

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO PLANU OGÓLNEGO

gminy Bogdaniec



organ sporządzający:

Wójt Gminy Bogdaniec

wykonawca:

Geofabryka Sp. z o.o.

Paulina Matecka
uprawniona do wykonywania ocen
oddziaływania na środowisko
na podstawie art. 74a ustawy
z dnia 3 października 2008 r.
o ocenach oddziaływania na środowisko

grudzień 2025 r.

1. WSTĘP	5
2. USTALENIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY BOGDANIEC ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM ZAWARTYCH W NIM CELÓW	7
2.1. Cel i zakres planu ogólnego	7
2.2. Ustalenia projektu planu ogólnego	8
3. POWIĄZANIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY BOGDANIEC Z INNYMI DOKUMENTAMI	13
4. OPIS I OCENA STANU ŚRODOWISKA OBSZARU GMINY	19
4.1. Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu	19
4.2. Klimat i zjawiska atmosferyczne	20
4.3. Geomorfologia i rzeźba terenu	20
4.4. Budowa geologiczna i gleby	21
4.4.1 Złoże, tereny i obszary górnicze	22
4.4.2 Warunki glebowe i zasoby agroekologiczne	22
4.5. Wody podziemne	23
4.6. Wody powierzchniowe	24
4.7. Szata roślinna i świat zwierzęcy	26
4.8. Obszary cenne przyrodniczo objęte formą ochroną przyrody	28
4.9. Jakość środowiska oraz jego zagrożeń wraz z identyfikacją źródeł tych zagrożeń	32
4.9.1 Powietrze atmosferyczne	32
4.9.2 Degradacja gleb i powierzchni ziemi	33
4.9.3 Jakość wód	33
4.9.4 Hałas	34
4.9.5 Oddziaływanie w zakresie pola elektromagnetycznego	35
4.9.6 Zagrożenie ryzykiem wystąpienia poważnej awarii przemysłowej	35
4.10. Walory kultury materialnej	35
4.11. Walory krajobrazowe	36
5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	38
6. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	40
7. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE, NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURY 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO	41
8. OPIS STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYMI ZNACZĄCYMI SKUTKAMI DLA ŚRODOWISKA I OBSZARÓW NATURA 2000	52
9. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	52
10. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	53
11. INFORMACJE O STOSOWANYCH METODACH SPORZĄDZANIA PROGNOZY	54
12. PROPOZYCJE METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI USTALEŃ OCENIANEGO DOKUMENTU	54
13. ANALIZA WARIANTOWA	55
14. OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY ORAZ INTEGRALNOŚĆ I SPÓJNOŚĆ OBSZARÓW NATURA 2000	56
15. WNIOSKI	57
16. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	58
17. OŚWIADCZENIE	59
18. LITERATURA I WYKORZYSTANE MATERIAŁY	60

1. WSTĘP

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko planu ogólnego gminy Bogdaniec wykonana w związku z podjęciem uchwały nr III.17.2024 Rady Gminy Bogdaniec z dnia 24 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Bogdaniec, zwanego w dalszej części prognozy „projektem planu”. Granicami obszaru objętego przystąpieniem do sporządzania Planu ogólnego są granice administracyjne wiejskiej gminy Bogdaniec.

Plan ogólny gminy stanowi nowy instrument planowania przestrzennego, wprowadzony na mocy ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw. Opracowanie prognozy jest elementem procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, prowadzonej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.) – zw. dalej „ustawą ooś”.

Podstawą formalną wykonania opracowania jest zlecenie Urzędu Gminy Bogdaniec. Całość prac wykonanych w celu sporządzenia niniejszego opracowania spoczywała po stronie autorów - Jakuba Makarewicza oraz Pauliny Mateckiej. W opracowaniu wykorzystano materiały źródłowe, których wykaz zamieszczono na końcu opracowania.

Obligatoryjny zakres prognozy oddziaływania na środowisko opracowywanej na planu ogólnego precyzuje art. 51 ustawy ooś. Zakres ten został uzgodniony z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym oraz z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska. Organy nie wniosły zmian w zakresie prognozy w przedmiotowej sprawie, w stosunku do zakresu zawartego w ustawie ooś.

Prognoza sporządzona została według zaleceń zawartych w podręczniku „Natura 2000 w planowaniu przestrzennym – rola korytarzy ekologicznych” M. Kistowskiego i M. Pchałka (2009). Obejmuje ona cztery części podstawowe i piątą – podsumowującą, na które składają się:

- Część dokumentacyjno-analityczna, polegająca na określeniu metodyki sporządzania prognozy, omówieniu treści projektu planu oraz celów sformułowanych w innych przyjętych lub wcześniej przygotowanych dokumentach dotyczących przestrzeni przedmiotowego obszaru, a także na charakterystyce stanu środowiska oraz problemów ochrony środowiska (szczególnie odnoszących się do obszarów i obiektów chronionych w świetle u.o.p.).
- Część dotycząca oceny zgodności z innymi dokumentami, polegająca na ocenie wewnętrznej zgodności dokumentu, sposobu uwzględnienia w analizowanym dokumencie celów (w szczególności dotyczących ochrony środowiska) sformułowanych w innych dokumentach dotyczących opracowywanego obszaru, a także ocenie sposobu uwzględnienia w ocenianym dokumencie problemów ochrony środowiska występujących na analizowanym obszarze, szczególnie dotyczących ochrony przyrody.
- Część oceny oddziaływania na środowisko, która obejmuje określenie przewidywanych znaczących oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego, ludzi oraz wybrane elementy środowiska związanego z inwestycjami oraz na cele i przedmiot ochrony, jak i integralność oraz spójność obszarów Natura 2000.
- Część konkluzji i wskazań dotyczących zmian projektu dokumentu, stanowiących kluczowe wnioski z przeprowadzonej oceny, zawierające w szczególności charakterystykę oddziaływań i ich istotności (w tym dla gatunków i siedlisk o znaczeniu priorytetowym) oraz propozycje: działań łagodzących, rozwiązań alternatywnych w stosunku do zawartych w ocenianym dokumencie w tym odrębnie dla działań mogących powodować znaczące negatywne skutki dla celów i przedmiotów ochrony oraz integralności i spójności obszarów N2000, działań kompensujących negatywne skutki dla środowiska, a szczególnie dla obszarów N2000, metod monitorowania skutków realizacji ustaleń ocenianego dokumentu planistycznego dla środowiska.
- Część podsumowująca, zawierająca wnioski z wcześniej przeprowadzonych etapów.

Główną częścią prognozy jest identyfikacja źródeł zagrożeń oraz określenie przewidywanych znaczących oddziaływań, w tym oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych, stałych i chwilowych oraz pozytywnych i negatywnych, na środowisko i jego poszczególne elementy z uwzględnieniem zależności między nimi.

Prognoza jest wysoko specjalistycznym instrumentem posiadającym wszystkie cechy analizy systemowej. Jako taka stosuje metody otwarte, dostosowane do rodzaju i charakteru analizowanego dokumentu - tj. projektu planu. Jej zadaniem jest wskazywanie i przedstawianie skutków środowiskowych związanych z przyszłym uchwaleniem przez decydentów projektu planu oraz sposobów uniknięcia niepożądanych skutków działań.

Prognoza do projektu planu nie jest dokumentem, który w sposób ilościowy wskazuje presje i oddziaływania, wynikające z realizacji jego zapisów, a pokazuje, na przykładzie konkretnych przykładów, ogólny kierunek, w którym zmierzać będą przyszłe problemy środowiskowe wynikające z realizacji dokumentu. Jest to wynikiem stosunkowo ogólnych danych o przyszłych inwestycjach, szczególnie w odniesieniu do szczegółów technicznych, które mogą mieć istotne znaczenie dla wielkości wywieranych presji środowiskowych. Skupiono się zatem na określeniu jakościowym kierunków przemian oraz poddano charakterystyce cechy poszczególnych oddziaływań.

2. USTALENIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY BOGDANIEC ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM ZAWARTYCH W NIM CELÓW

2.1. Cel i zakres planu ogólnego

Projekt planu ogólnego gminy Bogdaniec stanowi kluczowy instrument prowadzenia lokalnej polityki przestrzennej, umożliwiający racjonalne, zrównoważone oraz oparte na zasadach ładu przestrzennego zarządzanie obszarem gminy. Dokument wyznacza ramy rozwoju przestrzennego gminy, zapewniając spójność działań planistycznych oraz stanowiąc podstawę dla sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji administracyjnych dotyczących sposobu zagospodarowania terenu.

Obowiązek sporządzenia planu ogólnego wynika z ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bogdaniec zachowuje moc prawną jedynie do momentu wejścia w życie planu ogólnego, jednak nie dłużej niż do 30 czerwca 2026 r. Oznacza to konieczność ustanowienia nowego dokumentu integrującego politykę przestrzenną z obowiązującym systemem planowania krajowego i regionalnego, w tym kierunkami określonymi w Strategii rozwoju ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Gorzowa Wielkopolskiego 2030.

Celem planu ogólnego jest zapewnienie spójności gospodarowania przestrzenią i stworzenie podstaw dla zrównoważonego rozwoju całego obszaru gminy. Dokument stanowi podstawę zarówno do uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak i do wydawania decyzji o warunkach zabudowy, które zgodnie z nowymi przepisami mogą być wydawane wyłącznie na terenach wyznaczonych jako Obszary Uzupełnienia Zabudowy (OUZ).

Plan ogólny kształtuje strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy poprzez wyznaczenie stref planistycznych oraz określenie gminnych standardów urbanistycznych, definiujących możliwe formy zagospodarowania i podstawowe parametry zabudowy, w tym intensywność i wysokość zabudowy, udział powierzchni zabudowy oraz minimalny poziom powierzchni biologicznie czynnej.

W ramach elementów obowiązkowych projekt planu ogólnego określa:

- strefy planistyczne,
- gminne standardy urbanistyczne, obejmujące katalog stref planistycznych wraz z zakresem dopuszczalnej zabudowy i zagospodarowania terenu, w tym maksymalną nadziemną intensywność zabudowy, maksymalną wysokość zabudowy, maksymalny udział powierzchni zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej.

W ramach elementów fakultatywnych określono:

- obszary uzupełnienia zabudowy (OUZ).

Zrezygnowano z wyznaczenia gminnych standardów dostępności infrastruktury społecznej.

Gmina Bogdaniec ma charakter rolniczo-leśny, ukształtowany przez kontrast między rozległą doliną Warty a wyniesioną wysoczyzną morenową Równiny Gorzowskiej. Grunty orne zajmują blisko połowę powierzchni gminy, natomiast zwarte kompleksy leśne, szczególnie w rejonie Stanowic i Raclawia, pełnią kluczową rolę przyrodniczą i wpływają na sposób zagospodarowania przestrzennego. Układ osadniczy jest silnie zróżnicowany: w pradolinie dominuje zabudowa rozproszona i zagrodowa, a na wysoczyźnie zwarte wsie o historycznym układzie ulicowym, natomiast pas skłonu pradoliny, obejmujący m.in. Bogdaniec i Łupowo, stanowi strefę intensywnej suburbanizacji, funkcjonalnie powiązaną z Gorzowem Wielkopolskim.

Gmina wyróżnia się wysoką koncentracją cennych elementów przyrodniczych i form ochrony. Kluczowe znaczenie ma dolina Warty z systemem kanałów, starorzeczy i terenów mokradłowych, która pełni funkcję ważnego korytarza ekologicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Ważną rolę odgrywają również rozległe kompleksy leśne północnej części gminy, stabilizujące stosunki wodne i tworzące sieć powiązań ekologicznych. Na obszarze gminy znajdują się obszary Natura 2000: Ujście

Warty (PLC080001) oraz Ostoja Witnicko-Dębniańska (PLB320015), dwa obszary chronionego krajobrazu: Gorzowsko-Krzeszycka Dolina Warty i Lasy Witnicko-Dzieduszyckie, trzy rezerваты przyrody: Bogdanieckie Cisy i otulina, Dębowa Góra i Bogdanieckie Grądy oraz pomniki przyrody. W projekcie planu ogólnego uwzględniono ten system, przypisując terenom o najwyższych walorach środowiskowych funkcje planistyczne ograniczające możliwość intensywnej urbanizacji, zwłaszcza w ramach strefy otwartej (SO) oraz stref zieleni i rekreacji (SN). Takie podejście sprzyja ochronie ciągłości przyrodniczej, zabezpiecza dolinę Warty i powiązane ekosystemy przed fragmentacją oraz redukuje presję inwestycyjną na obszary kluczowe dla zachowania bioróżnorodności.

W projekcie planu ogólnego uwzględniono także silne powiązania funkcjonalne z Gorzowem Wielkopolskim, który stanowi główny ośrodek usług ponadlokalnych dla mieszkańców gminy. Dogodne połączenia drogowe (droga ekspresowa S3 relacji Świnoujście - Szczecin - Gorzów Wielkopolski - Zielona Góra - Jakuszyce, droga wojewódzka nr 132 łącząca Gorzów Wielkopolski z Kostrzynem nad Odrą) oraz kolejowe (linia nr 203) zapewniają mieszkańcom dostęp do usług administracyjnych, medycznych, edukacyjnych i gospodarczych oraz integrują gminę z regionalnym układem transportowym.

Założenia planu ogólnego opierają się na kontynuacji dotychczasowych kierunków rozwoju przestrzennego, przewidując koncentrację nowych inwestycji w miejscowościach o najlepiej rozwiniętej infrastrukturze – Bogdańcu, Jeninie, Łupowie, a także Stanowicach i Raławiu. Skupienie rozwoju w tych lokalizacjach umożliwia efektywne wykorzystanie istniejącego uzbrojenia, ogranicza rozpraszanie zabudowy oraz redukuje presję na obszary cenne przyrodniczo, w tym dolinę Warty i tereny leśne.

Największe ryzyko oddziaływań środowiskowych wiąże się z lokalizacją zabudowy na terenach dotąd niezagospodarowanych, zwłaszcza w dolinie Warty, na obszarach podmokłych, w strefach zagrożenia powodziowego oraz w rejonach o niekorzystnych warunkach gruntowo-wodnych. Przekształcenia takich obszarów mogą prowadzić do fragmentacji siedlisk, przerwania korytarzy ekologicznych, obniżenia retencji i degradacji cennych ekosystemów nadrzecznych. Plan ogólny minimalizuje te zagrożenia poprzez wyłączenie terenów o najwyższej wrażliwości środowiskowej z możliwości zabudowy.

Dokument opracowano z uwzględnieniem zarówno potrzeb rozwojowych gminy, jak i konieczności zachowania wysokiej jakości środowiska naturalnego. Realizacja ustaleń planu ogólnego powinna sprzyjać zrównoważonemu gospodarowaniu przestrzenią, wzmacniać odporność gminy na zmiany klimatyczne, chronić zasoby wodne i glebowe oraz zapobiegać istotnemu pogorszeniu stanu środowiska. Ewentualne oddziaływania wynikające z przyszłych inwestycji będą szczegółowo analizowane na dalszych etapach planowania, w procedurach sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz w ramach ocen oddziaływania na środowisko.

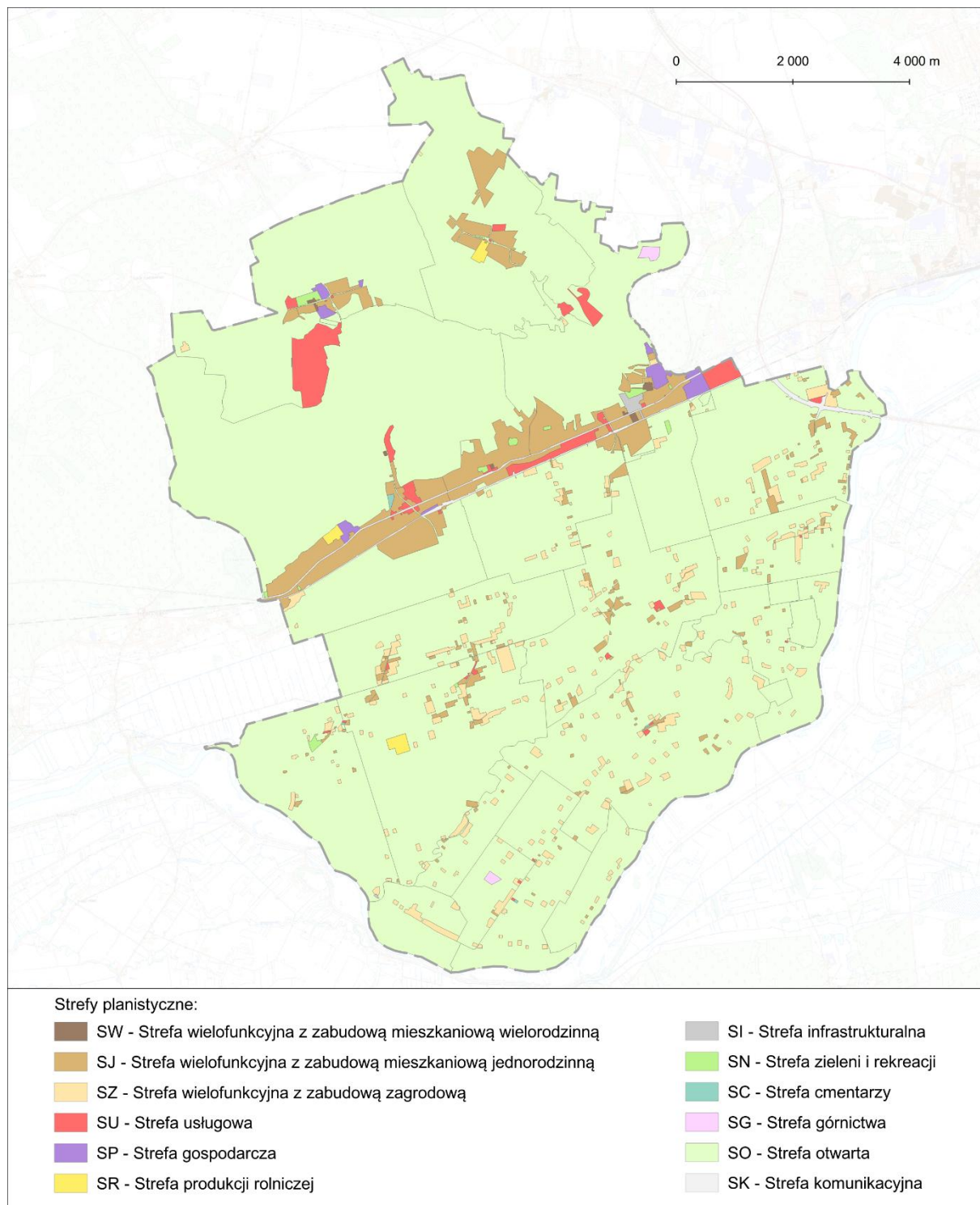
2.2. Ustalenia projektu planu ogólnego

Na obszarze gminy Bogdaniec wyznaczono następujące typy stref planistycznych, spośród 13 dopuszczonych w art. 13c ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:

- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, oznaczona symbolem SW,
- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną, oznaczona symbolem SJ,
- strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową, oznaczona symbolem SZ,
- strefa usługowa, oznaczona symbolem SU,
- strefa gospodarcza, oznaczona symbolem SP,
- strefa produkcji rolniczej, oznaczona symbolem SR,
- strefa infrastrukturalna, oznaczona symbolem SI,
- strefa zieleni i rekreacji, oznaczona symbolem SN,
- strefa cmentarzy, oznaczona symbolem SC,
- strefa górnictwa, oznaczona symbolem SG,

- strefa otwarta, oznaczona symbolem SO,
- strefa komunikacyjna, oznaczona symbolem SK.

Nie wyznaczono strefy handlu wielkopowierzchniowego z uwagi na brak zapotrzebowania i przesłanek funkcjonalnych. Strefy zostały wyznaczone w sposób rozłączny, z uwzględnieniem istniejącego i planowanego zagospodarowania, warunków środowiskowych, dostępności infrastruktury oraz dotychczas obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.



Rysunek 1. Strefy planistyczne wyznaczone w projekcie planu ogólnego gminy Bogdaniec

Każda strefa posiada przypisany profil funkcjonalny podstawowy (stały) oraz profil dodatkowy (zmienny, ustalany lokalnie), który wskazuje dopuszczalne formy użytkowania danego obszaru. Szczegółowe zestawienie funkcji podstawowych i dodatkowych, które mogą być określone w planie ogólnym przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 1. Profile funkcjonalne podstawowe i dodatkowe określone dla stref planistycznych

Lp.	Symbol literowy	Nazwa strefy planistycznej	Profil funkcjonalny strefy planistycznej	
			podstawowy	dodatkowy*
1	SW	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren handlu wielkopowierzchniowego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
2	SJ	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodziną	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
3	SZ	strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową	teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
4	SU	strefa usługowa	teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
5	SP	strefa gospodarcza	teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
6	SR	strefa produkcji rolnej	teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni wodnej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
7	SI	strefa infrastrukturalna	teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych	teren usług, teren produkcji, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
8	SN	strefa zieleni i rekreacji	teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren usług nauki, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu
9	SC	strefa cmentarzy	teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług kultury religijnej, teren usług handlu detalicznego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
10	SG	strefa górnictwa	teren górnictwa i wydobywania, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren produkcji, teren usług handlu, teren usług rzemieślniczych, teren usług gastronomii, teren usług biurowych i administracji, teren usług nauki, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
11	SO	strefa otwarta	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni geotermalnej, teren elektrowni wodnej, teren biogazowni, teren zieleni urządzonej
12	SK	strefa komunikacyjna	teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren drogi zbiorczej, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren zieleni urządzonej, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód

*profil dodatkowy określony w wybranych strefach

Charakterystyka wybranych stref planistycznych

Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową (SW) mimo że zajmuje niewielki odsetek powierzchni (0,06%), odgrywa istotną rolę w kształtowaniu podmiejskiego charakteru miejscowości sąsiadujących z Gorzowem Wielkopolskim. Zlokalizowana została przede wszystkim w Bogdańcu, Jeninie, Stanowicach i Łupowie, czyli tam, gdzie istnieją najlepsze powiązania komunikacyjne z ośrodkiem miejskim, a także koncentracja usług publicznych i infrastruktury technicznej. W Bogdańcu zabudowa wielorodzinna uzupełnia historyczny układ wsi o nowe zespoły mieszkaniowe, które powstały w ostatnich dekadach jako odpowiedź na wzrost zapotrzebowania na mieszkania w rejonie gorzowskim. W Jeninie i Łupowie, miejscowościach pełniących funkcję sypialni Gorzowa, wielorodzinne budynki wielokondygnacyjne tworzą zwarte enklawy w sąsiedztwie zabudowy jednorodzinnej, co pozwala na zróżnicowanie struktury społecznej i przestrzennej. W Stanowicach natomiast strefa ta wpisuje się w tradycję miejscowości o rozwiniętym układzie ulicowym, w którym nowe zespoły budynków wielorodzinnych pojawiają się przy głównych ciągach komunikacyjnych. Niewielka skala tej strefy jest wynikiem świadomej polityki gminy, która preferuje rozwój osiedli jednorodzinnych, natomiast zabudowę wielorodzinną traktuje jako uzupełnienie i alternatywę dla wybranych grup społecznych.

Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodziną (SJ) obejmuje praktycznie wszystkie miejscowości gminy, w tym Bogdaniec, Chwałowice, Jasieniec, Jenin, Jeniniec, Jeżyki, Krzyszczynę, Krzyszczynkę, Kwiatkowice, Lubczyno, Podjenin, Raław, Roszkowice, Stanowice, Wieprzycę, Włostów i Łupowo. Zabudowa jednorodzinna ma w gminie zróżnicowany charakter – od zwartej, ulicowej zabudowy w Bogdańcu i Jeninie po luźno rozrzucone domy w mniejszych wsiach, jak Jeżyki czy Roszkowice. Szczególnie silne procesy suburbanizacji występują w pasie miejscowości położonych bezpośrednio przy granicy Gorzowa Wlkp., czyli w Jeninie, Stanowicach i Łupowie. To właśnie tam powstają nowe osiedla o regularnym układzie działek, które przejmują funkcję mieszkaniową dla osób pracujących w mieście, ale preferujących wiejskie otoczenie. W pozostałych wsiach rozwój jednorodzinny ma bardziej naturalny i ewolucyjny charakter, związany z rozbudową istniejących siedlisk i uzupełnianiem luk w zabudowie. Strefa ta jest podstawą rozwoju demograficznego gminy, a równocześnie stanowi element równoważący presję zabudowy zagrodowej.

Strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową (SZ) wyznaczona została we wszystkich głównych wsiach: Bogdańcu, Chwałowicach, Gostkowicach, Jasieńcu, Jeninie, Jenińcu, Jeżykach, Krzyszczynie, Krzyszczynie, Kwiatkowicach, Lubczynie, Podjeninie, Raławiu, Roszkowicach, Stanowicach, Wieprzycach, Włostowie i Łupowie. Są to tereny, gdzie funkcja mieszkaniowa łączy się z gospodarczą, a zagrody wciąż pełnią rolę aktywnych lub częściowo nieaktywnych gospodarstw rolnych. W wielu miejscowościach zabudowa zagrodowa wyznacza historyczny układ wsi o charakterze rzędownym lub owalnicowym, stanowiąc podstawowy element tożsamości przestrzennej. Obecnie część zagród ulega transformacji – gospodarstwa rolne są konsolidowane, a zabudowania często adaptowane do celów mieszkalnych lub usługowych. Strefa SZ pełni więc dwójaką funkcję: z jednej strony chroni tradycję osadniczą, z drugiej strony otwiera się na nowe formy użytkowania przestrzeni.

Strefa usługowa (SU) ma charakter rozproszony, obejmując Bogdaniec, Chwałowice, Jasieniec, Jenin, Jeniniec, Jeżyki, Krzyszczynkę, Kwiatkowice, Lubczyno, Podjenin, Raław, Stanowice, Wieprzycę, Włostów i Łupowo. Rozmieszczenie stref SU odzwierciedla potrzebę zapewnienia dostępu do usług w każdej większej miejscowości. W Bogdańcu strefa ta obejmuje obiekty administracyjne i społeczne (urząd gminy, szkoła, ośrodek zdrowia), w Łupowie i Jeninie - nowoczesne obiekty handlowo-usługowe związane z obsługą mieszkańców strefy podmiejskiej Gorzowa, a w mniejszych wsiach głównie usługi podstawowe, takie jak sklepy, świetlice czy punkty usługowe. Strefa ta odgrywa rolę integracyjną, zapewniając równowagę między funkcją mieszkaniową a obsługą codziennych potrzeb ludności.

Strefa gospodarcza (SP) została wyznaczona w Bogdańcu, Stanowicach, Wieprzycach i Łupowie. To tereny przeznaczone pod działalność przemysłową, produkcyjną i magazynową. Ze względu na ograniczoną powierzchnię ich rola polega na wspieraniu lokalnej przedsiębiorczości i tworzeniu miejsc pracy komplementarnych wobec dominujących funkcji mieszkaniowych. Największy potencjał gospodarczy posiada Łupowo, dzięki korzystnemu położeniu przy drodze wojewódzkiej i bliskości granicy miasta Gorzowa.

Strefa produkcji rolniczej (SR) została wyznaczona w Bogdańcu, Jenińcu i Raławiu. Skupia się na terenach wyspecjalizowanych gospodarstwach wielkotowarowych, które wymagają nowoczesnej zabudowy – hal, magazynów, obiektów inwentarskich. W odróżnieniu od strefy zagrodowej, jej charakter jest bardziej produkcyjny i rynkowy. Choć niewielka (21,73 ha), ta strefa ma znaczenie dla utrzymania rolniczej funkcji gminy.

Strefa infrastrukturalna (SI) zlokalizowana została w Podjeninie i Łupowie. Obejmuje urządzenia techniczne, takie jak oczyszczalnie ścieków, stacje wodociągowe czy elementy sieci energetycznej. To strategiczne obszary warunkujące dalszy rozwój mieszkaniowy i gospodarczy, wymagające szczególnej ochrony przed zabudową kolidującą.

Strefa zieleni i rekreacji (SN) rozmieszczona jest w Bogdańcu, Chwałowicach, Jasieńcu, Jeninie, Jenińcu, Jeżykach, Podjeninie, Raławiu, Roszkowicach, Stanowicach i Łupowie. Są to głównie tereny parków, skwerów, placów zabaw oraz zieleni urządzonej. Odgrywają kluczową rolę w poprawie jakości życia mieszkańców, oferując przestrzeń do wypoczynku i integracji. W Bogdańcu i Łupowie pełnią funkcję lokalnych centrów rekreacyjnych, a w mniejszych wsiach punktów wspólnotowych, związanych z tradycją wiejskich parków i zieleńców.

Strefa cmentarzy (SC) zlokalizowana została w Bogdańcu, Chwałowicach, Jenińcu, Podjeninie i Włostowie. Pełni funkcję sepulkralną i kulturową, stanowiąc przestrzeń pamięci i dziedzictwa historycznego. Cmentarze w gminie to zarówno nekropolie czynne, jak i zabytkowe, wymagające ochrony konserwatorskiej. Ich obecność wpisuje się w krajobraz kulturowy wsi.

Strefa górnicza (SG) została wyznaczona w Krzyszczynce i Łupowie. Są to obszary związane z eksploatacją złóż kruszywa i ropy naftowej. Choć niewielkie pod względem powierzchni, wymagają specjalnego reżimu planistycznego, zabezpieczającego interesy środowiskowe i porządek przestrzenny. Po zakończeniu eksploatacji mogą być sukcesywnie przekształcane w tereny rolnicze, leśne lub przyrodnicze.

Strefa komunikacyjna (SK) zlokalizowana jest w Bogdańcu, Jeninie, Wieprzycach i Łupowie. Koncentruje się wokół głównych korytarzy drogowych: drogi S3, dróg wojewódzkich i powiatowych oraz linii kolejowej. Strefy SK zapewniają spójność układu transportowego gminy, a równocześnie wzmacniają powiązania z Gorzowem Wlkp. oraz sąsiednimi gminami. Ich rola strategiczna polega na tworzeniu ram dla pozostałych funkcji przestrzennych.

Strefa otwarta (SO) obejmująca tereny niezabudowane, takie jak pola, łąki, lasy, wody, teren komunikacji, zieleni naturalnej czy tereny rekreacyjne, stanowi dużą część gminy. Związana jest z występowaniem na terenie gminy rozbudowanego przyrodniczego systemu obszarów chronionych oraz występowanie gleb o wysokiej przydatności rolniczej. Wydzielone strefy otwarte wynikają z konieczności ochrony przestrzeni naturalnych oraz utrzymania równowagi między urbanizacją a środowiskiem, przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniej przestrzeni do rozwoju infrastruktury.

W planie ogólnym gminy Bogdaniec wyznaczono strefy planistyczne w oparciu o aktualne ich zagospodarowanie i użytkowanie, jak i planowane przeznaczenie terenów w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz częściowo studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W niektórych przypadkach uwzględniono wydane decyzje o warunkach, które znajdowały się w sąsiedztwie terenów istniejącej zabudowy, a także luki w zabudowie. Oprócz istniejącego zagospodarowania wzięto pod uwagę odpowiadające im tereny niezainwestowane w ramach obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także luki w zespołach zabudowy w obrębie danej strefy.

3. POWIĄZANIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY BOGDANIEC Z INNYMI DOKUMENTAMI

Projekt planu ogólnego gminy Bogdaniec został opracowany zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz w oparciu o obowiązujące dokumenty strategiczne, planistyczne i sektorowe na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym. Plan ogólny stanowi kontynuację polityki przestrzennej określonej dotychczas w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bogdaniec*, dostosowując ją do nowego systemu planowania przestrzennego oraz aktualnych uwarunkowań społeczno-gospodarczych i środowiskowych. Przy opracowaniu projektu dokonano analizy wzajemnych powiązań pomiędzy dokumentami strategicznymi i planistycznymi różnych szczebli, zapewniając ich spójność w zakresie polityki przestrzennej, ochrony środowiska oraz adaptacji do zmian klimatu.

Powiązania z dokumentami lokalnymi i ponadlokalnymi

Strategię rozwoju ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Gorzowa Wielkopolskiego 2030

Rada Gminy Bogdaniec przyjęła Strategię rozwoju ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Gorzowa Wielkopolskiego 2030 – uchwałą nr XXXVII.265.2022 podczas XXXVII sesji Rady Gminy, co miało miejsce w czerwcu 2022 roku (dokument został opublikowany 6 czerwca 2022 r.). Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Bogdaniec oparto na zasadzie zrównoważonego rozwoju przestrzennego, integrującego ład przestrzenny, racjonalne gospodarowanie zasobami środowiskowymi oraz wykorzystanie potencjału turystyczno-rekreacyjnego regionu. Struktura przestrzenna gminy wyróżnia cztery podstawowe strefy funkcjonalne, różniące się dominującymi kierunkami użytkowania terenu oraz charakterem rozwoju.

Bogdaniec to jedna z gmin wiejskich MOF GW, znajdująca się w strefie bezpośrednich powiązań funkcjonalnych z Gorzowem Wielkopolskim. Pełni funkcję osiedleńczą i usługową niższego szczebla, wspierając główny ośrodek regionalny (Gorzów) poprzez obsługę ludności w zakresie podstawowych usług. W dokumencie diagnozy MOF podkreślono, że takie gminy jak Bogdaniec są częścią układu osadniczego, w którym procesy suburbanizacji i rozwoju mieszkaniowego postępują najszybciej (szczególnie w miejscowościach takich jak Jenin).

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Bogdaniec oparto na zasadzie zrównoważonego rozwoju, integrującego ochronę środowiska, wzmacnianie potencjału osadniczego oraz rozwój funkcji turystycznych i gospodarczych. Struktura przestrzenna gminy wyróżnia kilka kluczowych stref funkcjonalnych, zróżnicowanych pod względem intensywności zabudowy, dominujących funkcji oraz potencjału rozwojowego:

- strefa usługowo-mieszkaniowa o charakterze lokalnego centrum, obejmująca miejscowość Bogdaniec, pełniącą funkcję administracyjną i usługową. Zakłada się tu kontynuację oraz umiarkowaną intensyfikację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, rozwój usług publicznych, lokalnego handlu oraz działalności gospodarczej o niewielkiej uciążliwości. W ramach tej strefy podejmowane będą działania zmierzające do poprawy estetyki przestrzeni publicznych, rozwoju infrastruktury społecznej oraz wzmocnienia roli Bogdańca jako lokalnego ośrodka koordynującego funkcje osadnicze i usługowe gminy;
- strefa wielofunkcyjna o przewadze funkcji rolniczo-osadniczych, obejmująca miejscowości takie jak Jenin, Jeninek, Krzyszczynka, Lubczyno i Włostów. Obszary te przeznacza się na rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w ramach istniejących struktur osadniczych, z uwzględnieniem ładu przestrzennego i krajobrazowego. Utrzymanie i rozwój funkcji rolniczych wspierane będzie przez działania na rzecz modernizacji infrastruktury technicznej oraz zwiększania dostępności usług publicznych. W strefie tej przewiduje się również lokalizację niewielkich zakładów produkcyjnych oraz usługowych;
- strefa przyrodniczo-rekreacyjna, zlokalizowana wzdłuż doliny rzeczki Bogdanka oraz w otoczeniu kompleksów leśnych i zbiorników wodnych. Obszary te posiadają wysokie walory krajobrazowe i przyrodnicze, co czyni je szczególnie predysponowanymi do rozwoju turystyki aktywnej, rekreacji oraz funkcji lotniskowych. Planowane jest zachowanie i rozwój

infrastruktury turystycznej (szlaki piesze i rowerowe, miejsca rekreacji) w zgodzie z zasadami ochrony środowiska. Strefa ta obejmuje również tereny objęte ochroną przyrody (np. w granicach obszarów Natura 2000), których wykorzystanie będzie regulowane zgodnie z obowiązującymi przepisami środowiskowymi;

- strefa aktywności gospodarczej i infrastrukturalnej, położona głównie wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 132 oraz w sąsiedztwie linii kolejowej nr 203. Tereny te stanowią istotny element struktury funkcjonalnej gminy, umożliwiając lokalizację inwestycji produkcyjnych, logistycznych i usługowych. Położenie w bezpośrednim sąsiedztwie Gorzowa Wielkopolskiego oraz dobre skomunikowanie z drogami krajowymi i wojewódzkimi (m.in. S3, DK22) sprzyjają rozwojowi funkcji gospodarczych i mogą być istotnym czynnikiem wzmacniającym konkurencyjność gminy.

Polityka przestrzenna gminy Bogdaniec zmierza do integracji planowania przestrzennego z lokalnymi potrzebami mieszkańców oraz z dokumentami strategicznymi szczebla ponadlokalnego – w szczególności Strategią Rozwoju MOF Gorzowa Wielkopolskiego 2030. Szczególny nacisk położono na wspieranie zrównoważonego osadnictwa, rozwój usług lokalnych i społecznych, poprawę dostępności transportowej oraz ochronę zasobów przyrodniczych i krajobrazowych.

Polityka przestrzenna gminy Bogdaniec ukierunkowana jest na wzmacnianie istniejącej sieci osadniczej, integrację rozwoju przestrzennego z dziedzictwem kulturowym i walorami środowiska przyrodniczego oraz dostosowanie działań planistycznych do wytycznych dokumentów szczebla regionalnego i krajowego.. Strategia nie przewiduje znaczącego zwiększenia powierzchni terenów przeznaczonych pod zabudowę ponad aktualne potrzeby wynikające z prognoz demograficznych i gospodarczych. Plan ogólny gminy Bogdaniec powinien być spójny z podziałem funkcjonalnym określonym w Strategii, a przyjęte w nim strefy planistyczne będą odpowiadały przyjętym w Strategii kierunkom rozwoju, zapewniając zgodność działań planistycznych z długofalowymi celami rozwoju gminy.

Powiązania z dokumentami regionalnymi

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego

Uchwałą nr XLIV/667/18 z dnia 23 kwietnia 2018 r. Sejmik Województwa Lubuskiego uchwalił plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego. Na potrzeby planu ogólnego gminy Bogdaniec przeprowadzono analizę inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zawartych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego. Teren gminy Bogdaniec obejmuje następujące zadania ponadlokalne realizujące cele publiczne:

Rozwój infrastruktury transportowej o znaczeniu ponadlokalnym:

- Droga krajowa DK22 (Gorzów – Kostrzyn nad Odrą) przebiegająca przez teren gminy to główny korytarz transportowy o znaczeniu ponadlokalnym, stanowiący część infrastruktury wspierającej powiązania międzyregionalne i transgraniczne.
- Powiązania kolejowe wzdłuż linii Gorzów – Kostrzyn (linia kolejowa nr 203) – znaczenie regionalne i międzynarodowe, m.in. dla ruchu towarowego i pasażerskiego.

Współtworzenie struktur Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Gorzów Wlkp.

- Gmina Bogdaniec należy do MOF OW Gorzów Wlkp., co wiąże się z realizacją wspólnych celów w zakresie polityki przestrzennej, gospodarki wodno-ściekowej, transportu publicznego i dostępności komunikacyjnej, wspólnych działań w zakresie ochrony środowiska i zasobów przyrodniczych, przeciwdziałania rozlewaniu się zabudowy (suburbanizacja).

Ochrona przyrody i krajobrazu

- Obszary objęte formami ochrony mają charakter celu publicznego o znaczeniu regionalnym – służą realizacji zadań ochrony dziedzictwa przyrodniczego.
- Zgodnie z zapisami dokumentów planistycznych, gmina uczestniczy w ochronie ciągłości systemu przyrodniczego województwa, w tym korytarzy ekologicznych.

Zadania związane z gospodarką wodną i ochroną przeciwpowodziową

- Gmina znajduje się w zlewni Odry i Noteci – zadania w zakresie gospodarowania wodami i ochrony zasobów wodnych mają wymiar ponadlokalny, zgodny z ustaleniami planów gospodarowania wodami.
- Melioracja i retencja – rozbudowa systemów małej retencji oraz ochrona użytków rolnych i lasów przed skutkami suszy oraz powodzi.

Inwestycje celu publicznego w energetyce i infrastrukturze technicznej

- Potencjał rozwoju odnawialnych źródeł energii (OZE), w tym energii wiatrowej i słonecznej – obszar gminy objęty jest zapisami umożliwiającymi lokalizację instalacji OZE o znaczeniu regionalnym.
- Przebiegające przez gminę linie elektroenergetyczne średnich i wysokich napięć pełnią funkcję infrastruktury krytycznej o znaczeniu ponadgminnym.

Turystyka i dziedzictwo kulturowe

- Gmina Bogdaniec, jako obszar o walorach kulturowych i przyrodniczych (muzeum w Bogdańcu, szlaki piesze i rowerowe), współtworzy sieć produktów turystycznych regionu.

Gmina Bogdaniec stanowi integralną część Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Gorzowa Wielkopolskiego (MOF GW), odgrywając istotną rolę w kształtowaniu jego struktury przestrzennej, osadniczej i gospodarczej. Położona w bezpośrednim sąsiedztwie Gorzowa Wielkopolskiego, gmina pełni funkcję zaplecza mieszkaniowego i rekreacyjnego dla mieszkańców miasta rdzeniowego, będąc równocześnie miejscem dynamicznego rozwoju budownictwa jednorodzinnego i suburbanizacji. Intensywne procesy osiedleńcze, szczególnie w miejscowościach takich jak Jenin, Jeninek i sam Bogdaniec, świadczą o rosnącym znaczeniu gminy jako przestrzeni uzupełniającej funkcje mieszkaniowe Gorzowa, przy zachowaniu walorów środowiskowych i krajobrazowych. W ramach MOF GW, Bogdaniec uczestniczy w realizacji wspólnych celów strategicznych dotyczących m.in. rozwoju infrastruktury technicznej i transportowej, ochrony środowiska, gospodarki wodno-ściekowej oraz wzmacniania dostępności usług publicznych.

Dodatkowo przy wyznaczaniu stref planistycznych uwzględniono uwarunkowania i kierunki rozwoju gminy Bogdaniec wskazywane w planie zagospodarowania przestrzennego województwa, w tym:

- położenie w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Gorzowa Wielkopolskiego - gmina Bogdaniec stanowi element MOF Gorzów Wlkp., co warunkuje prowadzenie spójnej polityki przestrzennej z miastem rdzeniowym. Wymagana jest integracja działań w zakresie transportu, osadnictwa, ochrony środowiska i usług publicznych;
- obecność infrastruktury ponadlokalnej - przebieg drogi krajowej nr 22 (Berlin – Gorzów – Elbląg) – korytarz transportowy o znaczeniu krajowym i międzynarodowym oraz przebieg linii kolejowej nr 203 (Kostrzyn – Gorzów – Krzyż) – ma znaczenie dla ruchu pasażerskiego i towarowego;
- ochrona systemu przyrodniczego - obszary leśne i doliny rzeczne jako elementy regionalnej struktury ekologicznej uwarunkowana przez częściowy zasięg obszarów Natura 2000 i konieczność ich zachowania a także wskazanie potrzeby zachowania ciągłości korytarzy ekologicznych i minimalizacji barier antropogenicznych;
- presja suburbanizacyjna - Gmina objęta silnymi procesami rozwoju mieszkaniowego w otoczeniu Gorzowa Wielkopolskiego. Wskazanie potrzeby przeciwdziałania rozpraszaniu zabudowy oraz racjonalnego gospodarowania przestrzenią osadniczą. Rekomendacją planu jest koncentracja rozwoju wokół istniejących ośrodków (Bogdaniec, Jenin);
- ochrona gruntów rolnych i potencjału produkcji rolnej - Bogdaniec leży na terenach o wysokiej przydatności rolnej. Zaleca się w planie ochronę użytków rolnych przed niekontrolowaną urbanizacją;
- możliwość rozwoju energetyki odnawialnej - tereny gminy wskazywane jako potencjalne lokalizacje dla farm wiatrowych i instalacji fotowoltaicznych z uwzględnieniem

uwarunkowań krajobrazowych i środowiskowych;

- zadania w zakresie gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej – to obowiązki związane z ochroną zasobów wodnych, retencją i przeciwdziałaniem suszy oraz powodzi. Obowiązkowa jest koordynacja zamierzeń inwestycyjnych z planami gospodarowania wodami dla dorzecza Odry i Noteci;
- rozwój funkcji turystycznych i rekreacyjnych - wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych gminy (lasy, doliny, zabytki, szlaki turystyczne) i wskazanie na potrzebę integracji lokalnej oferty z regionalnymi produktami turystycznymi.

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego wskazano, iż podstawowym elementem struktury osadniczej i gospodarczej województwa są MOF Gorzowa Wielkopolskiego i Zielonej Góry. Ze względu na fakt, iż koncentrują one znaczącą część ogółu mieszkańców, potencjału gospodarczego i społecznego oraz zagospodarowania w zakresie infrastruktury technicznej i komunikacji, stan jej rozwoju w decydującym stopniu wpływa na możliwości i dynamikę rozwoju pozostałych części województwa. Nadrzędnym celem zagospodarowania województwa lubuskiego jest zbudowanie struktur funkcjonalno - przestrzennych podnoszących konkurencyjność regionu i jakość życia jego mieszkańców. Wskazano, iż rozwój i zagospodarowanie, których źródłem będą największe ośrodki miejskie województwa a stołeczne w szczególności, będzie przez nie generowany w pierwszej kolejności wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych, kreując pasma wysokiej aktywności społecznej i gospodarczej.

Gmina Bogdaniec pozostaje w silnym powiązaniu funkcjonalnym z Gorzowem Wielkopolskim, które pełni rolę najbliższego ośrodka wzrostu. Mieszkańcy Bogdańca korzystają z usług publicznych, których nie oferuje lokalny samorząd, takich jak szpital, szkoły wyższe i średnie, urzędy, sądy czy większe instytucje kultury i sportu. Dostępność tych funkcji w Gorzowie sprawia, że miasto to stanowi główny punkt odniesienia dla codziennego życia wielu mieszkańców gminy.

Na poziomie planu ogólnego gminy Bogdaniec realizacja celów z poziomu planu województwa jest możliwa poprzez uwzględnienie stref typowych dla ośrodków o znaczeniu lokalnym: strefy gospodarczej, strefy wielofunkcyjnej z zabudową jednorodzinną, strefy zabudowy zagrodowej, strefy usług, strefy otwartej. Ośrodki gminne, koncentrujące potencjał lokalny powinny oferować zróżnicowane możliwości w szczególności w zakresie usług lokalnych zdrowia, oświaty, administracji publicznej, a także działalności pozarolniczej kultury, gospodarki i sportu na poziomie gminnym. Tego rodzaju strefy znalazły się w planie ogólnym gminy, umożliwiając kontynuację i przyszłą realizację wymienionych funkcji.

Audyt krajobrazowy województwa lubuskiego

W projekcie planu ogólnego uwzględniono także zapisy *Audyty krajobrazowego województwa lubuskiego*, przyjętego uchwałą nr IV/66/24 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 28 października 2024 r. Na terenie gminy Bogdaniec zidentyfikowano 16 krajobrazów, z których 4 uzyskały status krajobrazu priorytetowego, dla których audyt krajobrazowy formułuje rekomendacje i wnioski z uwagi na to, iż położone są w całości lub części na obszarach chronionych w rozumieniu artykułu 38a ust. 3 pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Tabela 2. Krajobrazy priorytetowe na terenie gminy Bogdaniec

Kod krajobrazu	Opis podtypu	Nazwa własna
08-315.33-125	Miejscowości o zwartej, wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim	Nowiny Wielkie - Motylewo - Bogdaniec - Jenin - Łupowo
08-314.61-73	Wiejskie - z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości	Obszar wiejski Raclaw – Lubno - Wysoka - Marvice
08-314.61-37	Leśne - z przewagą siedlisk lasowych	Lasy okolic Bogdańca
08-315.33-4	Systemy wód płynących	Dolina Warty

Rekomendacje wspólne dla krajobrazów:

- Zachowanie historycznego układu przestrzennego wsi (np. wielodrożnicowych lub owalnicowych).
- Kontynuacja tradycyjnych form zabudowy i jej skali – unikanie dominant wysokościowych.
- Ograniczenie rozpraszania zabudowy poza istniejący układ osadniczy.
- Kształtowanie przestrzeni publicznych z poszanowaniem tożsamości krajobrazowej.
- Unikanie lokalizacji dużych obiektów kubaturowych (np. hal produkcyjnych) w eksponowanych miejscach.
- Zachowanie otwartych widoków wzdłuż dróg i osi dolinnych.
- Niedopuszczanie do intensywnej zabudowy na obrzeżach lasów.
- Zachowanie naturalnego przebiegu cieków i systemów wodnych w lasach.
- Zachowanie otwartego charakteru doliny i panoram widokowych.
- Ochrona terenów zalewowych i stref buforowych wzdłuż rzeki.
- Rewitalizacja zdegradowanych odcinków doliny, np. poprzez odtwarzanie ciągłości ekologicznej.

Wyznaczone strefy planistyczne w planie ogólnym gminy Bogdaniec uwzględniają rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym dla krajobrazów położonych w granicach obszarów chronionych poprzez nawiązanie do istniejących terenów zabudowanych i wyznaczanie nowych terenów w obrębie istniejącego zainwestowania. W planie ogólnym gminy tereny w granicach krajobrazów priorytetowych dla których sformułowane są rekomendacje i wnioski w audycie krajobrazowym włączono do strefy otwartej w celu ochrony obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych oraz krajobrazowych przed niekontrolowaną ekspansją zabudowy zachowując integralność i naturalny charakter tych terenów. Należy podkreślić, iż wyznaczenie strefy otwartej nadal umożliwia wykorzystywanie terenów do celów rekreacyjnych, wypoczynkowych, jako tereny: lasu, zieleni naturalnej, ogrodów działkowych, wód. Ponadto w strefie otwartej mogą znajdować się elementy infrastruktury transportowej oraz tereny związane z infrastrukturą techniczną. Wyznaczenie strefy otwartej pozwala na rozwój przestrzenny gminy nie narażając jednocześnie cennych terenów przyrodniczych na niekontrolowaną urbanizację.

Powiązania z dokumentami krajowymi i unijnymi

Plan ogólny gminy Bogdaniec został opracowany z uwzględnieniem najważniejszych dokumentów międzynarodowych, unijnych i krajowych dotyczących ochrony środowiska, ładu przestrzennego oraz zrównoważonego rozwoju. Wyznaczają one ramy, w których kształtuje się polityka przestrzenna gminy, w szczególności w kontekście adaptacji do zmian klimatu, poprawy jakości środowiska, ochrony bioróżnorodności i racjonalnego gospodarowania zasobami, takimi jak wody powierzchniowe i podziemne, gleby oraz system przyrodniczy doliny Warty.

W ramach opracowania uwzględniono priorytety wynikające z najważniejszych dokumentów międzynarodowych, takich jak:

- Konferencja ONZ w Rio de Janeiro (1992) – podstawowy akt definiujący zasady zrównoważonego rozwoju, na którym opiera się integracja polityki przestrzennej z celami społecznymi, środowiskowymi i gospodarczymi,
- Konwencja Berneńska – dotycząca ochrony gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk,
- Protokół z Kioto, Protokół montreali, Protokół z Aarhus – odnoszące się do ograniczania emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń oraz zapewnienia dostępu do informacji o środowisku,
- Ramowa konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu – której celem jest podejmowanie działań adaptacyjnych i ograniczających skutki zmian klimatycznych.

Na poziomie Unii Europejskiej uwzględniono w szczególności dokumenty mające bezpośredni wpływ na kształtowanie polityki przestrzennej i środowiskowej, w szczególności:

- Dyrektywę 92/43/EWG (tzw. siedliskowa) oraz Dyrektywę 2009/147/WE (ptasia) – podstawy prawne funkcjonowania sieci Natura 2000,
- Ramową Dyrektywę Wodną (2000/60/WE) określającą zasady gospodarowania zasobami wodnymi, szczególnie istotnymi dla doliny Wisły i Wdy,
- Dyrektywy dotyczące jakości powietrza i gospodarki odpadami,
- Europejski Zielony Ład, wprowadzający cele neutralności klimatycznej, wzmocnienia retencji wodnej, ochrony ekosystemów oraz transformacji energetycznej opartej o odnawialne źródła energii.

Na poziomie krajowym Plan ogólny uwzględnia m.in.:

- Strategiczny Plan Adaptacji do zmian klimatu SPA2020,
- Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2030,
- Politykę ekologiczną państwa 2030,
- Krajowy Plan na rzecz Energii i Klimatu 2021–2030, Politykę energetyczną Polski do 2040 roku (PEP2040).

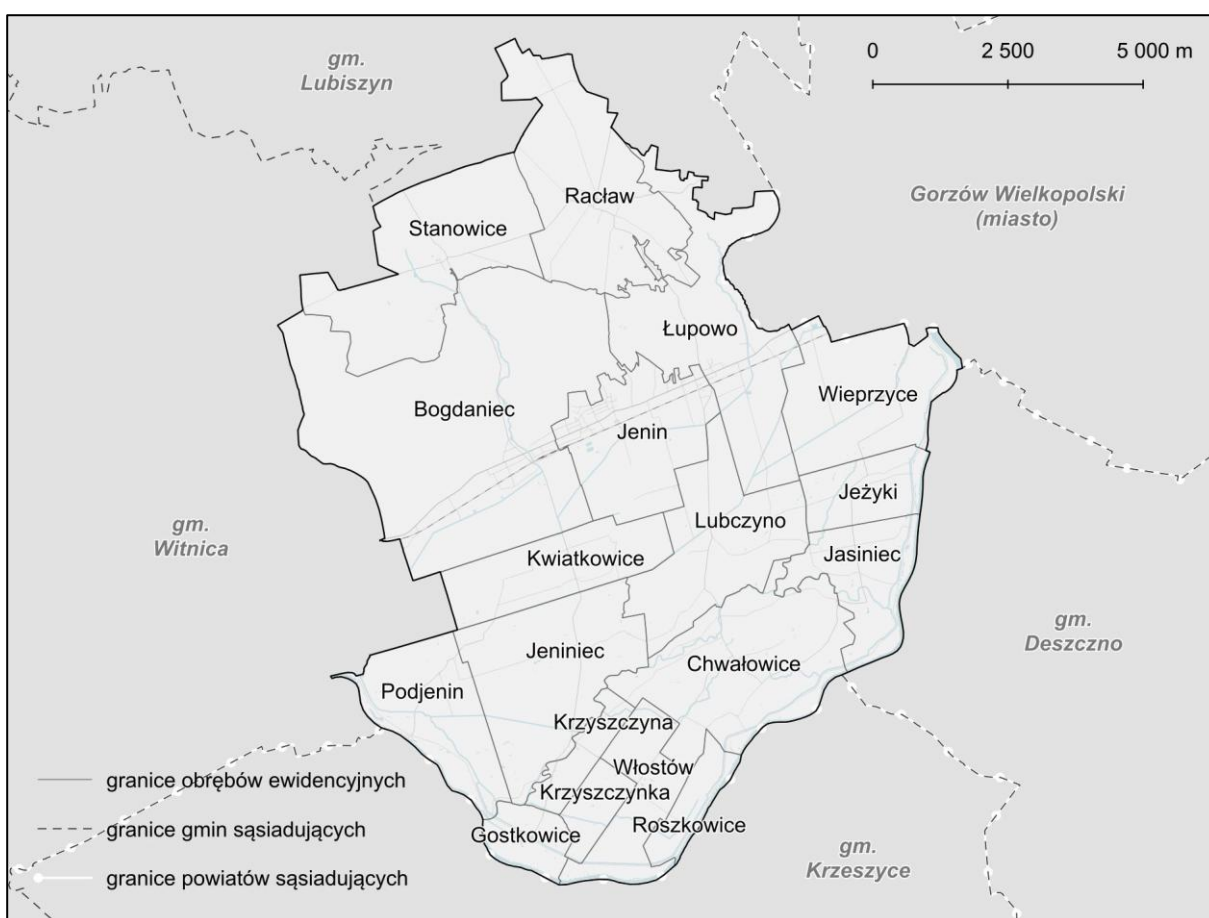
Krajowe przepisy dotyczące planowania przestrzennego i ochrony środowiska są dostosowane do standardów obowiązujących w Unii Europejskiej, co zapewnia spójność działań podejmowanych na poziomie lokalnym z celami polityk środowiskowych, klimatycznych i rozwojowych. Ustalenia planu ogólnego gminy Bogdaniec pozostają z nimi w pełnej zgodzie, szczególnie w zakresie ochrony różnorodności biologicznej, gospodarki wodnej, jakości powietrza, systemów zieleni, adaptacji do zmian klimatu i zrównoważonego korzystania z przestrzeni.

Plan ogólny wspiera wdrażanie tych polityk poprzez ochronę kluczowych zasobów przyrodniczych gminy, ograniczanie presji urbanizacyjnej na obszary wrażliwe, zwłaszcza w obrębie doliny Warty i terenów leśnych, promowanie zwartej struktury osadniczej oraz racjonalne wykorzystanie infrastruktury. Dokument łączy cele środowiskowe, społeczne i gospodarcze, zapewniając spójność lokalnej polityki przestrzennej z kierunkami krajowej i unijnej w zakresie zrównoważonego rozwoju.

Szczegółową charakterystykę stanu środowiska przyrodniczego gminy Bogdaniec zawiera *Opracowanie ekofizjograficzne do planu ogólnego gminy Bogdaniec*, sporządzone w lutym 2025 r. W Prognozie stan i potencjalne zmiany środowiska przyrodniczego przedstawiono w formie syntezy.

Obszar opracowania obejmuje wiejską gminę Bogdaniec, położoną w powiecie gorzowskim, w północnej części województwa lubuskiego. Graniczy od wschodu z gminami: Kłodawa, Gorzów Wielkopolski i Deszczno, od południa z gminą Krzeszyce, od zachodu z gminą Witnica, a na północy z gminą Lubiszyn.

Przez teren gminy przebiegają kluczowe szlaki transportowe, takie jak droga wojewódzka nr 132, będąca częścią historycznego szlaku Berlin–Królewiec (dawna Reichsstraße nr 1), a także fragment drogi ekspresowej S3 oraz linia kolejowa nr 203. Dodatkowo, w południowej części gminy przepływa rzeka Warta, będąca elementem Międzynarodowej Drogi Wodnej E70, łączącej Atlantyk z Morzem Bałtyckim.



Rysunek 2. Położenie administracyjne gminy Bogdaniec (źródło: Państwowy Rejestr Granic)

Gmina charakteryzuje się zróżnicowanym krajobrazowym i użytkowaniem terenu. Część północna położona na Równinie Gorzowskiej, charakteryzuje się falistą i pagórkowatą rzeźbą terenu, obecnością zalesionych wzgórz pociętych malowniczymi wąwozami. Z kolei część południowa położona w Kotlinie Gorzowskiej stanowi równiny, podmokły i piaszczysty fragment doliny Warty, pocięty gęstą siecią kanałów melioracyjnych i nasypów drogowych. Obie strefy oddziela krawędź pradoliny Warty, wzdłuż której przebiega droga wojewódzka nr 132. W jej sąsiedztwie koncentruje się większość zabudowy mieszkaniowej i usługowej. W strukturze użytkowania gruntów dominują grunty orne, które stanowią prawie 47% powierzchni gminy. Znaczący udział mają również lasy (ponad 20%). Tereny zurbanizowane i zabudowane zajmują około 4% ogólnej powierzchni.

4.2. Klimat i zjawiska atmosferyczne

Według klasyfikacji klimatów wg Köppena obszar gminy położony jest w obrębie klimatu umiarkowanego ciepłego. Średnia roczna temperatura powietrza w gminie wynosi około 8°C, przy czym styczeń jest najchłodniejszym miesiącem (-1,5°C), a lipiec najcieplejszym (18°C). Roczna suma opadów atmosferycznych wynosi około 550 mm. Okres wegetacyjny trwa około 215 dni, co sprzyja działalności rolniczej. Najczęściej wieją wiatry zachodnie i południowe. Dominują wiatry z sektora zachodniego.

Powyższa charakterystyka elementów klimatu odnosi się w sposób ogólny do obszaru całej gminy i jej okolic. Gmina Bogdaniec cechuje się zróżnicowanymi warunkami topoklimatycznymi, które są istotne dla zagospodarowania przestrzennego. Najkorzystniejsze warunki występują na terenach otwartych, płaskich i lekko falistych, zwłaszcza o ekspozycji południowej i zachodniej – zapewniają one dobre nasłonecznienie oraz sprzyjającą cyrkulację powietrza, co tworzy dogodne warunki do lokalizacji zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Mniej korzystne warunki panują w obniżeniach terenu, szczególnie w sąsiedztwie doliny Warty i pozostałych cieków, zbiorników wodnych oraz obszarów podmokłych i torfowisk, gdzie ze względu na wyższą wilgotność powietrza mogą występować lokalne mgły oraz inwersje temperatury. Tereny te wymagają szczególnej uwagi przy planowaniu nowej zabudowy. Najkorzystniejsze warunki mikroklimatyczne obserwuje się w obrębie kompleksów leśnych, które pełnią funkcję obszarów regeneracji jakości powietrza oraz łagodzących skutki zmian klimatycznych, odgrywając istotną rolę w poprawie warunków środowiskowych na obszarze gminy. Klimat gminy można generalnie znać za korzystny z punktu widzenia jakości życia oraz możliwości rozwoju.

4.3. Geomorfologia i rzeźba terenu

Obszar gminy Bogdaniec charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem morfologicznym, na które składają się dwie główne strefy: wysoczyzna morenowa w części północnej oraz dolina Warty w części południowej. Pomiędzy nimi przebiega strefa krawędziowa doliny Warty, która wyraźnie zaznacza się w krajobrazie gminy. Maksymalna deniwelacja terenu osiąga wartość przekraczającą 100 m. Najniżej położone tereny znajdują się w dolinie Warty w rejonie Podjenina osiągając około 16 m n.p.m., z kolei najwyżej w rejonie Stanowic (128 m n.p.m.).

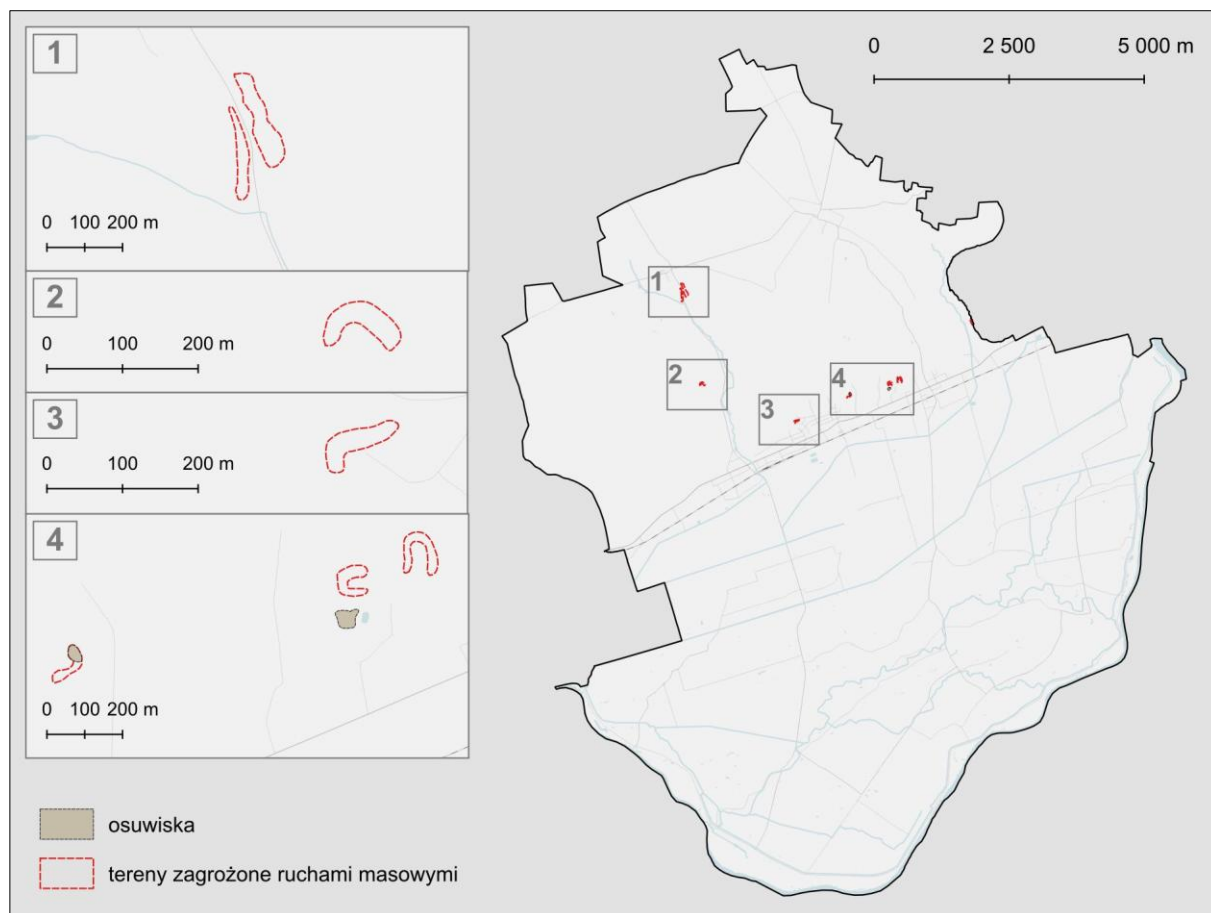
Północna i północno-zachodnia część gminy, leżąca w obrębie Równiny Gorzowskiej, charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu. Wysoczyzna falista, przykryta piaskami sandrowymi, wznosi się na wysokościach od 50 do 128 m n.p.m. Jej krawędzie są silnie porożcinane przez parowy, młode rozcięcia erozyjne, a także drobne oraz dłuższe dolinki denudacyjne jak np. w rejonie Łupowa i Bogdańca (osiągające długość 4 km). W strefie tej rozwinęły się procesy stokowe – osuwiska.

Południowa część gminy leży w Kotlinie Gorzowskiej będącej fragmentem Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej. Jest to obszerna forma dolinna, której oś stanowi dolina Warty. Rozwój pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej doprowadził do powstania dwóch poziomów tarasowych rozciągających się równoleżnikowo i leżących na wysokościach 16–18 i 27–30 m n. p. rzeki. W obrębie tarasów występują równiny piasków przewianych oraz pojedyncze wydmy. Dno pradoliny jest poprzecinane gęstą siecią rowów melioracyjnych, które skutecznie regulują poziom wód gruntowych.

Rzeźba terenu została miejscami zmieniona w wyniku prac związanych z rozwojem infrastruktury, takich jak budowa zabudowań, dróg i innych sieci komunikacyjnych. Procesy te doprowadziły do lokalnych zmian, takich jak niwelacje terenu, powstawanie nasypów czy sztucznych wyniesień. Zmiany ukształtowania wynikają również z eksploatacji piasków i żwirów.

Na obszarze gminy dominują łagodne spadki terenu (3–5%), sprzyjające realizacji inwestycji bez konieczności stosowania złożonych zabezpieczeń geotechnicznych. Wyraźne spadki występują w strefie krawędziowej pradoliny, która wcina się głęboko w wysoczyznę morenową. Między Motylewem, a Gorzowem Wielkopolskim występują strome zbocza o spadkach powyżej 12%, narażone na wystąpienie ruchów masowych.

Według Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej Państwowego Instytutu Geologicznego na zboczach Pradoliny Noteci-Warty w rejonie miejscowości Jenin oraz Stanowice stwierdzono występowanie osuwisk i terenów zagrożonych wystąpieniem ruchów masowych. Warto zauważyć, że osuwiska na terenie gminy to formy w znacznej części pokryte roślinnością, która je stabilizuje. Ważne jest racjonalne planowanie zagospodarowania tych obszarów w sposób spowalniający rozwój procesów osuwiskowych. Wszelkie prace budowlane, komunikacyjne, infrastrukturalne prowadzone w bliskim sąsiedztwie osuwisk czy terenów zagrożonych ruchami masowymi powinny być prowadzone ze świadomością potencjalnego zagrożenia oraz pełną wiedzą geologiczno-inżynierską.



Rysunek 3. Lokalizacja osuwisk i terenów zagrożonych wystąpieniem ruchów masowych na terenie gminy (źródło: SOPO)

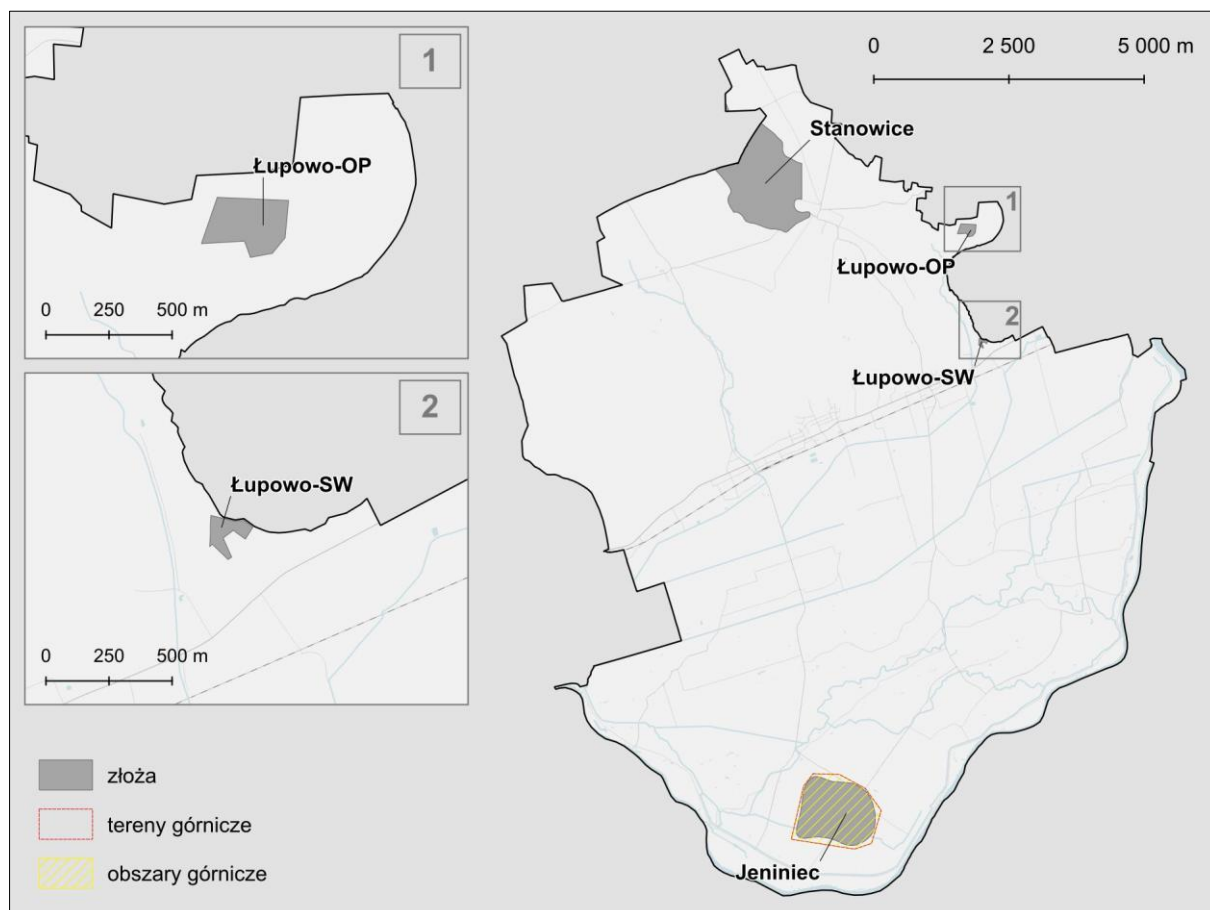
4.4. Budowa geologiczna i gleby

Z punktu widzenia planowania przestrzennego najważniejsze znaczenie mają najmłodsze utwory geologiczne. Obszar gminy pokrywają osady czwartorzędowe - plejstoceńskie i holoceni - o zmiennej miąższości, uzależnionej w dużym stopniu od ukształtowania powierzchni podczwartorzędowej i zaburzeń glacytektonicznych. Profil czwartorzędowy reprezentują serie glin zwałowych oraz piasków budujące wysoczyznę morenową i równinę sandrową. Im bliżej doliny Warty tym bardziej wzrasta miąższość serii piaszczystych, z których zbudowane są terasy, a ustępuje udział glin zwałowych w profilu geologicznym. U schyłku czwartorzęd, na starszych utworach piaszczystych w dolinie Warty uformowały się piaski eoliczne budujące pojedyncze wydmy. Najmłodsze, holoceni, osady występują w dolinach rzecznych, zagłębieniach wytopiskowych. Są to przede wszystkim mady i nanosy rzeczne w postaci piasków i żwirów w dolinie Warty, osady biogeniczne wypełniające zagłębienia bezodpływowe oraz osady deluwialne wzdłuż zboczy wysoczyzny.

4.4.1 ZłoŜa, tereny i obszary górnictwa

Baza danych geologicznych MIDAS wskazuje, Ŝe na terenie gminy występują udokumentowane złoŜa piasków i Ŝwirów w miejscowości Łupowo, a takŜe ropy naftowej i gazu ziemnego w Jeninie i Stanowicach.

W granicach gminy obecnie funkcjonuje 1 teren i obszar górnictwa o statusie „aktywny” (nr w rejestrze obszarów górnictwa: 2/1/53a o powierzchni 1 728 262m²), wyznaczony dla złoŜa ropy naftowej i gazu ziemnego w Jeninie.

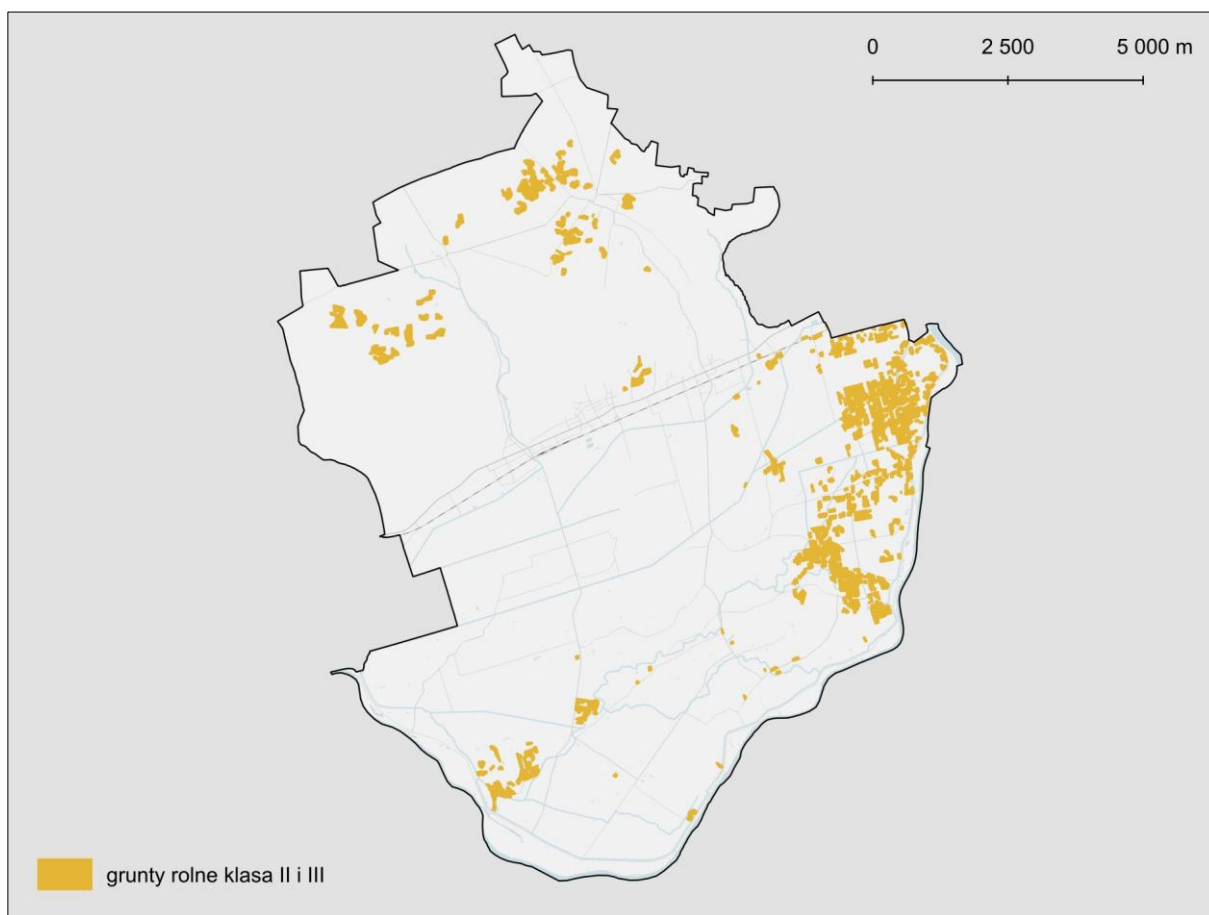


Rysunek 4. Surowce występujące w gminie Bogdaniec (źródło: Midas, PIG)

4.4.2 Warunki glebowe i zasoby agroekologiczne

Na wysoczyźnie morenowej przeważają gleby płowe i brunatnoziemne, wykształcone z glin oraz piasków gliniastych, a takŜe rdzawe i bielcowe z piasków sandrowych, z kolei w dolinie Warty występują mady (na terasie zalewowej) i gleby bielicoziemne (wyższe terasy). Ponadto w pradolinie, dolinach cieków, obniŜeniach tereny występują gleby organiczne i organiczno-mineralne. Obszar gminy od wielu lat podlega silnej antropopresji wynikającej z rozwoju zabudowy, infrastruktury oraz gospodarki rolnej. W efekcie gleby w znacznej części zostały przekształcone, zarówno mechanicznie (np. przez zagęszczenie, przesypywanie, uszczelnienie), jak i chemicznie (zanieczyszczenia antropogeniczne).

Tereny gminy Bogdaniec naleŜą do grupy terenów o umiarkowanej przydatności dla rolnictwa. Do najbardziej wartościowych gleb, ze względu na klasę bonitacyjną, naleŜą gleby dobre i średnio dobre II-III klasy oraz gleby średniej jakości (IV klasa bonitacyjna), które stanowią około 70% powierzchni uŜytków rolnych. Są to gleby, które odznaczają się duŜą zasobnością w składniki pokarmowe poziomu ornopróchnicznego oraz generalnie dobrymi stosunkami wodno-powietrznymi. Ich największa koncentracja występuje na północy i w dolinnej części gminy. Na pozostałych terenach gminy przeważa mozaika gleb V i VI klasy bonitacyjnej.



Rysunek 5. Lokalizacja gruntów rolnych II-III klasy na terenie gminy (źródło: EGİB)

4.5. Wody podziemne

Opis wód podziemnych

Wody podziemne na obszarze gminy związane są z serią utworów czwartorzędowych, gdzie wyróżnia się dwa poziomy wodonośne: dolinny oraz główny użytkowy poziom wodonośny w utworach fluwiogłacjalnych.

Poziom dolinny tworzą holocenijskie aluwialne piaski i żwiry rzeczne doliny Warty. Jest to płytki poziom, którego głębokość zalegania wynosi średnio od 5 do ponad 50 m, a lokalnie może występować poniżej 5 m. Miąższość warstwy waha się od 10 do 40 m. Zwierciadło wody ma zazwyczaj charakter swobodny lub lekko napięty.

Poziom wodonośny w utworach fluwiogłacjalnych budują piaski różnoziarniste i żwiry o zmiennej miąższości (od 10 do 40 m). W jego obrębie występuje kilka warstw oddzielonych utworami nieprzepuszczalnymi. Pierwsza warstwa ma swobodne zwierciadło wody i występuje w strefie sandrów oraz w obrębie obniżień bezodpływowych. Zalega ona na głębokości od 5 do 15 m. Warstwa głębsza tzw. międzyglinowa zalega na głębokości od 15 do 50 m.

Ujęcia wód

Woda podziemna ujmowana jest ze studni głębinowych i uzdatniana w Stacji Uzdatniania Wody w Nowinach Wielkich oraz trzech Zakładach Wodociągowych: „Centralny”, „Kłodawa” i „Siedlice”, wchodzących w skład wodociągu publicznego w Gorzowie Wielkopolskim.

GZWP i JCWPd

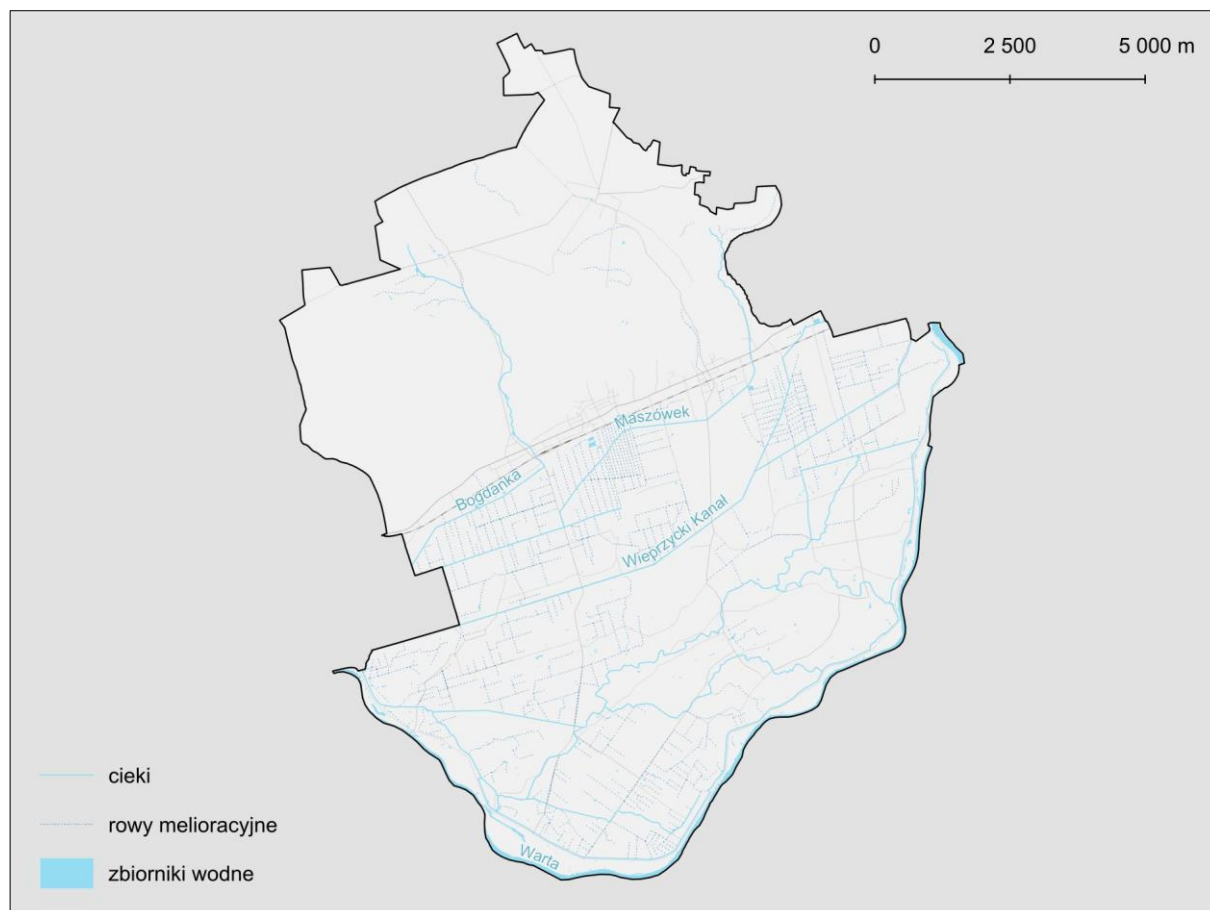
Gmina położona jest poza granicami Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP). Zgodnie z obowiązującym Podziałem Polski na 174 jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), gmina znajduje się w zasięgu JCWPd nr 23 (północne fragmenty) oraz JCWPd nr 33 (pozostały obszar).

4.6. Wody powierzchniowe

Opis wód powierzchniowych

Najważniejszym elementem hydrograficznym gminy jest Warta, której obwałowany odcinek wyznacza południowo-wschodnią i południową granicę gminy. Na obszarze gminy znajdują się prawobrzeżne dopływy Warty tj. Bogdanka i rzeka Maszówek przechodząca w Kanał Maszówek. Na obszarze gminy nie występują jeziora czy większe zbiorników.

Uzupełnieni sieci hydrograficznej stanowią równolegle biegnące do koryta Warty kanały takie jak: Maszówek, Wieprzycki, Kołomęt, a także liczne rowy melioracyjne. Obszary zmeliorowane zajmują powierzchnię ponad 2200 ha, a długość rowów melioracyjnych wynosi około 150 km.



Rysunek 6. Wody powierzchniowe (źródło: Mapa Podziału Hydrograficznego Polski, KZGW)

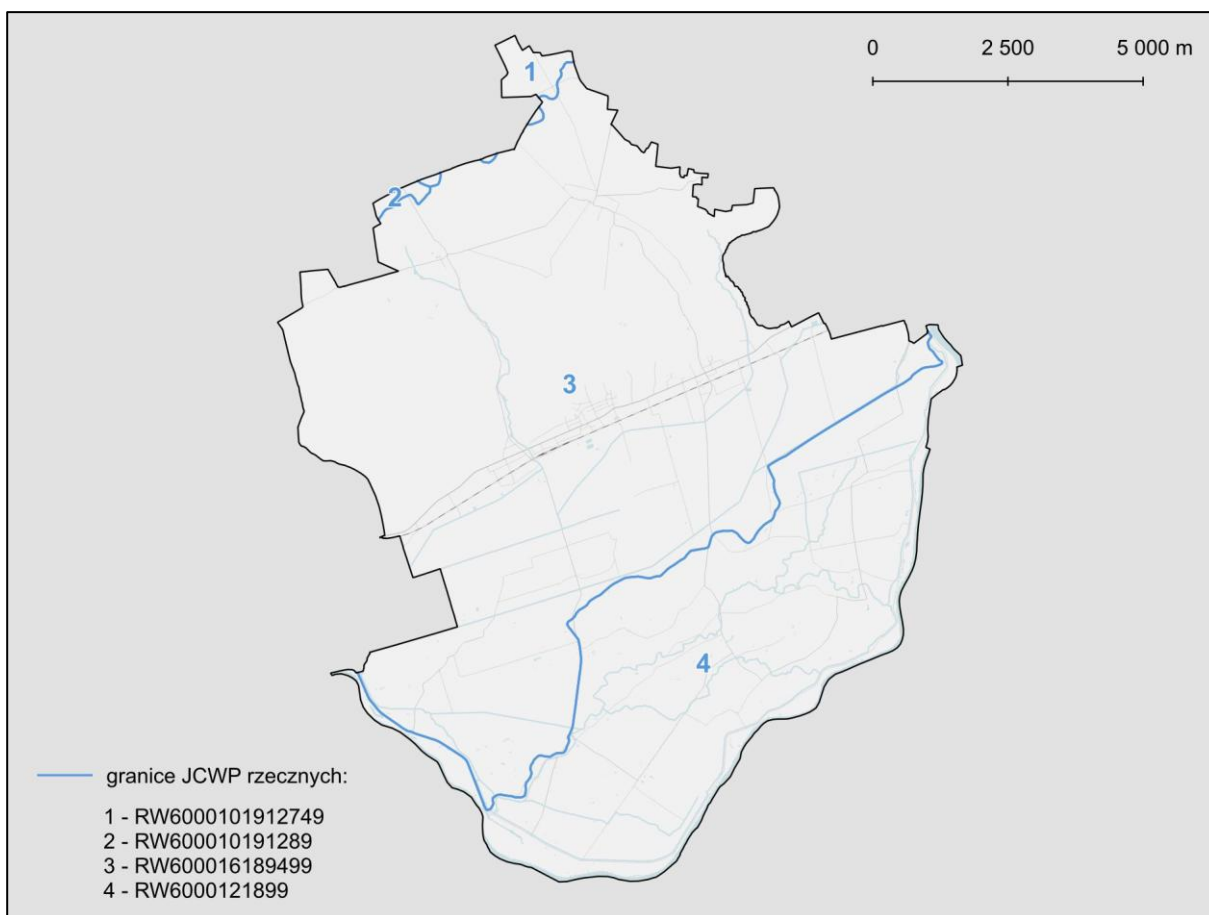
JCWP

Na obszarze gminy Bogdaniec wyodrębniono cztery jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) rzecznych. Jednolite części wód są podstawą identyfikacji zagrożeń środowiskowych, prowadzenia monitoringu środowiskowego oraz działań zaradczych dotyczących poprawy niewystarczającego stanu ekologicznego.

Tabela 3. Wykaz JCWP występujących na obszarze gminy Bogdaniec

Lp.	Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Status JCWP
1	RW6000101912749	Myślański Kanał	potok lub strumień nizinny piaszczysty	sztuczna część wód
2	RW600010191289	Ścieniawica	potok lub strumień nizinny piaszczysty	silnie zmieniona część wód
3	RW600016189499	Maszówek (Kanał Maszówek)	rzeka w dolinie o dużym udziale torfowisk	sztuczna część wód
4	RW6000121899	Warta od Noteci do ujścia	wielka rzeka nizinna	silnie zmieniona część wód

Źródło: na podstawie danych Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu



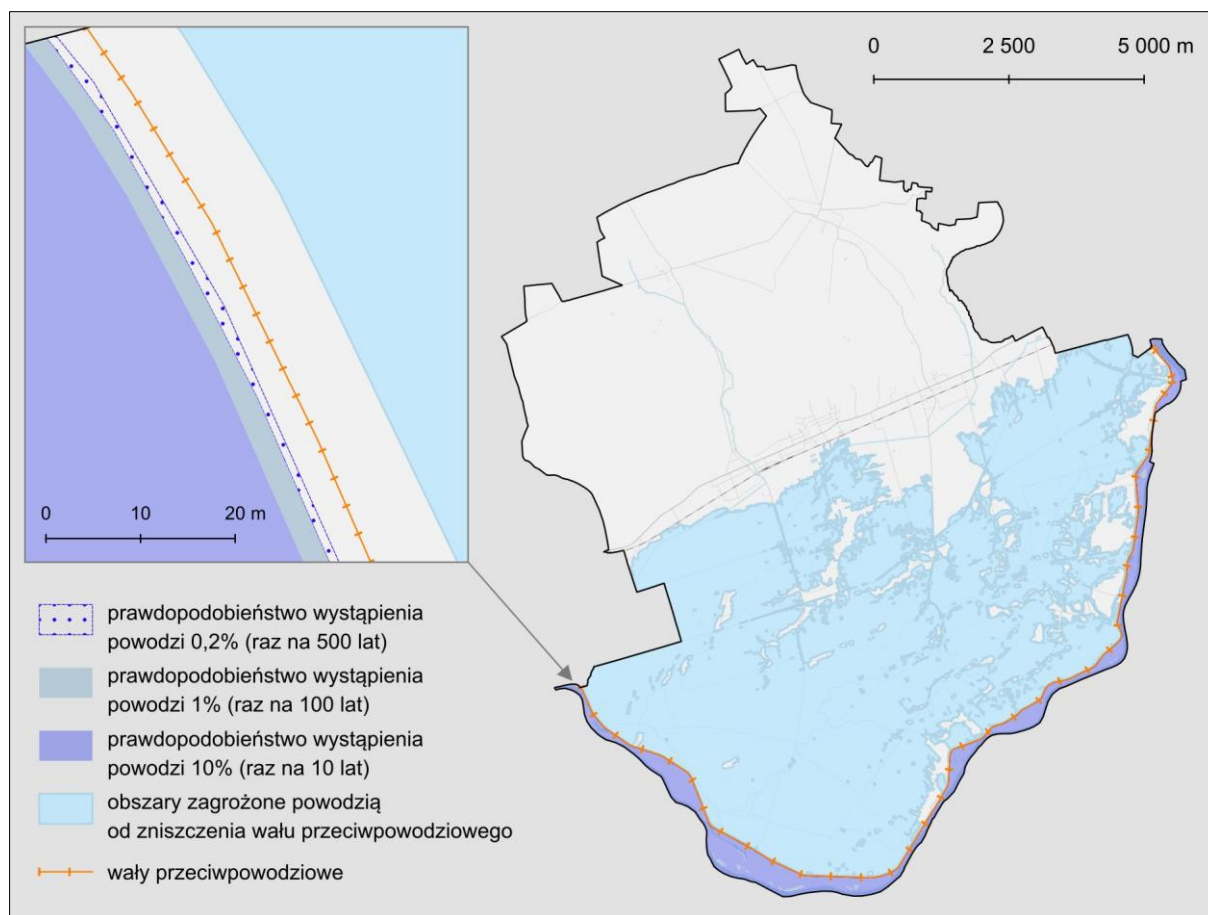
Rysunek 7. Rozmieszczenie Jednolitych Części Wód Powierzchniowych w granicach gminy Bogdaniec (opracowano na podstawie Mapy Podziału Hydrograficznego Polski, KZGW)

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią

Położenie gminy w obrębie doliny Warty w przypadku ponadprzeciętnego wezbrania wód, stanowi jedno z największych zagrożeń naturalnych dla mieszkańców. Dane udostępniane przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie wskazują, iż na terenie międzywala Warty występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią (obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% oraz obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%).

Kluczową rolę w ochronie przed powodzią odgrywa dobrze rozwinięta sieć wałów przeciwpowodziowych, które w gminie liczą około 20 km. Dzięki temu tereny zamieszkałe oraz infrastruktury technicznej są skutecznie chronione przed zalaniem. W przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego znaczna część gminy narażona jest na zalanie.

Ponadto na terenie gminy, po intensywnych opadach atmosferycznych, mogą wystąpić lokalne podtopienia w dolinnej części.



Rysunek 8. Zagrożenie powodziowe na terenie gminy (opracowano na podstawie Mapy Podziału Hydrograficznego Polski, KZGW)

4.7. Szata roślinna i świat zwierzęcy

Szata roślinna

Flora gminy charakteryzuje się umiarkowanym zróżnicowaniem i tworzy mozaikę ekosystemów wodnych, torfowiskowych, łąkowych i leśnych, uzupełnianą przez zbiorowiska synantropijne (segetalne na polach uprawnych i ruderalne na nieużytkowanych terenach). Strukturę przyrodniczą dopełniają tereny zieleni urządzonej – założenia parkowe, aleje, zadrzewienia śródpolne oraz zieleni towarzysząca zabudowie.

Na terenach użytkowanych rolniczo występują uprawy z towarzyszącymi gatunkami segetalnymi i ruderalnymi. Istotną rolę przyrodniczą pełnią zadrzewienia i zakrzaczenia śródpolne, miedze oraz szpalery drzew, które tworzą wyspy biocenotyczne i poprawiają warunki siedliskowe dla fauny. Elementy te pełnią funkcje wiatro- i glebochronne, zwiększają bioróżnorodność, wspierają lokalne ciągi migracyjne zwierząt oraz pozytywnie wpływają na estetykę i produktywność terenów rolnych.

W dolinie Warty, a także w sąsiedztwie rowów melioracyjnych, starorzeczy, oczek i zagłębień bezodpływowych, rozwija się roślinność nadwodna, zbiorowiska szuwarowe, trzcinowiska. Jako szczególnie cenne należy wskazać torfowiska i tereny podmokłe. Pomimo tego, że nie zajmują znacznych powierzchni to stanowią obszary skupiające znaczną część chronionej i zagrożonej flory roślin naczyniowych i mszaków z obszaru gminy.

Na szczególną uwagę zasługują zbiorowiska roślinności kserotermicznej. Na silnie nachylonych stokach doliny można spotkać takie gatunki jak czyścice proste, pierwiosnek lekarski, czy chronione pajęcznica liliowata, dzwonek syberyjski, zaraza czerwona, które są charakterystyczne dla suchych i nasłonecznionych siedlisk.

Równie istotne są zbiorowiska półnaturalne – łąki i pastwiska, które występują w dolinie Warty oraz w zagłębieniach terenowych. Skład gatunkowy łąk jest częściowo wynikiem takich praktyk,

jak koszenie, wypas, regulacja stosunków wodnych czy podsiewanie szlachetnych gatunków paszowych. Działania te, mimo swojej użyteczności, mogą prowadzić do zubożenia różnorodności florystycznej, co negatywnie wpływa na lokalne ekosystemy. Niemniej jednak ekosystemy łąkowe pozostają istotnym elementem przyrodniczym gminy.

Zbiorowiska leśne zajmują około 20% powierzchni gminy i skupione są w dwóch obszarach: na terenie międzywala oraz w północnej części gminy. Lasy międzywala obejmują przede wszystkim zarośla wierzbowe, wikliny oraz fragmenty lasów łęgowych. Drzewostan tych lasów tworzą głównie wiąz, dęby szypułkowe i jesiony wyniosłe, a w mniejszym stopniu także topole białe i czarne oraz różne gatunki wierzb. Lasy łęgowe, typowe dla terenów zalewowych, choć zajmują niewielką powierzchnię to odgrywają ważną rolę w retencji wód. Lasy wysoczyzny morenowej charakteryzują się większym zróżnicowaniem siedlisk. Występują tu lasy świeże i mieszane, w tym cenne siedliska grądów, buczyny niżowej i cisów, objęte ochroną w ramach rezerwatów przyrody. Drzewostan tych lasów jest bogaty gatunkowo i obejmuje graby, dęby szypułkowe, lipy drobnolistne, buki, klony, jesiony, wiąz, brzozy, olsze czarne, osiki, jarzęby szwedzkie oraz świerki pospolite. Taka różnorodność gatunkowa sprzyja utrzymaniu wysokiej bioróżnorodności zarówno w warstwie drzew, jak i w runie leśnym.

Naturalna flora wzbogacona została przez gatunki rosnące w układach antropogenicznych, takich jak np. zieleń parkowa, cmentarna, sady i ogrody przydomowe, a także aleje i inna zieleń towarzysząca ciągom komunikacyjnym. Są to tereny wspomagające system przyrodniczy gminy, które pełnią szereg funkcji – estetyczną, izolacyjną, higieniczną.

Fauna

Fauna gminy związana jest głównie z doliną Warty, a także terenami leśnymi. Na pozostałym obszarze ostojami bioróżnorodności są doliny mniejszych cieków, przecinające agrocenozy, a także zieleń śródpolna, tereny podmokłe. Całą gminę zaliczyć można do obszarów bytowania ornitofauny, której liczni przedstawiciele zasiedlają zarówno miejsca w pobliżu siedzib ludzkich, jak i zarośla szuwarowe czy zwarte kompleksy leśne.

Dolina Warty odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu środowiska przyrodniczego gminy. Wśród owadów na szczególną uwagę zasługują gatunki związane ze środowiskiem wodnym, takie jak jętki i ważki, które są charakterystycznym elementem fauny doliny. Bogata sieć hydrologiczna sprzyja występowaniu płazów. Na terenie gminy można spotkać m.in. żabę brunatną, trawną, moczarną, ropuchę szarą, kumaka nizinny oraz różne gatunki żab zielonych, w tym żabę śmieszkę, wodną i jeziorkową. W wodach Warty i jej starorzeczach odnotowano obecność wiele gatunków ryb, takich jak amur, brzana, boleń, certa, jelec, karaś, kiełb, kleń, okoń, piskorz, płoć, różanka czy szczupak.

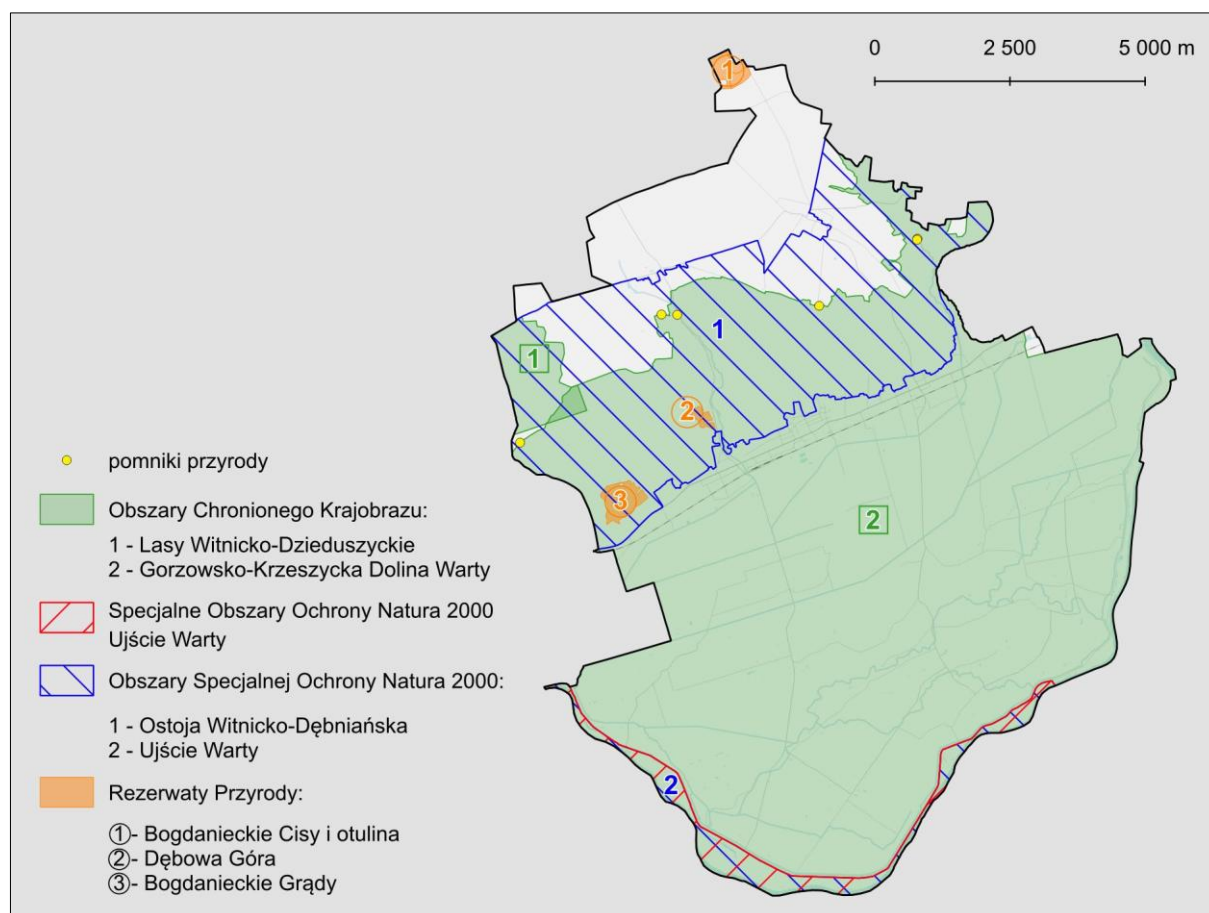
Duże bogactwo gatunków ptaków występujących na obszarze gminy spowodowane jest różnorodnością środowisk leśnych, łąkowych, torfowiskowych, a także występowaniem zbiorników cieków. Część obszaru gminy jest objęta ochroną w ramach Obszaru Natura 2000 „Ujście Warty”, a od stanowiącego centrum tego obszaru Parku Narodowego „Ujście Warty” dzieli gminę w prostej linii zaledwie kilka kilometrów. Na terenie Parku stwierdzono obecność około 280 gatunków ptaków, z których ponad 170 to gatunki łęgowe. Wśród nich znajdują się rzadkie i zagrożone gatunki, takie jak bączek, ohar, cyraneczka, mewa mała czy kulik wielki. Biorąc pod uwagę bliskość PN „Ujście Warty” oraz położenie wzdłuż Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej – krajowego korytarza migracyjnego można przypuszczać, że wiele z tych ptaków regularnie przelatuje nad obszarem gminy lub przebywa w jej granicach.

Fauna ssaków na terenie gminy jest również bogata, z dominacją gatunków powszechnie występujących w regionie. Tereny leśne stanowią siedlisko dla większej zwierzyny płowej, jak jelenie, sarny, dziki, a także mniejszych ssaków takich jak lisy czy borsuki. Sporadycznie można również zaobserwować wędrujące osobniki żubrów i łosi, a także wilki. Na otwartych przestrzeniach rolnych, w tym na polach, obecne są zające oraz różne gatunki gryzoni, takie jak mysz polna. Do cennych gatunków ssaków, ujętych w II i IV Załączniku dyrektywy siedliskowej, należy m.in. bóbr obserwowany na rozlewiskach Warty.

4.8. Obszary cenne przyrodniczo objęte formą ochroną przyrody

W granicach gminy występują następujące formy ochrony przyrody powołane w oparciu o ustawę o ochronie przyrody oraz prawo wspólnotowe:

- Obszary Natura 2000:
 - Ujście Warty PLC080001;
 - Ostoja Witnicko-Dębniańska PLB320015;
- Obszary Chronionego Krajobrazu:
 - Lasy Witnicko-Dzieduszyckie;
 - Gorzowsko-Krzeszycka Dolina Warty;
- Rezerваты Przyrody:
 - Bogdanieckie Cisy i otulina;
 - Dębowa Góra;
 - Bogdanieckie Grądy;
- pomniki przyrody.



Rysunek 9. Prawne formy ochrony przyrody na terenie gminy Bogdaniec (źródło: Geoserwis GDOŚ)

OBSZARY NATURA 2000

Obszar Natura 2000 Ujście Warty PLC080001 został wyznaczony Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. jako obszar specjalnej ochrony ptaków oraz zatwierdzony Decyzją Komisji Europejskiej z dnia 12 grudnia 2008 r. jako specjalny obszar ochrony siedlisk (ta sama powierzchnia, ten sam kod obszaru).

Obszar obejmuje terasę zalewową Warty, przy jej ujściu do Odry, wraz z Kostrzyńskim Zbiornikiem Retencyjnym i fragmentem doliny Odry, poprzecinaną licznymi odnogami cieków, starorzeczami i kanałami. Na terenach zalewowych dominują okresowo zalewane łąki i pastwiska, szuwały, zarośla wierzb i łęgi wierzbowe. Prawie co roku około 1/3 obszaru jest zalewana przez wodę, roczne wahania jej poziomu dochodzą do 3,5 m, a najwyższy poziom wody występuje przeważnie w marcu lub kwietniu. Zdarzają się ponadto silne wahania poziomu wód pomiędzy wczesną wiosną i późną jesienią. Na obszarze poza wałami dominują ekstensywnie użytkowane łąki i pola orne. Na krawędzi dolin wykształciły się płaty muraw kserotermicznych. Część ostoi - dawny rezerwat Słońsk, obecnie część Parku Narodowego Ujście Warty jest jednym z najcenniejszych obszarów wodno-błotnych w Europie środkowej. Obszar objęty częściowo Konwencją Ramsar. Przy północno-zachodniej granicy obszaru znajduje się system umocnień obronnych, które są miejscem zimowania dla dużej kolonii nietoperzy (do 500 os.) Park Narodowy zlokalizowany jest niecałe 8 km na zachód od obszaru gminy.

Dla obszaru nie przyjęto planu zadań ochronnych lub planu ochrony. Obowiązuje ochrona na podstawie prawa międzynarodowego.

Obszar Natura 2000 Ostoja Witnicko-Dębniańska PLB320015 utworzony został na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 179, poz. 1275).

Ostoją Witnicko-Dębniańska zajmuje część lasów województwa lubuskiego, położonych na północ od rzeki Warty, porastających strefę krawędziową jej doliny oraz przylegający do nich dość zwarty kompleks leśny zajmujący środkową, zachodniopomorską część ostoi, a także mozaikę gruntów rolnych, oczek śródpolnych i mniejszych jezior, zadrzewień i fragmentów leśnych zawartych pomiędzy miejscowościami Warnice i Trzcińsko-Zdrój. Obszar wyróżnia się dużą lesistością (ok. 70 % powierzchni ostoi), z przewagą borów sosnowych, w mniejszej ilości występują tu łęgi, grądy i buczyny, koncentrujące się głównie wzdłuż dolin rzecznych, wokół jezior i oczek wodnych. W obrębie lasów znajdują się liczne torfowiska mszarne, oczka dystroficzne oraz większe zbiorniki wodne – jeziora eutroficzne. Aktualnie teren ostoi jest w stosunkowo małym stopniu zurbanizowany i przekształcony antropogenicznie, jednakże ze względu na wysokie wartości krajobrazowe ostoja znajduje się pod dość silną presją rekreacji i turystyki. Ponadto ostoja jest miejscem, gdzie rozwija się przemysł wydobywczy (kopalnia kruszyw naturalnych oraz kopalnia ropy naftowej i gazu ziemnego).

Dla obszaru obowiązuje plan zadań ochronnych oraz plan ochrony przyjęty Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 15 kwietnia 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Witnicko-Dębniańska PLB320015.

OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Witnicko-Dzieduszyckie funkcjonuje od 2003 r. Powierzchnia obszaru wynosi 2 060 ha, z czego fragment o powierzchni około 228 ha znajduje się w granicach gminy, obejmując jej północno-zachodnie obrzeża. Celem ochrony jest zachowanie krajobrazu kompleksu leśnego i polan śródleśnych. Aktualnie obszar funkcjonuje na mocy Uchwały nr XLIX/767/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 17 września 2018 r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu o nazwie „Lasy Witnicko-Dzieduszyckie”.

Obszar Chronionego Krajobrazu Gorzowsko-Krzeszycka Dolina Warty funkcjonuje od 2003 r. Powierzchnia obszaru wynosi 16 669 ha, z czego około 9200 ha znajduje się w granicach gminy,

obejmując ponad 82% jej powierzchni w południowej i środkowej części. Celem ochrony jest zachowanie kulturowego krajobrazu wnętrza i krawędzi doliny Warty. Aktualnie obszar funkcjonuje na mocy Uchwały nr XLV/534/14 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 24 lutego 2014 r. zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu.

REZERWATY PRZYRODY

Bogdanieckie Grądy zajmuje obszar o powierzchni 39,94 ha. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu lasu o charakterze grądu środkowoeuropejskiego w stanie zbliżonym do naturalnego.

Utworzony został na mocy Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 21 maja 1974 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Obecnie obszar funkcjonuje na mocy Zarządzenia Nr 39/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 7 lipca 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Bogdanieckie Grądy".

Dla rezerwatu w 2012 r. ustanowiono plan ochrony, w którym działania ochronne obejmują zapobieganie i ograniczenie zaśmiecania rezerwatu (ustawienie koszy na śmieci).

Dębowa Góra zajmuje obszar o powierzchni 11,27 ha. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względu na szczególne wartości przyrodnicze i naukowe fragmentu ekosystemu leśnego o charakterze grądu środkowoeuropejskiego w stanie zbliżonym do naturalnego.

Utworzony został na mocy Zarządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Obecnie obszar funkcjonuje na mocy Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 12 maja 2020 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Dębowa Góra”.

Dla rezerwatu nie obowiązuje plan zadań ochrony.

Bogdanieckie Cisy zajmuje obszar o powierzchni 21,24 ha. Do Rezerwatu należy otulina o powierzchni 10,51 ha. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względu na szczególne wartości przyrodnicze i naukowe stanowiska cisa pospolitego na granicy wschodniego zasięgu geograficznego występowania gatunku.

Utworzony został na mocy Rozporządzenia Nr 4 Wojewody Lubuskiego z dnia 3 marca 2000 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Obecnie obszar funkcjonuje na mocy Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 27 września 2018 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Bogdanieckie Cisy".

Dla rezerwatu nie obowiązuje plan zadań ochrony.

POMNIKI PRZYRODY

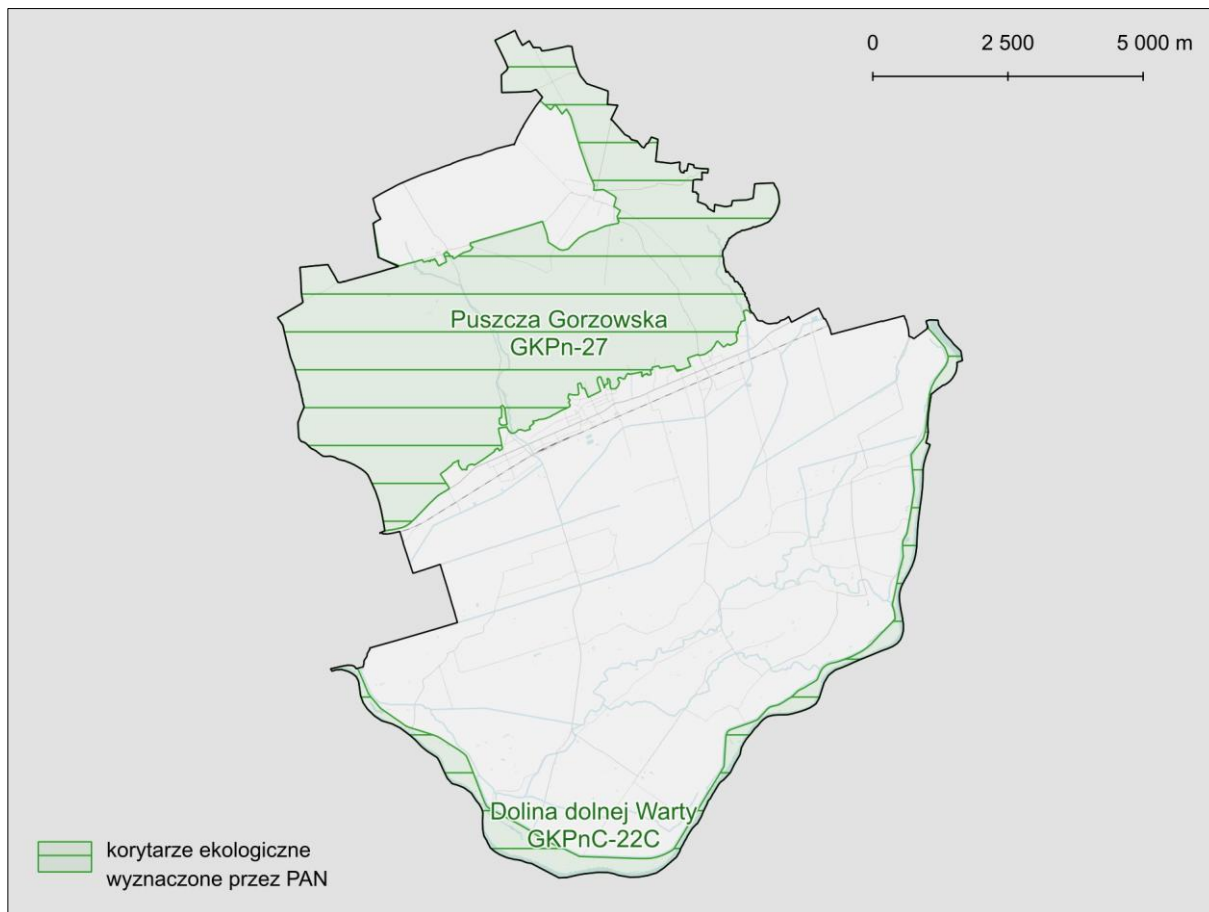
Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody w granicach gminy Bogdaniec znajduje się obecnie 7 **pomników przyrody** ożywionej (pojedyncze drzewa i grupy drzew).

Korytarze ekologiczne

Według delimitacji korytarzy ekologicznych przeprowadzonej przez IBS PAN (2012), przez gminę przebiega fragment Północno-Centralnego korytarza ekologicznego o znaczeniu regionalnym i międzynarodowym dla swobodnej migracji dużych zwierząt. W granicach gminy przebiega jego zachodnia część, gdzie wyodrębniono korytarze: Puszcza Gorzowska GKPN-27 oraz Dolina dolnej Warty GKPN-22C.

Obszar funkcjonalny korytarza Doliny Dolnej Warty obejmuje koryto rzeki oraz przyległe tereny, takie jak łąki, nieużytki, starorzecza i zadrzewienia, ograniczone wałami przeciwpowodziowymi. Teren międzywału charakteryzuje się wysokim stopniem naturalności oraz bogactwem gatunkowym flory i fauny, co przekłada się na jego dużą wartość ekologiczną i wysoką funkcjonalność jako korytarza przyrodniczego. Korytarz Puszczy Gorzowskiej obejmują rozległe tereny leśne,

które w krajowej sieci korytarzy ekologicznych uznawane są (w przypadku spełnienia odpowiednich kryteriów funkcjonalno-przestrzennych) za tzw. obszary węzłowe, w których duże drapieżniki są w stanie stale zasiedlać, a nie wykorzystywać ich jedynie jako miejsc okresowego pobytu w trakcie migracji.



Rysunek 10. Główne korytarze ekologiczne na terenie gminy

W granicach gminy występują również obszary, które spełniają rolę lokalnych korytarzy ekologicznych i obszarów węzłowych, które cechuje różnorodność gatunkowa roślin i zwierząt oraz występowanie naturalnych i seminaturalnych ekosystemów. Należą do nich:

- pozostałe ciekę wraz z obudową biologiczną,
- tereny łąkowe, bagienne i torfowiska,
- zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne,
- tereny rolne stanowiące bazę pokarmową dla organizmów oraz umożliwiające migrację mniejszych zwierząt jak lisy czy drobne gryzonie.

4.9. Jakość środowiska oraz jego zagrożeń wraz z identyfikacją źródeł tych zagrożeń

4.9.1 Powietrze atmosferyczne

Ze względu na rodzaj i zasięg wyróżnia się trzy rodzaje emisji: punktową pochodzącą ze źródeł przemysłowych, technologicznych i energetycznych, liniową związaną z transportem drogowym oraz powierzchniową pochodzącą z niskiej emisji z ogrzewania mieszkań i domów.

Na terenie gminy nie funkcjonują duże zakłady przemysłowe, które mogłyby w istotny sposób wpływać na stan powietrza. Potencjalne uciążliwości zapachowe mogą pochodzić z kopalni ropy naftowej Jeniniec oraz z mniejszych zakładów produkcyjnych i usługowych. Warto jednak podkreślić, że dzięki zastosowaniu nowoczesnych technologii odpylania oraz innych rozwiązań ograniczających emisję zanieczyszczeń, działalność tych zakładów nie powoduje istotnych problemów związanych z jakością powietrza.

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza pozostaje emisja niska, powstała wskutek ogrzewania budynków mieszkalnych, usługowych oraz obiektów inwentarskich w pojedynczych gospodarstwach domowych. Emisja niska przyczynia się do wzrostu w atmosferze stężeń pyłów i zanieczyszczeń gazowych oraz często innych substancji szkodliwych dla zdrowia ludzi, co jest zauważalne głównie w okresie zimowym. Należy zadbać aby nowe zabudowania były wyposażone w niskoemisyjne kotły opalane paliwami takimi jak: olej opałowy, gaz, biomasa oraz dopuścić stosowanie odnawialnych źródeł energii.

Największy wpływ na jakość powietrza w gminie mają ruch tranzytowy oraz transport ciężki, koncentrujące się wzdłuż głównych osi komunikacyjnych. Kluczowe znaczenie ma droga wojewódzka nr 132 zapewniająca dojazd m.in. do Kostrzyna nad Odrą i Gorzowa Wielkopolskiego oraz przebiegająca przez obszar gminy na krótkim odcinku droga ekspresowa S3. W wyniku spalania paliw w silnikach samochodowych do atmosfery przedostają się zanieczyszczenia gazowe (tlenki azotu, tlenek węgla, węglowodory - głównie benzen) oraz pyły zawierające m.in. związki ołowiu i kadmu. Największe stężenia zanieczyszczeń występują w bezpośrednim sąsiedztwie jezdni.

Podając za *Roczną oceną jakości powietrza w województwie lubuskim za rok 2024*, na obszarze całego województwa dotrzymane zostały poziomy dopuszczalne pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀. Ocena jakości powietrza za rok 2024 wykazała poprawę jakości powietrza w województwie lubuskim w porównaniu z rokiem 2023. W roku 2024 na całym obszarze województwa dotrzymany został poziom docelowy benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀, który w latach wcześniejszych był przekraczany. Wszystkie trzy strefy zostały zakwalifikowane do klasy A, jednocześnie ze względu na przekroczenie poziom celu długoterminowego dla ozonu zostały zaliczone do klasy D2.

Mimo zauważalnej poprawy jakości powietrza względem poprzedniego roku zasadna jest kontynuacja działań na rzecz poprawy jakości powietrza, zawartych w programach ochrony powietrza oraz w ich aktualizacjach, gdyż wdrożone działania naprawcze przyczynią się do dalszego polepszania się stanu jakości powietrza na obszarze województwa.

Uchwałą nr LVII/885/23 z dnia 9 października 2023 r. Sejmik Województwa Lubuskiego zatwierdził Aktualizację programu ochrony powietrza dla strefy lubuskiej wraz z planem działań krótkoterminowych. W programie przedstawiono podstawowe kierunki działań niezbędnych do przywracania standardów jakości środowiska wraz z harmonogramem rzeczowo-finansowym planowanych działań i wykazem podmiotów, do których te obowiązki są skierowane.

4.9.2 Degradacja gleb i powierzchni ziemi

Pojęcie degradacji gleby obejmuje wszystkie negatywne zmiany w środowisku glebowym skutkujące zmniejszeniem jego aktywności chemicznej, biologicznej i fizycznej, a co za tym idzie żyzności i produktywności. Degradacja może być skutkiem zarówno działalności antropogenicznej, jak i zjawisk naturalnych. Na terenie gminy degradacja powierzchni ziemi wiąże się z eksploatacją kopalin, działalnością rolniczą oraz lokalizacją nowej zabudowy, infrastruktury technicznej i drogowej.

Największe przekształcenia powierzchni ziemi wystąpiły i występują w miejscu wydobycia surowców. W wyniku wydobycia dochodzi do lokalnego, trwałego i nieodwracalnego uszkodzenia profili glebowych oraz zmian w ukształtowaniu powierzchni terenu. Do przeobrażeń powierzchni ziemi prowadzi również nielegalna eksploatacja surowców mineralnych przez mieszkańców.

Źródłem degradacji powierzchni ziemi na obszarze gminy są tereny rolnicze. Intensywne zabiegi agrotechniczne, zwłaszcza na obszarach falistych, mogą prowadzić do erozji gleby i wypłukiwania związków biogenych i innych zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych, co skutkuje eutrofizacją rzek i zbiorników wodnych.

Jedną z istotniejszych przyczyn pogarszania się jakości powierzchni ziemi i jej wszystkich składowych stanowi proces urbanizacji. Na terenie gminy procesy te urbanizacyjne koncentrują się przede wszystkim w miejscowościach powiązanych funkcjonalnie z Gorzowem Wielkopolskim, takich jak Bogdaniec, Jenin, Łupowo i Stanowice. Bliskość miasta oraz dogodne powiązania transportowe sprzyjają rozwojowi zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej, prowadząc do stopniowych przekształceń powierzchni ziemi, w tym uszczelniania gruntów, fragmentacji terenów otwartych i ograniczenia naturalnej infiltracji wód opadowych. Procesy te generują również lokalne presje środowiskowe, wynikające m.in. z emisji z indywidualnych źródeł ciepła, wzrostu natężenia ruchu oraz zwiększonego użytkowania infrastruktury. Choć w skali całej gminy oddziaływania te mają charakter umiarkowany, w skali lokalnej mogą wpływać na jakość powietrza, klimat akustyczny i funkcjonowanie ekosystemów, co wymaga stałego monitorowania oraz wdrażania działań ograniczających presję urbanizacyjną i minimalizujących skutki przekształceń.

Według Systemu Osłony Przeciwośuwiskowej Państwowego Instytutu Geologicznego, na terenie gminy występują zarówno osuwiska jak i tereny zagrożone ruchami masowymi. Jako szczególnie zagrożone można uznać strefę krawędziową doliny Warty. Warto zauważyć, że osuwiska na terenie gminy to formy stare, pokryte roślinnością, które pozostają nieaktywne. Tereny osuwiskowe nie nadają się pod uprawę ani też nie są korzystne pod zabudowę, zwłaszcza większych obiektów. Należy prowadzić stały monitoring zmian morfologii na osuwiskach oraz w ich bliskim sąsiedztwie, szczególnie po nawalnych deszczach, które sprzyjają uruchomieniu się procesów grawitacyjnych. W związku z powyższym należy unikać tam realizacji inwestycji zakłócających równowagę statyczną zboczy. Ponadto w rejonie istniejących osuwisk należy stosować odpowiednie rozwiązania techniczne zapewniające stabilność oraz pokrycie szatą roślinną, która ograniczy erozję zboczy. W przypadku zmiany zagospodarowania terenów predysponowanych do uruchomienia ruchów masowych konieczne jest przeprowadzenie badań geologicznych.

Obecnie przekształcenia powierzchni ziemi mogą być związane z efemerycznymi zmianami w przypowierzchniowej warstwie gleby, związanymi z procesami budowlanymi czy też zabiegami agrotechnicznymi, a także wydobyciem kopalin.

4.9.3 Jakość wód

Stan wód powierzchniowych i podziemnych w gminie kształtowany jest zarówno przez czynniki naturalne (m.in. budowę geologiczną, warunki hydrogeologiczne, klimat, rzeźbę terenu), jak i antropogeniczne – głównie spływ zanieczyszczeń z obszarów użytkowanych rolniczo, zrzuty ścieków z sektora komunalnego, powodujących nadmierną eutrofizację oraz spływy powierzchniowe z terenów utwardzonych, takich jak drogi, parkingi i tereny przemysłowe, z których wody opadowe

niosą zanieczyszczenia w postaci substancji ropopochodnych, metali ciężkich oraz zawiesin, trafiając następnie do kanalizacji deszczowej lub bezpośrednio do cieków.

W celu przeanalizowania jakości wód podziemnych posłankowano się wynikami oceny jakości wód podziemnych prowadzonej dla jednolitych części wód podziemnych (JCWPd). Zgodnie z danymi Państwowej Służby Hydrogeologicznej stan ogólny, a także chemiczny i ilościowy JCWPd z obszaru gminy oceniono na dobry. Celem środowiskowym dla JCWPd jest utrzymanie dobrego stanu ilościowego i chemicznego. JCWPd nr 23 i 33 nie są zagrożone ryzykiem nieosiągnięcia ww. celów.

Monitoring wód powierzchniowych prowadzony przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wskazuje, że jednolite części wód (JCWP) z obszaru gminy charakteryzują się złym stanem ogólnym, dla jednej JCWP nie odnotowano danych (RW600010191289). Celami środowiskowymi dla JCWP jest osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego oraz dobrego stanu chemicznego. Wszystkie JCWP są zagrożone nieosiągnięciem ww. celów środowiskowych. Dopuszczono odstępstwa od założonych celów środowiskowych tj. odstępstwo czasowe (termin osiągnięcia dobrego stanu dla JCWP ustanowiono na 2027 r. lub rok 2039 - dla substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE) oraz ustalenie celów mniej rygorystycznych.

4.9.4 Hałas

Hałas to czynnik stresogenny, a przy długotrwałej ekspozycji może powodować między innymi choroby układu krążenia, choroby psychiczne i zaburzenia snu. Na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska, terenami podlegającymi ochronie akustycznej są tereny zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej, tereny szpitali i domów pomocy społecznej, szkół, a także tereny uzdrowisk i rekreacyjno-wypoczynkowe.

Standardy dotyczące klimatu akustycznego określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112). W rozporządzeniu zawarte są dopuszczalne poziomy hałasu dla poszczególnych rodzajów źródeł, w odniesieniu do rodzaju terenów wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje.

Główne źródła hałasu na terenie gminy mają charakter komunikacyjny i związane są przede wszystkim z ruchem drogowym. Za najbardziej uciążliwą należy uznać drogę wojewódzką nr 132, stanowiącą główną oś komunikacyjną gminy. Droga ta przebiega przez tereny zabudowane, łącząc m.in. Kostrzyn nad Odrą, Witnicę i Gorzów Wielkopolski, co sprzyja intensywnemu przepływowi zarówno mieszkańców, jak i turystów. Na drogach powiatowych i gminnych natężenie ruchu komunikacyjnego jest relatywnie niższe i choć wpływa na jakość klimatu akustycznego, nie powinna przekładać się na przekroczenia wartości progowych poziomu hałasu. Istotnym źródłem hałasu jest również krótki odcinek drogi ekspresowej S3 przebiegający przez wschodnią część gminy. Warto jednak zaznaczyć, że wzdłuż tego odcinka nie występuje zwarta zabudowa mieszkaniowa, a trasa biegnie głównie przez tereny rolnicze, co ogranicza jej negatywny wpływ na komfort akustyczny mieszkańców.

Dodatkowym źródłem hałasu jest dwutorowa linia kolejowa nr 203 relacji Tczew-Kostrzyn, o znaczeniu państwowym. PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. nie sporządziły mapy akustycznej dla tego odcinka, co utrudnia dokładną ocenę wpływu hałasu na środowisko. Niemniej jednak hałas kolejowy może być uciążliwy dla mieszkańców budynków zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie linii.

Pozostałe źródła hałasu mają charakter lokalny i obejmują niewielkie zakłady usługowe, warsztaty oraz działalność produkcyjną. Ze względu na skalę i charakter prowadzonej działalności, nie powodują one istotnych uciążliwości akustycznych. Na terenie gminy nie funkcjonują duże zakłady przemysłowe o wysokim poziomie emisji hałasu.

Na terenie gminy nie ustanowiono obszarów cichych.

4.9.5 Oddziaływanie w zakresie pola elektromagnetycznego

W środowisku przyrodniczym istnieją pola elektromagnetyczne naturalne, których występowanie nie jest związane z działalnością człowieka oraz pola będące efektem tej działalności (sztuczne, antropogeniczne). Na obszarze gminy jako główne źródła promieniowania niejonizującego należy wskazać napowietrzne linie wysokiego napięcia 110 kV oraz związane z nimi stacje elektroenergetyczne, a także stacje bazowe telefonii komórkowej i radiolinii. W przyszłości do źródeł promieniowania dołączy również planowana napowietrzna linia elektroenergetyczna o napięciu 400 kV relacji Baczyna–Plewiska, której realizacja przewidziana jest na terenie gminy.

Monitoring pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzony jest w sposób ciągły przez Inspekcję Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Ostatnie badania z 2019 r. wykonane w Jeninie nie wskazały przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych. Można z dużym prawdopodobieństwem założyć, że nie notuje się przekroczeń norm w zakresie promieniowania elektromagnetycznego na innych terenach w gminie, ponieważ poza wymienionymi powyżej nie znajdują się tam większe źródła emisji pól elektromagnetycznych, a funkcjonujące urządzenia są typowe dla powszechnie stosowanych w Polsce.

4.9.6 Zagrożenie ryzykiem wystąpienia poważnej awarii przemysłowej

Bieżące ustalenia dotyczące klasyfikacji zakładów pod względem ryzyka wystąpienia awarii określa Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 138).

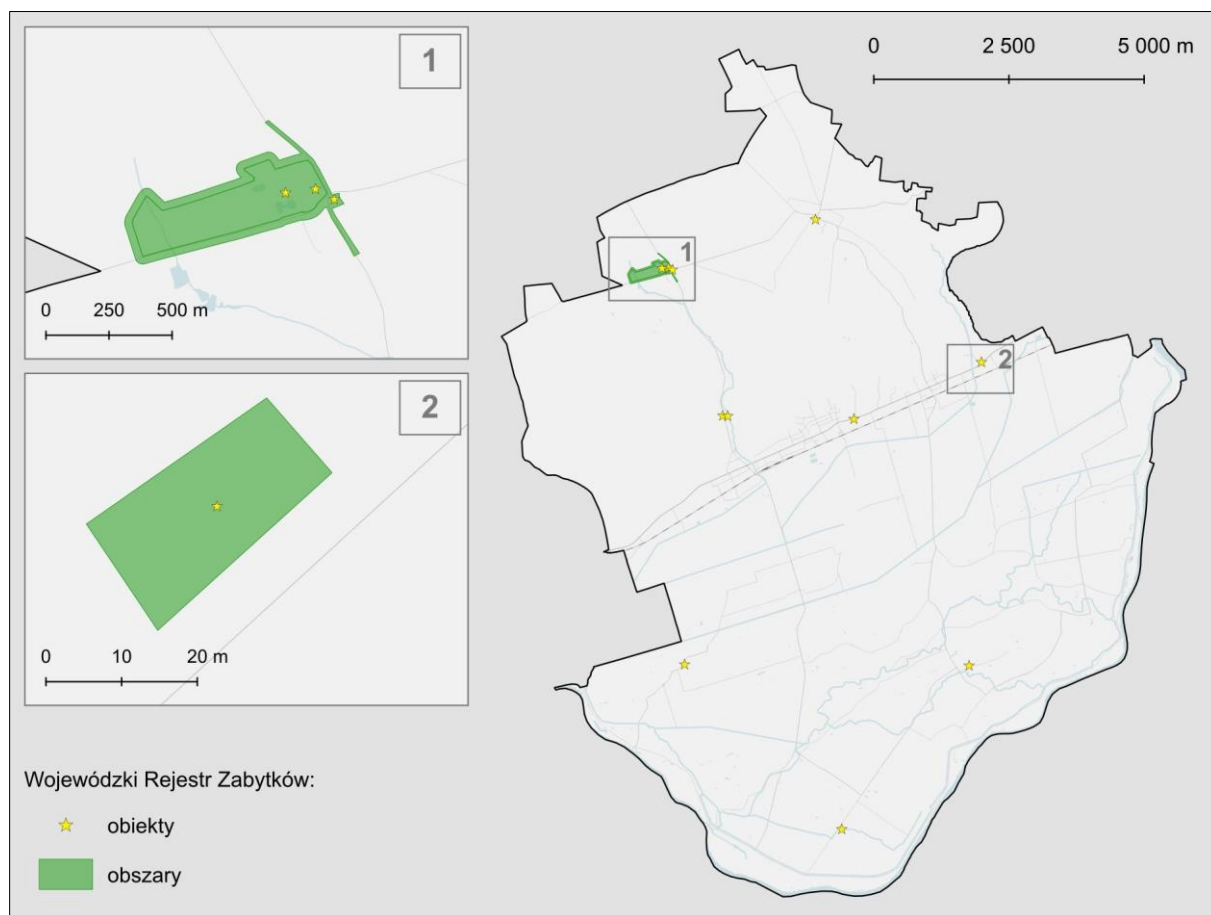
Na terenie gminy nie występują zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR) oraz zakłady zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR).

4.10. Walory kultury materialnej

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1292) jednostki samorządu terytorialnego zobligowane są do ochrony zabytków, które znajdują się na terenach gminy oraz do prowadzenia gminnej ewidencji zabytków nieruchomych. W Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Bogdaniec ujęto 250 obiektów o zróżnicowanych wartościach historycznych, architektonicznych i kulturowych, odzwierciedlających wielowiekowe procesy osadnicze i gospodarcze w regionie.

Wśród kluczowych elementów dziedzictwa kulturowego gminy znajdują się obiekty sakralne, cmentarze, tradycyjna zabudowa wiejska – w tym zagrody i budynki gospodarcze – a także zespoły dworsko-parkowe oraz zabytki techniki związane z rozwojem lokalnego rzemiosła i przetwórstwa rolnego. O wysokich walorach krajobrazu kulturowego świadczy utworzony na terenie gminy park kulturowy „Dolina Trzech Młynów”, obejmujący fragment doliny Bogdanki z zespołem trzech historycznych młynów wodnych z XIX w. oraz towarzyszącą im zabudową willową z przełomu XIX i XX w. Obszar ten stanowi unikatowy przykład harmonijnego powiązania dziedzictwa techniki z krajobrazem przyrodniczym i jest ważnym elementem tożsamości kulturowej gminy. Najcenniejsze obiekty zlokalizowane na jej terenie zostały wpisane do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków.

Zasób archeologiczny gminy jest dość bogaty, stanowiska datowane są od młodszej epoki kamiennej, kulturę łużycką, poprzez wczesną epokę żelaza, okres wpływów rzymskich, po wczesne i późne średniowiecze, a także czasy nowożytne. Na terenie gminy zewidencjonowano ponad 200 stanowisk, lecz nie jest to zamknięta lista.



Rysunek 11. Lokalizacja zabytków nieruchomych z obszaru gminy ujętych w Wojewódzkim Rejestrze Zabytków (źródło: NID)

4.11. Walory krajobrazowe

Na strukturę krajobrazową gminy mają wpływ położenie geograficzne oraz wynikające z niego cechy fizjograficzne komponentów środowiska. O specyfice krajobrazowej i jego silnym zróżnicowaniu decyduje zróżnicowane ukształtowanie powierzchni, układ hydrograficzny, charakter naturalnej szaty roślinnej. Obecnie na obszarze gminy krajobraz naturalny przeplata się z krajobrazem kulturowym (rolniczym i wiejskim).

Do najważniejszych walorów krajobrazowych gminy należy zaliczyć dolinę Warty wraz ze starorzeczami, łąkami i zadrzewieniami łęgowymi, które wyróżniają się wysokimi walorami wizualnymi i ekologicznymi. Szczególnie atrakcyjna jest strefa krawędziowa doliny, pocięta dolinkami erozyjnymi i denudacyjnymi, porośnięta roślinnością wysoką. Lasy, w znacznej części pełniące funkcje ochronne, wzbogacają krajobraz, wspierając różnorodność flory i fauny. Bagna i tereny podmokłe podkreślają unikalność przyrody regionu, sprzyjając rozwojowi turystyki. Na obszarze gminy znajdują się liczne szlaki turystyczne piesze i rowerowe, które umożliwiają odkrywanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy. O wysokiej wartości tych terenów świadczy objęcie ich różnymi formami ochrony przyrody, w tym Obszarami Natura 2000.

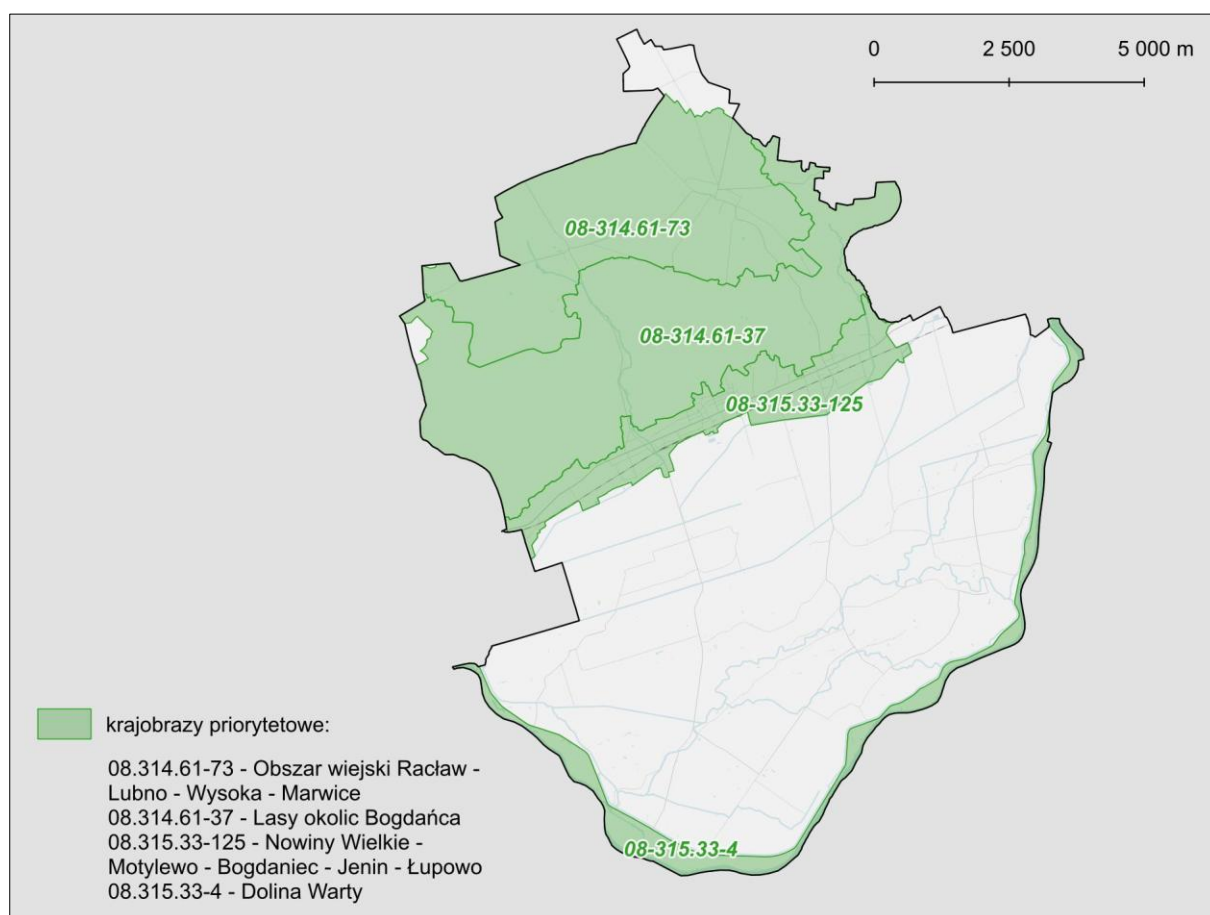
Obszary rolne w dolinie Warty charakteryzują się płaskimi krajobrazami, urozmaiconymi rowami melioracyjnymi, łąkami i zadrzewieniami. Z kolei tereny rolne na północy gminy wyróżniają się bardziej zróżnicowanym ukształtowaniem, z falistymi i pagórkowatymi krajobrazami. Pomimo przekształceń wynikających z działalności człowieka, tereny rolnicze zachowują harmonijny wygląd, wzbogacony obecnością wód powierzchniowych oraz zieleni śródpolnej.

Tereny zabudowy wiejskiej charakteryzują się dominacją zabudowy niskiej – mieszkalnej, usługowej i turystyczno-rekreacyjnej (w większych wsiach) wraz z towarzyszącą im zabudową związaną z produkcją rolną. W kilku miejscowościach zachowały się zespoły dworsko-pałacowe,

gdzie kluczową rolę odgrywają parki. Występują tu także historyczne układy przestrzenne wsi, obiekty zabytkowe odznaczające się estetycznym wykończeniem i ciekawym detalem architektonicznym oraz stanowiska archeologiczne. Cennym elementem dziedzictwa są historyczne założenia młyńskie z XIX wieku i zabudowa willowa z XIX i XX wieku w dolinie rzeki Bogdanki, gdzie utworzono park kulturowy. Szczególnie cenne elementy historycznie ukształtowanej struktury przestrzennej zostały wpisane do Rejestru Zabytków.

Postępująca urbanizacja obszarów podmiejskich prowadzi do degradacji harmonijnego krajobrazu, w tym utraty terenów otwartych na rzecz nowej zabudowy, często nie wpisującej się w istniejący krajobraz. Mimo to zabudowa terenu nie wpłynęła istotnie na obniżenie wartości krajobrazu i generalnie nie doprowadziła do jego znaczącej degradacji. Na obszarze gminy, poza terenami eksploatacji kopalni, nie występują obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji. Głównym czynnikiem wpływającym na degradację są dominanty techniczne, takie jak napowietrzne linie elektroenergetyczne, kominy, maszty czy wieże telekomunikacyjne.

Gmina jest bogata w unikalne walory krajobrazowe i przyrodnicze, które są nieodzownym elementem lokalnego dziedzictwa. Ochrona tych wartości została wzmocniona poprzez uwzględnienie części terenów gminy w audycie krajobrazowym województwa lubuskiego jako krajobrazy priorytetowe.



Rysunek 12. Krajobrazy priorytetowe w gminie
(źródło: Audyt krajobrazowy dla województwa lubuskiego)

5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

W zakresie podstawowych problemów środowiskowych gminy należy wymienić:

1. Zanieczyszczenie powietrza:

- emisja niska pochodząca z indywidualnych źródeł ciepła, szczególnie w sezonie grzewczym, dominująca w miejscowościach Bogdaniec, Jenin, Łupowo i Stanowice, gdzie koncentruje się zabudowa mieszkaniowa;
- emisja komunikacyjna wzdłuż głównych ciągów transportowych, przede wszystkim drogi ekspresowej S3, drogi wojewódzkiej nr 132 i linii kolejowej nr 203, powodująca lokalne wzrosty stężeń NO_x i pyłu zawieszonego;
- lokalne emisje z zakładów usługowych i produkcyjnych.

2. Hałas:

- drogowy generowany przez ruch na S3 i DW 132, odczuwalny zwłaszcza w rejonie miejscowości położonych w pasie skłonu pradoliny (Łupowo, Bogdaniec, Jenin);
- kolejowy związany z linią nr 203 Kostrzyn – Tczew, oddziałujący na miejscowości położone w jej sąsiedztwie;
- lokalne uciążliwości akustyczne w pobliżu zakładów usługowych i produkcyjnych.

3. Zagrożenia dla zasobów wód:

- potencjalne ryzyko przedostania się zanieczyszczeń rolniczych (azotany, gnojowica, nawozy) do wód powierzchniowych i podziemnych;
- ryzyko powodziowe w dolinie Warty, wymagające utrzymania sprawności systemu melioracyjnego i wałów przeciwpowodziowych;
- ograniczony zasięg sieci kanalizacyjnej na obszarach rozproszonych, prowadzący do konieczności stosowania systemów indywidualnych i ryzyka niekontrolowanych zrzutów ścieków.

4. Degradacja gleb i powierzchni ziemi:

- procesy uszczelniania powierzchni w wyniku urbanizacji;
- możliwość lokalnych zanieczyszczeń gleb w rejonach zakładów produkcyjnych, składów i magazynów;
- ryzyko wystąpienia ruchów masowych na zboczach doliny Warty;
- tereny poeksploatacyjne wymagające rekultywacji.

5. Zachowanie bioróżnorodności:

- presja na siedliska łąkowe, torfowiskowe i leśne wynikająca z rozpraszania zabudowy oraz intensyfikacji rolnictwa,
- zanikanie drobnych elementów przyrodniczych (oczek wodnych, zadrzewień śródpolnych), które odgrywają istotną rolę w lokalnych korytarzach ekologicznych;
- rosnące zagrożenie ze strony gatunków inwazyjnych, modyfikujących warunki mikrosiedliskowe, zwłaszcza na obszarach nieużytkowanych rolniczo oraz w lasach.

6. Przekształcenia środowiska związane z zainwestowaniem:

- intensywna suburbanizacja w miejscowościach: Bogdaniec, Łupowo, Jenin, skutkująca uszczelnianiem powierzchni, zwiększeniem odpływu powierzchniowego i lokalnymi problemami hydrologicznymi;
- rozpraszanie zabudowy w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy, szczególnie w obszarach o nieuregulowanej gospodarce wodno-ściekowej;
- ryzyko niewłaściwego zagospodarowania terenów przylegających do cieków, kanałów oraz obszarów podmokłych, co może prowadzić do degradacji stref buforowych i utraty funkcji retencyjnych.

7. Zmiany klimatu i susze:

- rosnąca częstotliwość i intensywność susz wpływająca na stan wód gruntowych, zasoby wód powierzchniowych oraz kondycję siedlisk wilgotnych, torfowisk i upraw rolnych;
- niska retencja krajobrazowa na terenach rolniczych, zwłaszcza zmeliorowanych i odlesionych, prowadząca do szybkiego odpływu wód opadowych i ograniczenia zdolności gminy do przeciwdziałania skutkom suszy;
- zwiększona częstość ekstremalnych zjawisk pogodowych (fale upałów, gwałtowne burze, intensywne opady) powodująca lokalne podtopienia, degradację infrastruktury i przestrzeni publicznych oraz zwiększone ryzyko pożarów na obszarach leśnych i torfowiskach;
- rosnące zapotrzebowanie na działania adaptacyjne, w tym rozwój zieleni urządzonej, systemów małej retencji oraz rozwiązań ograniczających skutki suszy i ekstremalnych zjawisk pogodowych.

Ograniczenie zagrożeń środowiskowych na terenie gminy powinno być realizowane poprzez:

- uwzględnianie szczegółowych wytycznych ochrony środowiska w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz konsekwentne egzekwowanie ich zapisów, w szczególności dotyczących ochrony doliny Warty, terenów podmokłych i kompleksów leśnych;
- wdrażanie i promowanie proekologicznych źródeł ciepła, w tym wymiany kotłów na niskoemisyjne oraz odnawialne źródła energii, szczególnie w miejscowościach o największej emisji niskiej (Bogdaniec, Jenin, Łupowo, Stanowice);
- redukcję emisji komunikacyjnej poprzez rozwój infrastruktury transportu zbiorowego i rowerowego, tworzenie zieleni izolacyjnej wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych (S3, DW132) oraz wspieranie elektromobilności na obszarze gminy;
- ochronę wód powierzchniowych i podziemnych dzięki rozbudowie i modernizacji sieci kanalizacyjnej, rozwojowi systemów retencji wód opadowych, wdrażaniu działań ograniczających wpływ biogenów i zanieczyszczeń z terenów rolniczych i zurbanizowanych do Warty i sieci melioracyjnej;
- monitoring i ograniczanie presji gatunków inwazyjnych, z równoczesnym wspieraniem działań odtwarzających rodzime gatunki roślin;
- rozwój infrastruktury przyrodniczo-edukacyjnej, takiej jak ścieżki dydaktyczne, tablice informacyjne, punkty obserwacyjne, w celu kanalizowania ruchu turystycznego i minimalizowania presji odwiedzających na obszary wrażliwe, w tym dolinę Warty i kompleksy leśne północnej części gminy;
- sukcesywną rekultywację terenów poeksploatacyjnych oraz ich przekształcanie w elementy zielono-błękitnej infrastruktury np. zbiorniki retencyjne, zieleni urządzonej, strefy rekreacyjno-edukacyjne, wspierające lokalną retencję i poprawę jakości krajobrazu;
- ograniczenie rozpraszania zabudowy poprzez kierowanie nowych inwestycji do istniejących jednostek osadniczych oraz promowanie zwartych form zabudowy minimalizujących presję na tereny cenne przyrodniczo;
- prowadzenie systematycznego monitoringu jakości powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych, z identyfikacją obszarów szczególnego ryzyka;
- edukację ekologiczną mieszkańców, rolników i inwestorów.

Problemy środowiskowe obszaru gminy są stosunkowo dobrze rozpoznane, a ich identyfikacja nie powoduje większych trudności. Część z nich doczekała się, zgodnie z obowiązującym prawem, odpowiednich środków zaradczych. Ograniczenie zagrożeń środowiska na obszarze gminy polegać będzie na wprowadzaniu właściwych ustaleń szczegółowych w treści miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz na dokładnym ich egzekwowaniu. Jak wykazano powyżej, część zagrożeń wynika z dokonanych już przekształceń.

6. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

W przypadku braku uchwalenia planu ogólnego, gmina Bogdaniec utraciłaby możliwość prowadzenia skutecznej i zintegrowanej polityki przestrzennej zgodnej z aktualnymi przepisami prawa. Zgodnie z nowelizacją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2023 roku, plan ogólny jest nowym narzędziem planistycznym, które określa ramy przestrzennego rozwoju gminy oraz warunki lokalizacji inwestycji. Dokument ten, choć nie zastępuje wprost studium, to staje się dokumentem obligatoryjnym, warunkującym możliwość sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy.

Brak planu ogólnego oznaczałby:

- niemożność uchwalania nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, co uniemożliwiłoby realizację zamierzeń inwestycyjnych zgodnych z potrzebami mieszkańców,
- niemożność wydawania decyzji o warunkach zabudowy dla nowych inwestycji, ponieważ zgodnie z nowymi przepisami decyzje WZ mogą być wydawane wyłącznie w wyznaczonych obszarach uzupełnienia zabudowy (OUZ), które może wskazać wyłącznie plan ogólny.

W wymiarze środowiskowym brak realizacji dokumentu może prowadzić do:

- nasilenia presji inwestycyjnej na tereny o wysokich walorach przyrodniczych, w tym dolinę Warty, obszary podmokłe oraz rozległe kompleksy leśne północnej części gminy, co zwiększyłoby ryzyko ich degradacji oraz fragmentacji siedlisk;
- utrudnienia w ochronie ciągłości ekologicznej, ponieważ plan ogólny wyznacza strefy otwarte oraz strefy zieleni i rekreacji pełniące funkcję buforów ograniczających urbanizację w rejonie doliny Warty i jej dopływów;
- pogłębienia chaosu przestrzennego, zwłaszcza rozpraszania zabudowy na terenach rolniczych oraz wzdłuż dróg dojazdowych do Gorzowa Wielkopolskiego, co skutkowałoby utratą ładu przestrzennego, zwiększeniem powierzchni uszczelnionych i osłabieniem charakteru krajobrazu wiejskiego;
- lokalizowania inwestycji uciążliwych lub konfliktogennych w nieodpowiednich miejscach, zbyt blisko zabudowy mieszkaniowej lub obszarów chronionych, w tym potencjalnego rozwoju działalności produkcyjnych czy usługowych w strefach wymagających szczególnej ochrony przyrodniczej;
- osłabienia ochrony walorów krajobrazowych, zwłaszcza w obrębie doliny Warty, rejonów o wysokiej ekspozycji widokowej oraz historycznych układów ruralistycznych;
- osłabienia odporności lokalnych ekosystemów na suszę oraz ekstremalne zjawiska pogodowe, co mogłoby skutkować pogorszeniem stanu wód powierzchniowych i podziemnych, przesychaniem torfowisk i łąk oraz zwiększeniem ryzyka pożarów lasów;
- wzrostu konfliktów przestrzennych, szczególnie na styku zabudowy mieszkaniowej, działalności usługowych i rolniczych oraz terenów cennych przyrodniczo, wynikających z braku czytelnych zasad lokalizacji nowych inwestycji i strefowania funkcji;
- pogorszenia jakości środowiska, m.in. poprzez wzrost emisji z indywidualnych źródeł ciepła i zwiększenie ruchu samochodowego, co w konsekwencji wpłynęłoby negatywnie na jakość powietrza, klimat akustyczny oraz zdrowie mieszkańców.

W wymiarze strategicznym brak planu ogólnego skutkowałby również:

- utratą możliwości powiązania lokalnej polityki zagospodarowania z dokumentami regionalnymi i krajowymi, w tym Planem zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego, Polityką ekologiczną państwa 2030, Krajową strategią adaptacji do zmian klimatu czy Planem Strategicznym WPR 2023–2027;

- osłabieniem możliwości planowania i etapowania inwestycji infrastrukturalnych, w tym rozwoju sieci kanalizacyjnej, modernizacji infrastruktury drogowej, co utrudniłoby zarządzanie rozwojem przestrzennym;
- zmniejszeniem możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych (krajowych i unijnych), które coraz częściej wymagają zgodności inwestycji z aktualnymi dokumentami planistycznymi, zwłaszcza w zakresie ochrony środowiska, infrastruktury oraz gospodarki wodno-ściekowej.

W dłuższej perspektywie brak uchwalenia planu ogólnego gminy Bogdaniec prowadziłby do rozpraszania zabudowy, narastającego chaosu przestrzennego oraz postępującej degradacji środowiska. Szczególnie narażone byłyby doliny Warty, tereny podmokłe, torfowiska, łąki oraz kompleksy leśne, stanowiące kluczowe elementy lokalnego systemu przyrodniczego i korytarzy ekologicznych. W efekcie gmina utraciłaby możliwość prowadzenia zrównoważonej polityki przestrzennej, ochrony ciągłości ekologicznej oraz skutecznego reagowania na skutki zmian klimatu, w tym na wzrost ryzyka powodzi, suszy i ekstremalnych zjawisk pogodowych.

7. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE, NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURY2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO

Celem sporządzenia planu ogólnego gminy Bogdaniec jest wyznaczenie ram dla dalszego, zrównoważonego rozwoju. Zidentyfikowane potencjalne oddziaływania na środowisko związane są przede wszystkim z przekształceniem terenów niezainwestowanych głównie pod zabudowę mieszkaniową, usługową i gospodarczą oraz realizacją nowej lub rozbudową istniejącej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej w ramach wyznaczonych stref planistycznych.

Oddziaływanie na jakość powietrza i klimat

Plan ogólny gminy Bogdaniec, jako dokument wyznaczający kierunki zagospodarowania przestrzennego całego obszaru gminy, będzie pośrednio wpływał na jakość powietrza oraz lokalny klimat. Realizacja ustaleń planu, zarówno poprzez miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, jak i decyzje o warunkach zabudowy na obszarach uzupełnienia zabudowy (OUZ), może czasowo generować niewielkie, lokalne emisje związane z transportem materiałów i pracą sprzętu budowlanego. Oddziaływania te będą jednak przejściowe, ograniczone przestrzennie i nieistotne w skali całej gminy, a ich wpływ można minimalizować przez właściwą organizację robót i stosowanie nowoczesnego sprzętu.

Kluczową rolę w kształtowaniu jakości powietrza i odporności klimatycznej odgrywają rozległe tereny otwarte oraz system przyrodniczy gminy, obejmujący dolinę Warty, kanały, starorzecza, torfowiska, łąki wilgotne i zwarte kompleksy leśne w północnej części gminy. Obszary te pełnią funkcję korytarzy przewietrzania, stref chłodzenia i retencji, stabilizują wymianę powietrza, poprawiają wilgotność oraz umożliwiają rozpraszanie zanieczyszczeń. Ujęcie ich w ramach strefy otwartej (SO) oraz strefy zieleni i rekreacji (SN) zapobiega ich zabudowie i sprzyja zachowaniu ciągłości ekologicznej, co jest szczególnie dla łagodzenia skutków zmian klimatu.

Struktura osadnicza gminy, koncentrująca rozwój w miejscowościach Bogdaniec, Jenin, Łupowo i Stanowice, ogranicza rozpraszanie zabudowy na terenach otwartych, co sprzyja skracaniu codziennych dojazdów, redukcji emisji komunikacyjnych oraz lokalnej modernizacji indywidualnych źródeł ciepła. Takie ukierunkowanie rozwoju zmniejsza skalę emisji niskiej, wskazanej w Programie Ochrony Środowiska jako jedno z głównych źródeł pogorszenia jakości powietrza na obszarze gminy.

Wyznaczenie stref usługowych (SU) i gospodarczych (SP) w oparciu o tereny już przekształcone, położone przy głównych ciągach komunikacyjnych (S3, DW132), pozwala na rozwój działalności

produkcyjnych i usługowych bez zwiększania presji na obszary środowiskowo cenne. Realizacja inwestycji w tych strefach będzie możliwa na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i powinna przewidywać stosowanie technologii niskoemisyjnych, ograniczanie powierzchni utwardzonych oraz zachowanie zieleni izolacyjnej. Takie podejście pozwala utrzymywać równowagę między rozwojem gospodarczym a ochroną środowiska oraz poprawia odporność gminy na presję emisyjną.

Obszary wydobywania surowców, zlokalizowane w strefie górnictwa (SG), mogą powodować okresowe uciążliwości, takie jak emisje pyłowe, hałas, wibracje i zwiększony ruch transportowy czy też ryzykiem incydentalnego zanieczyszczenia gruntu lub wód w przypadku awarii instalacji. Przy stosowaniu obowiązujących standardów ochrony środowiska i środków minimalizujących oddziaływanie m.in. zraszania, właściwej organizacji ruchu, zabezpieczeń technicznych i zieleni izolacyjnej, wpływ tych działań pozostaje lokalny i nieistotny w skali całej gminy.

Plan ogólny odpowiada na wyzwania związane ze zmianami klimatu. Ochrona doliny Warty, torfowisk, terenów podmokłych, kompleksów leśnych oraz utrzymanie rozległych terenów otwartych zwiększa retencję, ogranicza skutki suszy, wspiera infiltrację wód opadowych i zmniejsza ryzyko podtopień podczas intensywnych opadów. Wskazane strefy SO i SN sprzyjają rozwojowi błękitno-zielonej infrastruktury, wzmacniając odporność przestrzeni na fale upałów, lokalne wahania temperatury i ekstremalne zjawiska pogodowe.

W projekcie planu ogólnego gminy Bogdaniec nie przewiduje się działań mogących pogarszać jakość powietrza ani lokalnych warunków klimatycznych. Dokument porządkuje strukturę funkcjonalną gminy poprzez ograniczanie rozpraszania zabudowy, ochronę kluczowych obszarów przyrodniczych oraz właściwe kształtowanie stref usługowych i gospodarczych, co sprzyja niskoemisyjnemu i zrównoważonemu rozwojowi oraz utrzymaniu efektywnych korytarzy przewietrzania.

Wytwarzanie odpadów

Realizacja ustaleń planu ogólnego gminy Bogdaniec, obejmujących rozwój zabudowy mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej, będzie wiązać się ze stopniowym wzrostem ilości wytwarzanych odpadów. Zwiększenie strumienia odpadów dotyczyć będzie głównie gospodarstw domowych w dynamicznie rozwijających się miejscowościach, takich jak Bogdaniec, Jenin i Łupowo oraz podmiotów funkcjonujących w strefach usługowych (SU) i gospodarczych (SP), zlokalizowanych wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 132 oraz w rejonie Stanowic i Racławia.

Na etapie realizacji nowych inwestycji oraz modernizacji istniejącej zabudowy będą okresowo powstawać odpady budowlane i rozbiórkowe m.in. gruz, elementy konstrukcyjne, materiały instalacyjne, opakowania oraz pozostałości wykończeniowe. Odpady te należy gromadzić selektywnie i przekazywać do podmiotów posiadających stosowne zezwolenia, zgodnie z obowiązującymi przepisami w zakresie gospodarki odpadami.

Zebrane na terenie gminy odpady komunalne kierowane są do Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych prowadzonej przez INNEKO Sp. z o.o. w Gorzowie Wielkopolskim. Gmina Bogdaniec, wraz z gminami Deszczno, Kłodawa, Lubiszyn, Santok oraz miastem Gorzów Wielkopolski, tworzy Związek Celowy Gmin MG-6, odpowiedzialny za organizację i koordynację systemu odbioru i zagospodarowania odpadów.

System gospodarowania odpadami uzupełnia Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) w Łupowie, umożliwiający mieszkańcom przekazywanie odpadów problemowych, takich jak odpady wielkogabarytowe, poremontowe, elektroodpady, odpady zielone i niebezpieczne. Ulokowanie PSZOK-u w strefie infrastrukturalnej (SI) zapewnia możliwość jego dalszego funkcjonowania oraz ewentualnej rozbudowy w miarę wzrostu potrzeb wynikających z rozwoju zabudowy i zwiększenia liczby mieszkańców.

Prognozowany wzrost ilości odpadów może być skutecznie obsługany poprzez utrzymanie selektywnej zbiórki, właściwe magazynowanie odpadów oraz przekazywanie ich do uprawnionych instalacji, a także dzięki dalszemu rozwojowi infrastruktury odpadowej i wzmacnianiu edukacji ekologicznej mieszkańców. Plan ogólny, jako dokument kierunkowy, nie wprowadza szczegółowych

rozwiązań technicznych, wskazuje jednak na konieczność dostosowywania systemu gospodarki odpadami do intensyfikacji zabudowy, rozwoju funkcji usługowych i produkcyjnych oraz wzrostu liczby użytkowników systemu.

Uwarunkowania związane z ochroną środowiska wynikające z realizacji infrastruktury ściekowej w kontekście wymogów określonych w art. 83 ust. 3 i 4 Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 960 ze zm.)

Realizacja i rozwój infrastruktury ściekowej na terenie gminy Bogdaniec musi odbywać się zgodnie z wymogami art. 83 ust. 3 i 4 ustawy Prawo wodne, które nakładają obowiązek takiego projektowania systemów kanalizacyjnych, aby zapewniały osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód oraz nie powodowały pogorszenia stanu wód powierzchniowych i podziemnych. Oznacza to konieczność eliminowania rozwiązań mogących prowadzić do eutrofizacji cieków, zanieczyszczenia wód gruntowych lub przeciążenia istniejącej infrastruktury kanalizacyjnej.

Ścieki z obszarów objętych kanalizacją odprowadzane są do komunalnej oczyszczalni ścieków w Gorzowie Wielkopolskim. Poza zasięgiem sieci pozostają rozproszone części zabudowy, w których funkcjonują zbiorniki bezodpływowe oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Szczegółnej ochrony wymagają obszary o podwyższonej wrażliwości hydrogeologicznej, czyli dolina Warty z systemem starorzeczy i kanałów, torfowiska, tereny podmokłe. Są to miejsca szczególnie narażone na infiltrację zanieczyszczeń, dlatego rozwój zabudowy powinien być tam ściśle powiązany z kanalizacją zbiorczą lub z indywidualnymi instalacjami oczyszczania ścieków spełniającymi wysokie standardy technologiczne. Niewłaściwe użytkowanie zbiorników bezodpływowych może w tych warunkach szybko prowadzić do degradacji jakości wód podziemnych i powierzchniowych.

Rozbudowa sieci kanalizacyjnej oraz podłączanie nowych terenów inwestycyjnych musi być dostosowane do przepustowości oczyszczalni w Gorzowie Wielkopolskim oraz uwarunkowań technicznych i środowiskowych. Dotyczy to szczególnie miejscowości, gdzie występuje największa presja na rozwój zabudowy. Każdorazowe przeznaczenie nowych obszarów pod wymaga wcześniejszej weryfikacji możliwości ich obsługi kanalizacyjnej, aby nie prowadzić do przeciążenia systemu oraz naruszenia celów środowiskowych dla JCWP i JCWPd w dorzeczu Warty.

Plan ogólny uwzględnia te uwarunkowania poprzez koncentrację nowych terenów zabudowy w miejscowościach o najlepszym dostępie do istniejącej infrastruktury oraz poprzez objęcie obszarów szczególnie wrażliwych, takich jak dolina Warty, torfowiska i wilgotne łąki, strefami o ograniczonej lub wykluczonej możliwości zabudowy (SO, SN). Rozwiązania te ograniczają ryzyko pogorszenia stanu wód, wzmacniają bezpieczeństwo sanitarne mieszkańców i sprzyjają tworzeniu przestrzeni bardziej odpornych na skutki zmian klimatu.

Emisja hałasu

Realizacja ustaleń planu ogólnego gminy Bogdaniec, obejmująca rozwój zabudowy mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej oraz modernizację infrastruktury technicznej, może wpływać na klimat akustyczny gminy. Największe potencjalne źródła hałasu związane są z pracami budowlanymi (oddziaływania krótkotrwałe), ruchem drogowym oraz aktywnością usługowo-produkcyjną w strefach gospodarczych i usługowych. Oddziaływania te mają charakter lokalny i przy zachowaniu obowiązujących standardów ochrony środowiska nie powinny prowadzić do istotnego pogorszenia warunków akustycznych.

Najważniejsze stałe źródło hałasu na terenie gminy stanowi ruch drogowy. Podwyższone poziomy hałasu występują przede wszystkim wzdłuż drogi ekspresowej S3 na odcinku Gorzów Wielkopolski – Skwierzyna oraz drogi wojewódzkiej nr 132 relacji Gorzów Wielkopolski – Kostrzyn nad Odrą. Drogi te obsługują zarówno ruch tranzytowy, jak i codzienne dojazdy mieszkańców do Gorzowa Wielkopolskiego, co generuje największą presję akustyczną. Lokalnie uciążliwości hałasowe mogą pojawiać się również przy drogach powiatowych w rejonie Stanowic i Raławia, gdzie natężenie ruchu wzrosło w wyniku suburbanizacji.

Ustalenia planu ogólnego, porządkujące rozmieszczenie funkcji usługowych i gospodarczych wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 132 oraz w rejonie Stanowic i Ractawia, sprawiają, że oddziaływania akustyczne związane z tymi działalnościami będą koncentrować się w wyznaczonych strefach. Źródłem hałasu mogą być ruch pojazdów dostawczych, praca urządzeń technologicznych oraz funkcje magazynowe. Korzystne z punktu widzenia ochrony klimatu akustycznego jest to, że funkcje te lokalizowane są na terenach już przekształconych, w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej infrastruktury komunikacyjnej i technicznej, co ogranicza rozpraszanie hałasu i umożliwia skuteczniejsze zarządzanie jego oddziaływaniem na tereny mieszkaniowe.

W strefach górnictwa (SG), w których dopuszcza się eksploatację surowców, możliwe jest okresowe występowanie hałasu generowanego przez pracę maszyn oraz ruch pojazdów ciężarowych. Oddziaływania te mają charakter lokalny i są ograniczone do okresów aktywnej eksploatacji, a ich skala zależy od stosowanych technologii oraz organizacji pracy. Ulokowanie tych funkcji poza obszarami o wysokiej wrażliwości akustycznej sprzyja minimalizacji ich wpływu na środowisko i mieszkańców.

Istotną funkcję ochronną pełnią strefa otwarta (SO) oraz strefa zieleni i rekreacji (SN) obejmujące roślinność wysoką towarzyszącą ciekom, zadrzewienia śródpolne, parki dworskie i zwarte kompleksy leśne. Obszary te stanowią naturalne bariery akustyczne, które ograniczają propagację hałasu transportowego i przemysłowego.

Zgodnie z przepisami ustawy Prawo ochrony środowiska, każde przedsięwzięcie mogące potencjalnie powodować ponadnormatywną emisję hałasu będzie wymagało przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, w tym szczegółowej analizy akustycznej. Obowiązek ten realizowany będzie na dalszych etapach procesu planistycznego, w ramach uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Klimat akustyczny gminy Bogdaniec można uznać za stabilny, a główne źródła hałasu mają charakter liniowy. Utrzymanie zaproponowanego w planie ogólnym układu funkcjonalno-przestrzennego, wraz z koncentracją zabudowy w miejscowościach o dobrej dostępności infrastrukturalnej oraz ochroną rozległych stref otwartych i leśnych, zapewnia skuteczne ograniczenie ryzyka pogorszenia warunków akustycznych oraz zachowanie komfortu mieszkańców i walorów środowiska przyrodniczego.

Emisja pól elektromagnetycznych

Zagadnienia związane z emisją pól elektromagnetycznych (PEM) w środowisku reguluje ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 647 ze zm.) oraz rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r. poz. 2448). Zgodnie z tymi przepisami, wszystkie instalacje mogące emitować pola elektromagnetyczne są zobowiązane do zachowania standardów bezpieczeństwa i nieprzekraczania określonych dopuszczalnych wartości w miejscach dostępnych dla ludności.

Na obszarze gminy źródła PEM mają charakter zarówno punktowy, jak i liniowy, są to: napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego i najwyższego napięcia, stacje transformatorowe, stacje bazowe telefonii komórkowej oraz urządzenia radioliniowe. Są to instalacje powszechnie występujące w strukturze przestrzennej gminy i funkcjonujące zgodnie z obowiązującymi normami technicznymi i środowiskowymi, których celem jest zapewnienie bezpieczeństwa ludzi i środowiska.

W ramach ustaleń planu ogólnego nie przewiduje się lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących źródeł emisji PEM. W przypadkach, gdzie takie sąsiedztwo mogłoby wystąpić, kwestie te będą analizowane indywidualnie na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub w ramach procedur oceny oddziaływania na środowisko, zgodnie z zasadą przezorności i prewencji środowiskowej. Oznacza to, że każda potencjalnie wrażliwa funkcja (np. mieszkalnictwo, szkoły, placówki ochrony zdrowia) będzie oceniana w kontekście lokalnych uwarunkowań PEM.

Na obszarze gminy możliwa będzie lokalizacja instalacji fotowoltaicznych w wybranych strefach. Należy podkreślić, że same moduły fotowoltaiczne nie stanowią istotnych źródeł PEM, a potencjalne, niskopoziomowe emisje mogą pochodzić jedynie od urządzeń towarzyszących, takich jak falowniki, przekształtniki czy stacje transformatorowe. Oddziaływania te mają charakter lokalny, nie wykraczają poza teren instalacji i nie stwarzają zagrożenia dla zdrowia ludzi ani dla środowiska. Niezależnie od ustaleń planu ogólnego, każda większa instalacja OZE będzie wymagała dalszych procedur, w tym sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub uzyskania decyzji o warunkach zabudowy, a w przypadku instalacji mogących mieć znaczące oddziaływanie na środowisko także decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Na etapie tych postępowań analizowane będą również kwestie bezpieczeństwa elektromagnetycznego, zgodnie z obowiązującymi normami prawnymi i technicznymi

Ustalenia planu ogólnego gminy Bogdaniec nie przewidują zwiększenia zagrożeń związanych z oddziaływaniem pól elektromagnetycznych. Dotychczasowe i potencjalne źródła PEM zlokalizowane są w sposób zgodny z przepisami i normami środowiskowymi. Wpływ planu na środowisko elektromagnetyczne można uznać za ograniczony, kontrolowalny i zgodny z obowiązującymi wymogami ochrony środowiska i zdrowia publicznego.

Ryzyko wystąpienia poważnych awarii

W projekcie planu ogólnego gminy Bogdaniec wyznaczono strefy usługowe (SU), gospodarcze (SP) oraz górnictwa (SG), które grupują funkcje mogące generować zwiększone ryzyko techniczne lub środowiskowe. Ich rozmieszczenie uwzględnia istniejącą strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy, dotychczasowy charakter działalności gospodarczej oraz stan środowiska, w tym obecność obszarów szczególnie wrażliwych, takich jak dolina Warty, torfowiska i zwarte kompleksy leśne północnej części gminy.

W planie ogólnym nie przesadza się o lokowania przedsięwzięć o zwiększonym ryzyku technologicznym, w tym instalacji mogących powodować poważne awarie chemiczne, biologiczne lub energetyczne. Ewentualne inwestycje, które mogą wiązać się z występowaniem zagrożeń przemysłowych, będą musiały zostać poddane szczegółowej procedurze oceny oddziaływania na środowisko, a także spełniać rygorystyczne wymagania wynikające z przepisów o ochronie przeciwpożarowej, bezpieczeństwie procesowym oraz ochronie zdrowia publicznego.

W strefach gospodarczych oraz usługowych potencjalne zagrożenia wynikają głównie z funkcjonowania zakładów produkcyjnych, magazynowych i logistycznych, obejmujących m.in. transport materiałów, składowanie paliw oraz eksploatację urządzeń technologicznych. Lokalizowanie tych funkcji na terenach już przekształconych, w bezpośrednim sąsiedztwie głównych ciągów komunikacyjnych, ogranicza ich rozpraszanie na pozostałe obszary gminy i sprzyja bardziej efektywnemu zarządzaniu ewentualnymi oddziaływaniami.

W strefach górnictwa ryzyko dotyczy przede wszystkim incydentalnych awarii technicznych, takich jak wycieki substancji ropopochodnych, nieszczelności instalacji czy uszkodzenia maszyn. Przy stosowaniu wymaganych zabezpieczeń technicznych, ciągłego monitoringu i procedur awaryjnych, potencjalne oddziaływania pozostają lokalne i możliwe do skutecznego ograniczenia, bez wpływu na obszary wrażliwe przyrodniczo.

Każdy przypadek inwestycji mogącej potencjalnie wiązać się z wystąpieniem poważnej awarii będzie analizowany indywidualnie na etapie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub wydawania decyzji środowiskowych, z zastosowaniem zasady przezorności oraz prewencji środowiskowej. Kluczowe znaczenie będzie miało zapewnienie odpowiednich stref ochronnych, zabezpieczeń technicznych oraz zgodność z obowiązującymi normami bezpieczeństwa.

Ochrona zdrowia i życia mieszkańców oraz zapewnienie bezpieczeństwa środowiska stanowią istotne założenia polityki planistycznej gminy Bogdaniec. Ryzyko wystąpienia poważnych awarii przemysłowych w związku z realizacją ustaleń planu ogólnego należy uznać za niskie i możliwe do skutecznego ograniczenia poprzez odpowiednie regulacje planistyczne i środowiskowe.

Niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu

Realizacja ustaleń planu ogólnego gminy Bogdaniec będzie wiązać się z lokalnymi przekształceniami powierzchni ziemi, wynikającymi przede wszystkim z dogęszczania zabudowy mieszkaniowej w miejscowościach Bogdaniec, Jenin, Łupowo, Stanowice i Raclaw oraz rozwoju funkcji usługowych i gospodarczych w strefach SU i SP. Prace te obejmą roboty ziemne pod nowe obiekty, wykonywanie przyłączy infrastrukturalnych oraz budowę i modernizację układu drogowego. Skala ingerencji pozostanie ograniczona dzięki powiązaniu nowych terenów inwestycyjnych z istniejącymi strukturami osadniczymi, co redukuje presję na obszary nieprzekształcone.

Wzrost powierzchni uszczelnionych może prowadzić do ograniczenia infiltracji i lokalnego zmniejszenia retencji, jednak skutki te będą złagodzone poprzez obowiązek utrzymania odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnej w poszczególnych strefach oraz możliwość stosowania rozwiązań retencyjnych, takich jak ogrody deszczowe, zbiorniki retencyjne, zieleń wysoka czy nawierzchnie przepuszczalne, doprecyzowywanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i dokumentacji technicznej

Kluczową rolę w ochronie naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi odgrywa strefa otwarta (SO), w której ujęto dolinę Warty ze stokami zagrożonymi ruchami masowymi, tereny podmokłe i torfowiska z glebami organicznymi oraz rozległe kompleksy łąkowe i leśne. Włączenie tych obszarów do strefy SO ogranicza możliwość zabudowy i prac ziemnych mogących prowadzić do destabilizacji skarp, erozji czy naruszenia stosunków wodnych, jednocześnie dopuszczając ich racjonalne, nieinwazyjne użytkowanie zgodne z ich wysoką wrażliwością.

Ochronę rzeźby terenu wzmacniają także regulacje obowiązujące na obszarach chronionego krajobrazu, które ograniczają możliwość prowadzenia prac ziemnych mogących trwale przekształcać formy terenu, zwłaszcza na podmokłych obniżeniach i w strefie stoków doliny Warty. Dopuszczalne są jedynie działania niezbędne dla bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, stabilizacji skarp oraz utrzymania urządzeń wodnych i melioracyjnych. Dzięki temu najbardziej podatne geomorfologicznie obszary gminy pozostają skutecznie chronione przed degradacją.

Strefy gospodarcze i usługowe zostały wyznaczone na terenach już częściowo zagospodarowanych lub wskazanych w dokumentach planistycznych pod te funkcje, co minimalizuje zajmowanie nowych, niezainwestowanych gruntów oraz ogranicza ingerencję w pierwotną rzeźbę terenu.

W strefie górnictwa (SG), obejmującej obszary eksploatacji surowców, działalność wiąże się z przekształceniami powierzchni ziemi. Eksploatacja prowadzona jest jednak zgodnie z przepisami prawa geologicznego i górniczego, z obowiązkiem rekultywacji terenów pogórnich, co ogranicza długoterminowe oddziaływania na rzeźbę terenu oraz pozwala na ich ponowne wykorzystanie.

W procesie wyznaczania kierunków zabudowy uwzględniono potrzebę ochrony gruntów rolnych wysokich klas bonitacyjnych (II-III klasa). Nowe inwestycje lokalizowane są w pierwszej kolejności na terenach już przekształconych lub bezpośrednio przylegających do istniejącej zabudowy. Ewentualne wyłączenia gruntów z produkcji rolnej będą dopuszczalne wyłącznie w uzasadnionych przypadkach i zgodnie z odrębnymi procedurami.

Wpływ realizacji planu ogólnego gminy Bogdaniec na ukształtowanie terenu należy ocenić jako umiarkowany i kontrolowany: nowe inwestycje są powiązane z istniejącym zainwestowaniem, unika się lokalizacji na obszarach szczególnie wrażliwych, a funkcje ochronne zapewniają strefy SO i SN oraz wymagania rekultywacyjne w strefie SG. Dokument pozostaje zgodny z przepisami ochrony środowiska i równoważy potrzeby rozwoju przestrzennego z ochroną zasobów glebowych i walorów krajobrazowych gminy.

Oddziaływanie na florę, faunę i różnorodność biologiczną

Projekt planu ogólnego gminy Bogdaniec uwzględnia zróżnicowane warunki środowiskowe oraz obecność licznych obszarów cennych przyrodniczo, zarówno objętych formalną ochroną, jak i pełniących istotną funkcję w lokalnym systemie ekologicznym. W granicach gminy znajdują się obszary Natura 2000: Ujście Warty (PLC080001) oraz Ostoja Witnicko-Dębniańska (PLB320015), dwa obszary chronionego krajobrazu: Gorzowsko-Krzeszycka Dolina Warty i Lasy Witnicko-Dzieduszyckie, trzy rezerваты przyrody: Bogdanieckie Cisy, Dębowa Góra i Bogdanieckie Grądy oraz pomniki przyrody. Tak rozbudowany system ochrony o randze lokalnej, regionalnej i krajowej determinuje sposób kształtowania polityki przestrzennej, wymagając rozwiązań ograniczających presję zabudowy na obszary o najwyższej wartości ekologicznej i krajobrazowej. Układ stref planistycznych został zaprojektowany tak, aby pozostawał spójny z tymi uwarunkowaniami. W poszczególnych strefach uwzględniono potencjał środowiskowy terenu, jego znaczenie hydrologiczne, walory krajobrazowe oraz rolę w funkcjonowaniu sieci ekologicznej. Szczególny nacisk położono na ochronę doliny Warty, będącej kluczowym korytarzem ekologicznym o znaczeniu krajowym oraz zwartych kompleksów leśnych w północnej części gminy.

Strefa otwarta (SO), obejmująca znaczną część powierzchni gminy, pełni kluczową rolę w zachowaniu równowagi pomiędzy rozwojem przestrzennym a ochroną zasobów przyrodniczych i krajobrazowych. W jej granicach znajdują się tereny rolnicze, łąki, kompleksy leśne, torfowiska i obszary podmokłe, a także najcenniejsze przyrodniczo fragmenty doliny Warty chronione w ramach obszarów Natura 2000 i rezerваты przyrody. Dopuszcza się tu wyłącznie użytkowanie o niskiej presji: ekstensywne rolnictwo i leśnictwo, rekreację przyrodniczą oraz utrzymanie istniejącej infrastruktury technicznej. Zachowanie integralności strefy otwartej ogranicza fragmentację siedlisk, chroni torfowiska przed degradacją i stabilizuje lokalne stosunki wodne, szczególnie istotne w obszarach zalewowych i podmokłych.

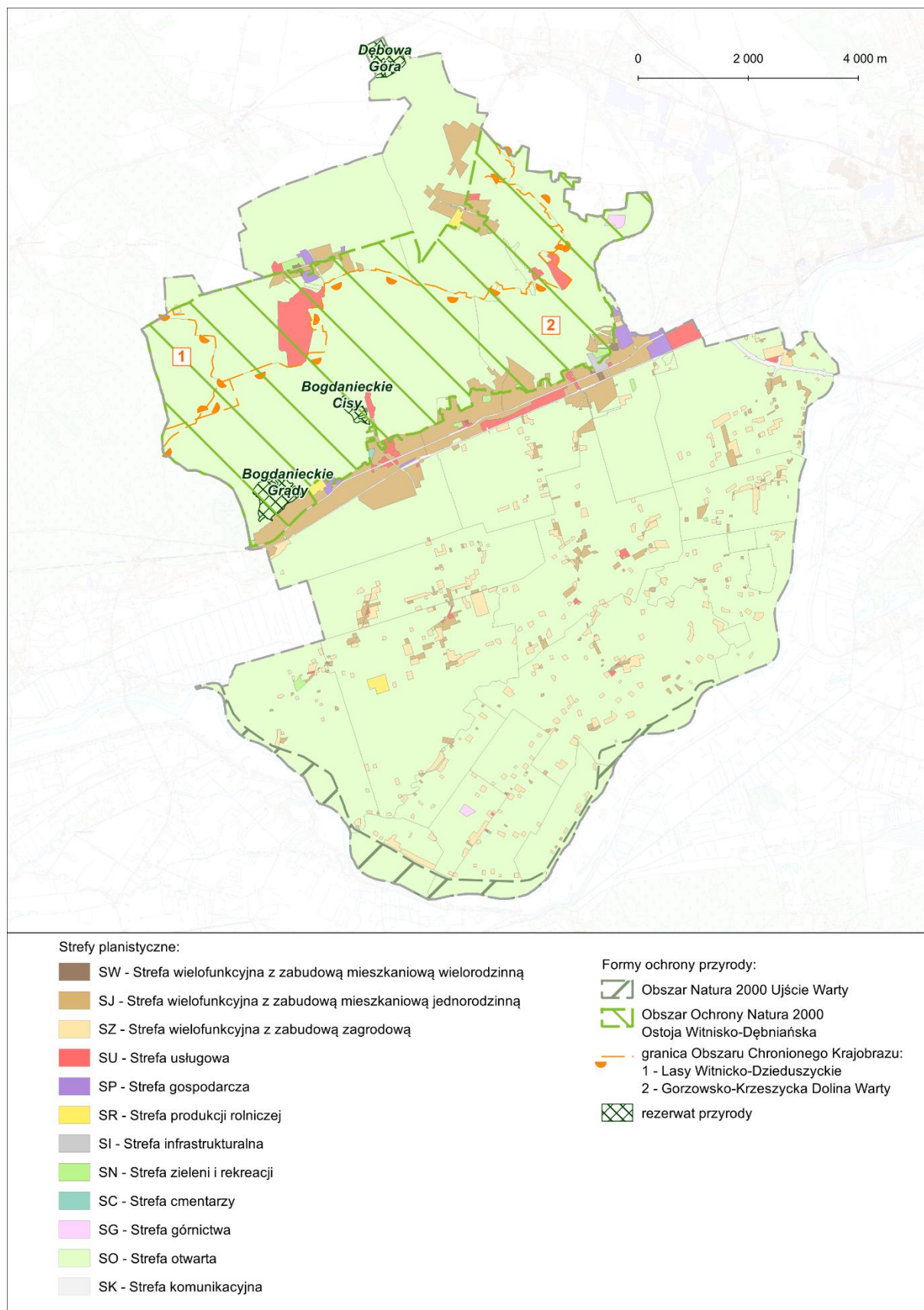
Strefa zieleni i rekreacji (SN) obejmuje zieleń urządzoną, tereny rekreacyjne oraz przestrzenie towarzyszące zabudowie, które poprawiają mikroklimat, zwiększają retencję i tworzą lokalne powiązania ekologiczne. Pełni funkcję buforową, odciążając cenne obszary przyrodnicze od presji rekreacyjnej i zapewniając mieszkańcom bezpieczną przestrzeń wypoczynku. Strefa cmentarzy (SC), mimo niewielkiej powierzchni, również wspiera lokalną retencję, infiltrację wód opadowych i korzystnie wpływa na mikroklimat. Zieleń towarzysząca tym obszarom wzmacnia ich funkcje ekologiczne i krajobrazowe.

Strefy mieszkaniowe, zagrodowe, usługowe i gospodarcze w projekcie planu ogólnego gminy Bogdaniec zostały zlokalizowane przede wszystkim w sąsiedztwie istniejącej zabudowy, przy głównych ciągach komunikacyjnych (DW132, S3) oraz w zasięgu infrastruktury technicznej. Takie rozmieszczenie ogranicza rozpraszanie zabudowy, co ma kluczowe znaczenie dla utrzymania zachowania drożności lokalnych i ponadlokalnych korytarzy ekologicznych. W każdej strefie ustalono parametry zabudowy, w tym minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, dopuszczalną wysokość i intensywność zabudowy, co ogranicza skalę oddziaływań antropogenicznych na siedliska przyrodnicze i strukturę krajobrazu.

W odniesieniu do obszarów Natura 2000 projekt planu ogólnego pozostaje spójny z ich celami ochrony oraz priorytetami zachowania integralności sieci ekologicznej. Obszar Natura 2000 Ujście Warty (PLC080001) został w całości objęty strefą otwartą (SO), co wyklucza możliwość lokalizacji nowej zabudowy i chroni wrażliwe siedliska łąkowe, torfowiskowe i wodno-błotne przed fragmentacją, hałasem, presją świetlną i zakłóceniami hydrologicznymi. Rozwiązanie to jest w pełni zgodne z celami ochrony doliny Warty, ukierunkowanymi na zachowanie siedlisk ptaków wodno-błotnych oraz naturalnej dynamiki ekosystemów związanych z terenami zalewowymi.

W granicach Obszaru Natura 2000 Ostoja Witnicko-Dębniańska, obejmującego północną część gminy, wyznaczono różne strefy planistyczne z możliwością rozwoju zabudowy, jednak wyłącznie jako dogęszczenie istniejących struktur osadniczych. Nie przewidziano tworzenia nowych, izolowanych enklaw zabudowy, co pozwala uniknąć fragmentacji siedlisk leśnych, dodatkowej presji

antropogenicznej oraz zaburzeń funkcjonowania korytarzy ekologicznych. Układ stref odzwierciedla kluczowe założenia ochronne obszaru, w tym konieczność zachowania ciągłości kompleksów leśnych, siedlisk gatunków chronionych oraz stabilności procesów przyrodniczych.



Rysunek 13. Lokalizacja stref planistycznych względem form ochrony przyrody na terenie gminy Bogdaniec

Rezerваты przyrody Bogdanieckie Cisy, Bogdanieckie Grądy i Dębowa Góra ujęto w strefie otwartej (SO), co skutecznie zabezpiecza ich integralność przed zabudową i ogranicza potencjalne oddziaływania mogące wpływać na siedliska leśne, rzeźbę terenu i stosunki wodne. W granicach obszarów chronionego krajobrazu parametry zabudowy określone w planie ogólnym gwarantują harmonijne wpisanie ewentualnych inwestycji w krajobraz oraz ograniczają możliwość realizacji przedsięwzięć mogących prowadzić do degradacji środowiska. Rozwiązania te wspierają długofalowe cele ochrony, wzmacniając funkcje siedliskowe, retencyjne i krajobrazowe tych obszarów.

Przyjęty w planie układ stref planistycznych sprzyja zachowaniu różnorodności biologicznej, ochronie najcenniejszych elementów przyrody oraz ograniczaniu fragmentacji siedlisk, przy jednoczesnym umożliwieniu uporządkowanego rozwoju osadnictwa i funkcji gospodarczych zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Należy podkreślić, że plan ogólny ma charakter kierunkowy, nie przesądza o realizacji konkretnych inwestycji, a jedynie wskazuje potencjalne możliwości zagospodarowania terenu. Szczegółowe ustalenia dotyczące parametrów zabudowy, sposobu zagospodarowania terenów oraz oceny potencjalnych oddziaływań na środowisko będą doprecyzowywane w ramach odrębnych procedur planistycznych i środowiskowych, w tym przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Etapy te pozwolą na przeprowadzenie szczegółowych analiz lokalizacyjnych i środowiskowych oraz ocenę zgodności planowanych przedsięwzięć z celami ochrony przyrody, w tym obszarów Natura 2000, rezerwatów i obszarów chronionego krajobrazu. Takie rozwiązanie stanowi realny mechanizm zabezpieczający przed potencjalnymi negatywnymi oddziaływaniami, zapewnia zachowanie spójności ekologicznej oraz wspiera realizację zasad zrównoważonego rozwoju gminy Bogdaniec.

Wody powierzchniowe i podziemne

Realizacja ustaleń planu ogólnego gminy Bogdaniec będzie wiązać się z lokalnymi przekształceniami wynikającymi z rozwoju zabudowy mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej oraz modernizacji infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Zmiany te mogą oddziaływać na środowisko wodne poprzez zwiększenie powierzchni uszczelnionych, potencjalny wzrost ilości ścieków komunalnych oraz czasowe zakłócenia stosunków wodnych podczas realizacji inwestycji. W celu ograniczenia tych presji plan wprowadza parametry urbanistyczne, takie jak minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, maksymalny udział powierzchni zabudowy, sprzyjające infiltracji, zwiększeniu retencji i stabilizacji bilansu wodnego.

Mimo że plan ogólny nie zawiera szczegółowych regulacji dotyczących ochrony wód, układ stref został świadomie dostosowany do uwarunkowań hydrograficznych gminy. Rozmieszczenie funkcji przestrzennych minimalizuje ryzyko kolizji z dolinami rzecznyymi, obszarami podmokłymi, torfowiskami oraz terenami kluczowymi dla retencji i obiegu wód.

W strukturze przyrodniczo-krajobrazowej gminy zasadnicze znaczenie ma dolina Warty wraz z systemem kanałów, rowów melioracyjnych, starorzeczy, terenów podmokłych i zależnych od nich biocenoz. Obszary te stabilizują lokalny system hydrologiczny, zwiększają retencję, spowalniają odpływ wód, łagodzą skutki suszy i zasilają ekosystemy związane z mokradłami. Ich objęcie strefą otwartą (SO) skutecznie wyklucza zabudowę, chroni naturalne procesy hydrologiczne i zapewnia drożność korytarza ekologicznego doliny Warty.

Rozmieszczenie stref mieszkaniowych, usługowych i gospodarczych dostosowano do warunków wodnych gminy. Nową zabudowę przewidziano przede wszystkim w sąsiedztwie istniejących układów osadniczych, głównie w Bogdańcu, Jeninie, Łupowie, Stanowicach i Racławiu, a także w ramach tradycyjnej zabudowy zagrodowej w części dolinnej, przy unikaniu terenów szczególnie wrażliwych hydrologicznie. Ogranicza to potrzebę ingerencji w tereny podmokłe, gleby o wysokiej przepuszczalności oraz strefy predysponowane do stagnacji wód i podtopień.

Istotnym elementem ochrony zasobów wodnych jest wyłączenie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią w dolinie Warty z obszaru uzupełniania zabudowy (OUZ). Rozwiązanie to minimalizuje

ryzyko strat powodziowych, a jednocześnie chroni przestrzeń niezbędną dla naturalnej retencji oraz przepływu wód wezbraniowych.

Przyjęte w planie rozwiązania zapewniają równowagę między rozwojem przestrzennym a ochroną zasobów wodnych. Koncentracja nowych inwestycji na obszarach już przekształconych, wyłączenie z zabudowy terenów powodziowych i dolin rzecznych oraz ochrona mokradł i lasów wzmacniają odporność środowiska wodnego na presję antropogeniczną i skutki zmian klimatu. Realizacja planu nie powinna generować istotnych zagrożeń dla jakości i ilości wód powierzchniowych i podziemnych, a zaprojektowany układ stref planistycznych sprzyja zachowaniu naturalnych procesów hydrologicznych w skali całej gminy.

Krajobraz

Ustalenia planu ogólnego gminy Bogdaniec będą oddziaływać na krajobraz głównie poprzez rozwój zabudowy mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej oraz modernizację układu komunikacyjnego w wyznaczonych strefach planistycznych. Oddziaływanie to należy ocenić jako umiarkowane i kontrolowane, ponieważ ustalenia planu uwzględniają lokalne uwarunkowania krajobrazowe, istniejące formy ochrony przyrody oraz rekomendacje i wnioski zawarte w Audycie krajobrazowym województwa lubuskiego.

Blisko 90% powierzchni gminy pozostaje w strefie otwartej (SO), obejmującej dolinę Warty ze strefą krawędziową, rozległe kompleksy leśne, tereny podmokłe, torfowiska oraz mozaikę użytków rolnych i łąk. Tak duży udział strefy otwartej zapewnia utrzymanie ciągłości krajobrazu gminy, chroni obszary cenne przyrodniczo oraz tworzy strefę buforową wokół obszarów Natura 2000, rezerwatów przyrody.

Strefy mieszkaniowe i zagrodowe rozmieszczono wyłącznie w ramach istniejących układów osadniczych, głównie w Bogdańcu, Jeninie, Łupowie, Stanowicach i Raławiu. Rozwiązanie to zapobiega rozpraszaniu zabudowy, zachowuje czytelny układ przestrzenny gminy i ogranicza presję na krajobraz otwarty. Parametry urbanistyczne, takie jak wysokość zabudowy oraz udział powierzchni biologicznie czynnej, dostosowano do skali i charakteru otaczającego krajobrazu, co ogranicza ryzyko wprowadzania nowych dominant przestrzennych niezgodnych z lokalnymi warunkami.

Strefy usługowe i gospodarcze (SU i SP) wyznaczono wyłącznie na terenach już przekształconych lub o niskiej wartości widokowej, przede wszystkim wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 132 oraz w Stanowicach i Raławiu. Lokalizacja ta pozwala wykorzystać istniejącą infrastrukturę, jednocześnie unikając ingerencji w newralgiczne krajobrazowo obszary doliny Warty oraz tereny o podwyższonej ekspozycji.

Działalność górnicza przewidziana w strefach SG ma charakter lokalny i podlega rygorom prawa geologicznego i górniczego. Po zakończeniu eksploatacji wymagane będzie przeprowadzenie rekultywacji, co umożliwi przywrócenie wartości przyrodniczych lub użytkowych terenu oraz zminimalizuje długoterminowe oddziaływanie tej funkcji na krajobraz gminy.

W krajobrazie występują również elementy infrastruktury technicznej, takie jak linie elektroenergetyczne czy stacje transformatorowe, które miejscowo obniżają walory widokowe. Plan ogólny respektuje istniejący stan zagospodarowania i kieruje intensywniejsze formy użytkowania przestrzeni na tereny już przekształcone, ograniczając presję na obszary o wysokich wartościach krajobrazowych.

Oddziaływanie planu ogólnego na krajobraz gminy Bogdaniec należy ocenić jako umiarkowane i dobrze zrównoważone. Zachowanie dużego udziału strefy otwartej, koncentracja zabudowy w istniejących strukturach osadniczych oraz respektowanie ograniczeń wynikających z form ochrony przyrody zapewniają ochronę kluczowych zasobów.

Oddziaływanie na dziedzictwo kulturowe i dobra materialne

Dziedzictwo kulturowe gminy obejmuje zróżnicowany i dobrze zachowany zasób, na który składają się m.in. obiekty sakralne, przydrożne krzyże i kapliczki, dawne cmentarze, tradycyjne zagrody wiejskie, układy ruralistyczne o czytelnym historycznym rozplanowaniu oraz zespoły dworsko-parkowe i folwarczne. Najcenniejsze obiekty ujęto w rejestrze zabytków, co podkreśla ich rangę i znaczenie dla lokalnej tożsamości.

Projekt planu ogólnego, jako dokument o charakterze kierunkowym, nie zawiera szczegółowych ustaleń dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego. Niemniej jednak w sposób pośredni uwzględnia obecność obiektów i obszarów zabytkowych, poprzez określenie parametrów zabudowy, co ogranicza ryzyko wprowadzania nowych dominant przestrzennych oraz zaburzenia historycznych układów wsi. Koncentracja nowych funkcji mieszkaniowych, usługowych i gospodarczych w obrębie istniejących struktur osadniczych minimalizuje presję inwestycyjną na obszary o najwyższych wartościach kulturowych.

Kwestie bardziej szczegółowe, takie jak wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej, archeologicznej czy ekspozycyjnej, będą doprecyzowywane na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz w toku postępowań administracyjnych, w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. W związku z powyższym nie przewiduje się, aby ustalenia planu miały negatywny wpływ na zabytki.

Ochrona zdrowia i życia ludzi w kontekście istniejących oraz planowanych do realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w tym analiza możliwych konfliktów społecznych

Ustalenia projektu planu ogólnego uwzględniają zarówno aktualne warunki zagospodarowania przestrzennego, jak i potrzeby mieszkańców w zakresie dostępu do usług publicznych, infrastruktury technicznej oraz możliwości rozwoju lokalnej gospodarki. Przyjęty układ stref planistycznych został zaprojektowany tak, aby rozwój nowej zabudowy odbywał się w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących miejscowości, natomiast funkcje potencjalnie uciążliwe lokowano w obszarach o niższej wrażliwości środowiskowej i krajobrazowej.

Strefy usługowe i gospodarcze (SU, SP) rozmieszczono przede wszystkim wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 132, na terenach już przekształconych, dobrze skomunikowanych i wyposażonych w infrastrukturę techniczną. Takie rozwiązanie ogranicza ryzyko konfliktów z zabudową mieszkaniową, a jednocześnie umożliwia uporządkowany rozwój stref aktywności gospodarczej bez nadmiernego obciążania otoczenia.

Potencjalne ryzyko wystąpienia napięć społecznych może dotyczyć przede wszystkim inwestycji kwalifikowanych jako mogące znacząco oddziaływać na środowisko. Należy jednak podkreślić, że:

- każde przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko będzie podlegało obowiązkowej procedurze oceny oddziaływania na środowisko (OOS),
- lokalizacja takich inwestycji będzie szczegółowo analizowana na poziomie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzji środowiskowych,
- inwestorzy zobowiązani są do prowadzenia konsultacji społecznych,
- plan ogólny jednoznacznie ogranicza możliwość lokalizowania funkcji uciążliwych w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej, terenów rekreacyjnych oraz obszarów chronionych.

W związku z powyższym ryzyko wystąpienia trwałych konfliktów społecznych należy ocenić jako niskie. Plan ogólny gminy wspiera rozwój przestrzenny w sposób zrównoważony, zapewniający ochronę zdrowia mieszkańców, ograniczenie uciążliwości środowiskowych oraz właściwe rozdzielenie funkcji, które mogłyby wchodzić ze sobą w konflikt.

8. OPIS STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYMI ZNACZĄCYMI SKUTKAMI DLA ŚRODOWISKA I OBSZARÓW NATURA 2000

Projekt planu ogólnego ma charakter strategiczny i wyznacza jedynie ramy zagospodarowania, poprzez określenie stref planistycznych oraz funkcji podstawowych i uzupełniających. Dokument nie przesądza o szczegółowych lokalizacjach ani parametrach przyszłych inwestycji. Przedsięwzięcia potencjalnie lub zawsze mogące znacząco oddziaływać na środowisko, zgodnie z katalogiem określonym w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. (Dz.U. 2019 poz. 1839), będą podlegały odrębnym, szczegółowym procedurom, zarówno na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak i przy uzyskiwaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Dopiero na tych etapach możliwe jest szczegółowe rozpoznanie ryzyk i określenie środków minimalizujących.

Z uwagi na kierunkowy charakter planu nie jest możliwe szczegółowe określenie zasięgu oddziaływań środowiskowych przyszłych inwestycji. Układ stref został jednak zaprojektowany tak, aby skutecznie ograniczać presję inwestycyjną na obszary o najwyższej wartości przyrodniczej. Strefy usługowe (SU) i gospodarcze (SP), które potencjalnie mogą wiązać się z większą skalą oddziaływań, rozmieszczono przede wszystkim na terenach już przekształconych, dobrze skomunikowanych lub cechujących się wyższą odpornością ekologiczną.

Najcenniejsze elementy środowiska naturalnego gminy, w tym dolina Warty z rozbudowanym systemem melioracji i licznymi kanałami, kompleksy leśne, torfowiska, zostały w większości objęte strefą otwartą (SO) lub strefą zieleni i rekreacji (SN). Włączenie ich do tych stref uniemożliwia lokalizowanie zabudowy i funkcji intensywnych, zabezpiecza ciągłość korytarzy ekologicznych, stabilność procesów hydrologicznych oraz zachowanie kluczowych walorów krajobrazowych gminy. Plan ogólny w pełni respektuje ich cele ochrony poprzez przypisanie tych terenów do stref o ograniczonej możliwości zabudowy oraz poprzez kierowanie funkcji inwestycyjnych poza obszary kluczowe dla różnorodności biologicznej i retencji wodnej.

Z punktu widzenia uwarunkowań środowiskowych, sama zmiana przeznaczenia gruntu na etapie planu ogólnego nie przesądza o negatywnym wpływie na środowisko. Wprost przeciwnie, dalsze etapy planowania tj. sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, będą wymagać przeprowadzenia ponownej, szczegółowej oceny oddziaływania na środowisko oraz analiz wpływu na obszary Natura 2000. Procedury te umożliwią dostosowanie rozwiązań projektowych do lokalnych uwarunkowań hydrologicznych, przyrodniczych i krajobrazowych oraz wdrożenie środków ochronnych adekwatnych do rodzaju i skali inwestycji.

W rezultacie plan ogólny pełni funkcję ramową: zapewnia ochronę kluczowych zasobów środowiska naturalnego, kieruje rozwój na tereny już przekształcone i uzbrojone, a szczegółowe zabezpieczenia środowiskowe pozostawia kolejnym etapom planowania. Takie podejście umożliwia godzenie celów rozwojowych gminy Bogdaniec z zasadami zrównoważonego gospodarowania przestrzenią i ochrony środowiska.

9. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Transgraniczne oddziaływanie na środowisko dotyczy sytuacji, w których skutki działań mogą wykraczać poza granice państw, obejmując m.in. emisje o dużym zasięgu, ingerencje w systemy rzeczne przekraczające granice czy oddziaływania na ekosystemy o znaczeniu międzynarodowym. Gmina Bogdaniec, mimo stosunkowo niewielkiej odległości od granicy z Niemcami (około 30 km), nie wykazuje uwarunkowań, które mogłyby skutkować tego typu wpływem.

Ustalenia planu ogólnego mają charakter lokalny i nie przewidują przedsięwzięć, których skala lub zakres oddziaływania mógłby prowadzić do transgranicznych skutków środowiskowych. Na terenie gminy nie zakłada się inwestycji generujących ponadlokalne emisje, ingerujących

w hydrologię Warty w sposób wykraczający poza jej zlewnię ani powodujących presje środowiskowe o szerszym zasięgu. Nowe funkcje mieszkaniowe, zagrodowe i gospodarcze lokalizowane są w ramach istniejących układów osadniczych, co dodatkowo ogranicza potencjalny zasięg oddziaływań.

W świetle przeprowadzonych analiz oraz obowiązujących przepisów nie występują przesłanki wskazujące, że ustalenia projektu planu ogólnego gminy Bogdaniec mogą prowadzić do transgranicznego oddziaływania na środowisko.

10. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Opracowany projekt planu ogólnego gminy Bogdaniec stanowi dokument planistyczny, którego głównym celem jest wyznaczenie ogólnych kierunków rozwoju przestrzennego, uwzględniając zarówno potrzeby rozwoju, jak i konieczność ochrony zasobów środowiskowych. Kluczowe znaczenie w tym zakresie ma wyznaczenie stref planistycznych oraz przypisanie im funkcji podstawowych i dodatkowych, co pozwala na optymalne wykorzystanie istniejącej infrastruktury oraz ograniczenie rozpraszania zabudowy. Jednym z mechanizmów wspierających uporządkowany rozwój przestrzenny jest wyznaczenie Obszarów Uzupełnienia Zabudowy (OUZ), w których możliwe będzie wydawanie decyzji o warunkach zabudowy bez konieczności sporządzania miejscowego planu.

W projekcie planu ogólnego przewidziano ochronę kluczowych zasobów środowiskowych poprzez ograniczenie możliwości inwestycyjnych na obszarach takich jak dolina Warty wraz ze strefą krawędziową, torfowiska, tereny podmokłe oraz rozległe kompleksy leśne. Tereny te zostały objęte strefą otwartą (SO) oraz strefą zieleni i rekreacji (SN), których profil funkcjonalny, zarówno podstawowy, jak i dodatkowy, ukierunkowany jest na zachowanie przestrzeni biologicznie czynnych oraz ograniczenie wpływów urbanizacji.

Istotnym elementem ograniczania negatywnych oddziaływań środowiskowych jest koncentracja nowej zabudowy w sąsiedztwie istniejących struktur osadniczych. Dogęszczanie zabudowy, przede wszystkim w Bogdańcu, Jeninie, Łupowie, Stanowicach i Raławiu zmniejsza presję na tereny otwarte, ogranicza fragmentację krajobrazu i pozwala na efektywne wykorzystanie istniejącej infrastruktury technicznej oraz komunikacyjnej.

W dokumencie wskazano ogólne wytyczne dla projektantów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz organów wydających decyzje o warunkach zabudowy. Na dalszych etapach procesu planistycznego i postępowań środowiskowych niezbędne będzie wdrażanie szczegółowych rozwiązań zapobiegawczych i kompensacyjnych, takich jak: utrzymanie i odtwarzanie zadrzewień oraz zieleni izolacyjnej między funkcjami mieszkaniowymi a gospodarczymi; zwiększanie retencji i infiltracji wód opadowych, w tym stosowanie zielono-niebieskiej infrastruktury; wdrażanie zrównoważonych systemów gospodarki ściekowej; kształtowanie ładu przestrzennego w sposób minimalizujący presję na obszary leśne i dolinne; kompensacja przyrodnicza w przypadku inwestycji mogących wpływać na siedliska przyrodnicze.

Przyjęte w planie rozwiązania stanowią skuteczny mechanizm prewencji środowiskowej, ograniczają ryzyko konfliktów przestrzennych i wzmacniają odporność ekosystemów gminy Bogdaniec na presje antropogeniczne oraz zmiany klimatu.

11. INFORMACJE O STOSOWANYCH METODACH SPORZĄDZANIA PROGNOZY

Ocena oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego gminy Bogdaniec została przeprowadzona z zastosowaniem metod dostosowanych do charakteru dokumentu oraz skali przestrzennej objętej prognozą. Z uwagi na ramowy i strategiczny charakter planu ogólnego, zastosowano podejście umożliwiające identyfikację potencjalnych zagrożeń i presji środowiskowych związanych z realizacją przyszłych inwestycji, przy jednoczesnym uwzględnieniu niepewności wynikającej z braku szczegółowych ustaleń projektowych. Biorąc pod uwagę powyższe wytypowano następujące metody ocen oddziaływania na środowisko, które zostały wykorzystane w Prognozie i pomogły w określeniu przyszłych oddziaływań na środowisko:

- Prognozowanie przez analogię: polega na bazowaniu na wynikach obserwacji i pomiarów dotychczas wykonanych podobnych inwestycji i porównaniu ich z planowanymi, o podobnych parametrach.
- Prognozowanie eksperckie: oparte na bazie wiedzy, doświadczenia i intuicji eksperta, metoda ta z uwagi na wysoką skuteczność jest najczęściej stosowaną metodą w o.o.s. Bardzo często jest ona łączona z metodą prognozowania przez analogię. W prognozowaniu eksperckim wykorzystuje się informacje ze źródeł istniejących oraz dane zebrane poprzez monitoring lub pomiary i wizje terenowe.

W opracowaniu Prognozy zastosowano podejście metodyczne polegające na ilościowym i jakościowym scharakteryzowaniu zagrożeń i presji, jakie przyszłe inwestycje, które zostaną zrealizowane na podstawie zapisów planu, będą wywierać na środowisko. Dzięki takiemu podejściu każdą z przyszłych inwestycji potraktowano jako potencjalne źródło presji – stresora, które w zależności od charakteru oddziaływać będzie w rozmaity sposób na poszczególne komponenty środowiska. Najpierw przeanalizowano sieć powiązań pomiędzy komponentami środowiska a źródłami presji. Dzięki temu, w drugim etapie, stało się możliwe określenie oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych i skumulowanych na poszczególne komponenty środowiska. Takie postępowanie zapobiega pominięciu któregośkolwiek komponentu w ocenie oddziaływania na środowisko obszaru opracowania. Szczegółowe kryteria oceny metodą matrycową, a także założenia, jakie podjęto przy określaniu obu metod opisano w dalszej części opracowania.

12. PROPOZYCJE METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI USTALEŃ OCENIANEGO DOKUMENTU

Projekt planu ogólnego gminy Bogdaniec ma charakter strategiczny i kierunkowy, dlatego pełna ocena skutków jego realizacji będzie możliwa dopiero na dalszych etapach, podczas sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz w ramach indywidualnych procedur środowiskowych dla konkretnych inwestycji. Ponieważ plan ogólny nie przesądza o szczegółowych lokalizacjach ani parametrach zabudowy, proponowane metody analizy mają charakter ramowy i będą wymagały doprecyzowania w zależności od rodzaju i skali planowanych przedsięwzięć.

Rekomendowane metody analizy obejmują m.in.

- ocenę kierunków i intensywności rozwoju zabudowy, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu dogęszczania zabudowy w Bogdańcu, Jeninie, Łupowie, Stanowicach i Racławiu na zachowanie terenów otwartych, panoram doliny Warty;
- analizę rozwoju infrastruktury technicznej, w szczególności gospodarki wodno-ściekowej, systemów retencyjno-infiltracyjnych oraz możliwości lokalizacji instalacji OZE;
- monitorowanie presji inwestycyjnej na obszary chronione: obszary Natura 2000 (Ujście Warty, Ostoja Witnicko-Dębniańska), rezerваты przyrody (Bogdanieckie Cisy, Bogdanieckie Grądy, Dębowa Góra) oraz obszary chronionego krajobrazu (Gorzowsko-Krzeszycka Dolina Warty, Lasy Witnicko-Dzieduszyckie);

- analizę zmian w użytkowaniu gruntów, w tym potencjalnego przekształcania gleb rolnych wysokich klas bonitacyjnych oraz wpływu urbanizacji na bioróżnorodność, strukturę siedlisk leśnych i torfowiskowych oraz krajobraz gminy;
- ocenę ciągłości korytarzy ekologicznych, szczególnie doliny Warty, powiązań leśnych;
- analizę oddziaływań emisji punktowych i liniowych, takich jak hałas komunikacyjny (szczególnie wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 132 oraz S3), potencjalne emisje z działalności usługowej i gospodarczej, gospodarka odpadami oraz ścieki związane z rozwojem funkcji inwestycyjnych;
- weryfikację skuteczności działań ochronnych, w tym utrzymania powierzchni biologicznie czynnych, retencji wód opadowych, ochrony terenów zalewowych doliny Warty, ograniczeń zabudowy na torfowiskach oraz w strefach podatnych na ruchy masowe;
- systematyczny monitoring komponentów środowiska (wody, powietrze, gleby, hałas, PEM, stan siedlisk) przy wykorzystaniu dostępnych danych WIOŚ i GIOŚ oraz wyników analiz lokalnych;
- prowadzenie konsultacji społecznych i analiz jakości życia mieszkańców, obejmujących dostępność usług, funkcjonowanie komunikacji, presję środowiskową oraz lokalizację działalności potencjalnie uciążliwej.

Proponowane metody analizy pozwalają na śledzenie wpływu realizacji planu na środowisko oraz wdrażanie ewentualnych działań korygujących. Ostateczna efektywność tych analiz będzie zależała od tego, w jakim stopniu ustalenia planu ogólnego zostaną przeniesione do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz czy na kolejnych etapach planowania i procedur środowiskowych zostaną precyzyjnie zdefiniowane środki ochrony właściwe dla specyfiki gminy.

13. ANALIZA WARIANTOWA

Zaproponowany w projekcie planu ogólnego gminy Bogdaniec układ stref planistycznych będzie miał wpływ na sposób zagospodarowania przestrzennego. Przyjęte rozwiązania mogą skutkować zmianami w strukturze użytkowania terenu, w szczególności w kontekście przekształcania gruntów rolnych oraz zmian funkcji wybranych obszarów, szczególnie w sąsiedztwie Gorzowa Wlkp. Plan został jednak opracowany z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, wysokich walorów środowiskowych doliny Warty, kompleksów leśnych oraz obowiązujących przepisów prawa, dzięki czemu w sposób świadomy minimalizuje potencjalne oddziaływania przestrzenne i środowiskowe.

W toku prac nad projektem planu ogólnego gminy Bogdaniec przeprowadzono analizę możliwych wariantów rozwoju przestrzennego, uwzględniając zarówno uwarunkowania środowiskowe, jak i kierunki zmian wynikające z dynamicznych procesów suburbanizacyjnych w strefie podmiejskiej Gorzowa Wielkopolskiego. Do analizy włączono wnioski mieszkańców, jednostek pomocniczych, organów administracji oraz instytucji publicznych, co pozwoliło na uwzględnienie lokalnych potrzeb i oczekiwań przy jednoczesnym zachowaniu rygorów ochrony środowiska. Wariantowanie objęło ocenę: kierunków rozwoju zabudowy mieszkaniowej oraz dogęszczania struktur osadniczych w Bogdańcu, Jeninie, Łupowie, Stanowicach i Raławiu; możliwości rozwoju funkcji usługowych i gospodarczych przy drogach o najwyższej dostępności transportowej; sposobu ochrony obszarów o podwyższonej wartości przyrodniczej, w tym doliny Warty, torfowisk, kompleksów leśnych; przestrzeni rekreacyjnych i terenów zieleni, które pełnią funkcję klimatyczną, retencyjną i krajobrazową. Efektem tych analiz było wypracowanie najbardziej zrównoważonego rozwiązania, odpowiadającego potrzebom lokalnej społeczności, przy jednoczesnym uwzględnieniu rygorów ochrony środowiska. Szczególny nacisk położono na zachowanie integralności obszarów Natura 2000 oraz rezerwatów przyrody, które zostały jednoznacznie objęte strefą otwartą (SO). Ograniczono możliwość lokalizacji nowych funkcji inwestycyjnych w ich bezpośrednim sąsiedztwie, a projektowane kierunki rozwoju zabudowy dopuszczono wyłącznie w formie dogęszczania

istniejących struktur, bez tworzenia izolowanych enklaw. Przeprowadzona analiza wariantowa była kluczowym elementem procesu identyfikacji ograniczeń i możliwości rozwojowych gminy. Pozwoliła na wypracowanie kierunków zagospodarowania, które odpowiadają rzeczywistym procesom suburbanizacyjnym, a jednocześnie chronią zasoby środowiskowe oraz krajobrazowe Bogdańca.

Plan ogólny stanowi kontynuację dotychczasowej polityki przestrzennej, jednocześnie ją aktualizując i dostosowując do zmienionych uwarunkowań formalnoprawnych oraz społeczno-gospodarczych. W tym ujęciu plan pełni rolę narzędzia porządkującego, zapewniającego spójność działań planistycznych i zgodność z ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Zastosowane w planie rozwiązania planistyczne, obejmujące:

- wyznaczenie stref planistycznych,
- określenie gminnych standardów urbanistycznych,
- wskazanie obszarów uzupełnienia zabudowy.

umożliwiają efektywne i zrównoważone kształtowanie przestrzeni, zgodnie z potrzebami demograficznymi, inwestycyjnymi i społecznymi gminy. Rozwój ma koncentrować się przede wszystkim na terenach z istniejącą zabudową i infrastrukturą, z ograniczoną ingerencją w obszary cenne przyrodniczo.

Dla celów analizy porównawczej rozważono również wariant alternatywny – zakładający brak uchwalenia planu ogólnego i utrzymanie dotychczasowego stanu planistycznego tj. funkcjonowania wyłącznie na podstawie obecnego Studium oraz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Wariant ten skutkowałby:

- ograniczeniem możliwości kompleksowego zarządzania przestrzenią gminy,
- zwiększoną presją urbanizacyjną na obszary o wysokich walorach przyrodniczych,
- brakiem dostosowania dokumentów planistycznych do obowiązujących przepisów prawa, w szczególności wynikających z nowelizacji ustawy planistycznej z 2023 r.

Wobec tego, optymalnym rozwiązaniem jest przyjęcie projektu planu ogólnego w zaproponowanym kształcie. Dokument zapewnia zrównoważony rozwój gminy, ochronę najcenniejszych elementów środowiska, a jednocześnie uwzględnia potrzeby mieszkańców i gospodarki.

14. OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY ORAZ INTEGRALNOŚĆ I SPÓJNOŚĆ OBSZARÓW NATURA 2000

Na terenie gminy Bogdaniec zlokalizowane są obszary Natura 2000: Ujście Warty (PLC080001) oraz Ostoja Witnicko-Dębniańska (PLB080003). Stanowią one jeden z najważniejszych w regionie systemów obszarów chronionych, obejmujący zarówno siedliska zalewowe doliny Warty, jak i rozległe kompleksy leśne na północy gminy. Ich ochrona ma znaczenie nie tylko lokalne, ale również ponadregionalne, z uwagi na rolę w zachowaniu ciągłości korytarzy ekologicznych łączących dolinę Warty z doliną Odry i leśnymi kompleksami Brandenburgii.

Obszar Natura 2000 Ujście Warty obejmuje jeden z najbardziej wartościowych przyrodniczo terenów podmokłych w Polsce, charakteryzujący się występowaniem siedlisk łęgowych, torfowisk niskich, szuwarów, starorzeczy, łąk zalewowych oraz kompleksów roślinności wodno-błotnej, kluczowych dla utrzymania różnorodności biologicznej w skali europejskiej. Obszary ten stanowią podstawowe miejsce żerowania, lęgu i migracji wielu gatunków ptaków związanych z rozległymi mokradłami doliny Warty, w tym gatunków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej.

Z kolei Ostoja Witnicko-Dębniańska obejmuje mozaikę lasów grądowych, buczyn, borów mieszanych oraz siedlisk obrzeżnych, w tym cennych przyrodniczo polan i torfowisk śródleśnych. Obszar ten jest ważnym refugium dla wielu gatunków ssaków, owadów i ptaków leśnych, a także integralnym fragmentem korytarza ekologicznego łączącego dolinę Warty z kompleksem leśnym Puszczy Noteckiej. Jego spójność gwarantuje utrzymanie ciągłości migracji fauny i stabilność procesów ekologicznych w północnej części gminy.

Projekt planu ogólnego uwzględnia te uwarunkowania poprzez takie rozmieszczenie stref planistycznych, które ogranicza presję inwestycyjną na tereny najcenniejsze przyrodniczo. Dokument sporządzono w oparciu o obowiązujące Plany Zadań Ochronnych oraz dostępne dane siedliskowe, co pozwala na zachowanie integralności i spójności obszarów Natura 2000 oraz ich powiązań ekologicznych.

W granicach obszarów Natura 2000 oraz ich otoczeniu wyznaczono przede wszystkim strefę otwartą (SO) i strefę zieleni i rekreacji (SN). Umożliwiają one utrzymanie ekstensywnego użytkowania terenu, wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnych oraz ochronę stosunków wodnych kluczowych dla funkcjonowania doliny Warty, torfowisk i terenów podmokłych. Profil funkcjonalny tych stref ogranicza również potencjalne presje świetlne, hałasowe i hydrologiczne, mogące oddziaływać na gatunki chronione oraz na procesy ekologiczne w dolinie rzeki.

Strefy mieszkaniowe, usługowe i gospodarcze zostały wyznaczone wyłącznie na terenach przekształconych i w ramach istniejących struktur osadniczych, w Bogdańcu, Łupowie, Stanowicach i Racławiu, co oznacza, że nie przewiduje się tworzenia nowych, izolowanych enklaw zabudowy w obszarach Natura 2000 ani ich bezpośrednim sąsiedztwie. Takie rozwiązanie minimalizuje ryzyko rozpraszania zabudowy oraz ingerencji w korytarze ekologiczne doliny Warty i kompleksów leśnych Ostoi Witnicko-Dębniańskiej.

Podsumowując, ustalenia projektu planu ogólnego gminy Bogdaniec nie będą powodować znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000. Przyjęty układ funkcjonalno-przestrzenny wspiera ochronę korytarza ekologicznego doliny Warty, ogranicza ekspansję zabudowy na tereny o najwyższej wrażliwości środowiskowej oraz umożliwia rozwój gminy zgodnie z celami ochrony siedlisk i gatunków. Ewentualne oddziaływania będą podlegały ocenie i minimalizacji na kolejnych etapach planowania, co zapewnia bezpieczeństwo ekologiczne i trwałość procesów przyrodniczych. Plan ogólny stanowi tym samym stabilne ramy dla zrównoważonego rozwoju gminy z poszanowaniem sieci Natura 2000.

15. WNIOSKI

W wyniku przeprowadzonej analizy ustaleń projektu planu ogólnego gminy Bogdaniec oraz ich potencjalnego oddziaływania na środowisko stwierdza się, że dokument został opracowany zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i w oparciu o szczegółową diagnozę uwarunkowań środowiskowych, przestrzennych, społecznych i infrastrukturalnych. Ustalenia planu respektują ograniczenia wynikające z funkcjonowania obszarów Natura 2000 Ujście Warty i Ostoi Witnicko-Dębniańskiej, rezerwatów przyrody (Bogdanieckie Cisy, Bogdanieckie Grądy, Dębowa Góra), obszarów chronionego krajobrazu, stref zagrożenia powodziowego w dolinie Warty oraz kluczowych korytarzy ekologicznych łączących dolinę Warty z kompleksami leśnymi północnej części gminy.

Wyznaczenie stref planistycznych, gminnych standardów urbanistycznych oraz obszarów uzupełnienia zabudowy porządkuje strukturę przestrzenną gminy i ogranicza rozpraszanie zabudowy. Rozwój nowych funkcji kierowany jest wyłącznie w obręb istniejących miejscowości, na terenach uzbrojonych z dobrą dostępnością komunikacyjną, co znacząco redukuje presję na tereny o najwyższej wrażliwości przyrodniczej, takie jak dolina Warty ze strefą krawędziową, torfowiska, obszary podmokłe, rozległe kompleksy leśne oraz grunty rolnicze wysokich klas bonitacyjnych. Rozwiązanie to wspiera zachowanie integralności krajobrazu i ogranicza ryzyko fragmentacji siedlisk.

Na podstawie przeprowadzonej analizy stwierdza się, że realizacja projektu planu ogólnego gminy Bogdaniec nie powinna powodować znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko. Dokument ma charakter kierunkowy i nie przesądza o szczegółowych lokalizacjach ani parametrach inwestycji, co oznacza, że ewentualne oddziaływania będą szczegółowo oceniane na etapie sporządzania planów miejscowych oraz wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Ustalenia planu tworzą stabilne ramy dla zrównoważonego rozwoju gminy, łącząc potrzeby przestrzenne z ochroną kluczowych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych.

16. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Proгноza oddziaływania na środowisko do projektu planu ogólnego gminy Bogdaniec została sporządzona zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.). Jej celem jest ocena potencjalnych skutków środowiskowych wynikających z realizacji ustaleń planu ogólnego, w szczególności w odniesieniu do ochrony zasobów naturalnych, kształtowania ładu przestrzennego i zapewnienia zrównoważonego rozwoju gminy.

Z uwagi na kierunkowy charakter dokumentu zastosowano metodę analogii, powszechnie wykorzystywaną w prognozach środowiskowych dla instrumentów planowania strategicznego. Metoda ta pozwala na szacunkowe określenie możliwych oddziaływań na podstawie danych porównawczych, dostępnych analiz oraz doświadczeń z realizacji podobnych polityk przestrzennych.

Projekt planu ogólnego stanowi realizację obowiązku ustawowego wynikającego z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i pełni funkcję nadrzędnego dokumentu kierunkowego dla przyszłych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz decyzji o warunkach zabudowy, które mogą być wydawane wyłącznie na terenach wyznaczonych jako Obszary Uzupełnienia Zabudowy (OUZ). Dokument porządkuje strukturę przestrzenną gminy poprzez wyznaczenie stref planistycznych oraz określenie gminnych standardów urbanistycznych, obejmujących m.in. wskaźniki intensywności, minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej oraz maksymalną wysokość zabudowy. Standardy te zostały dostosowane do lokalnych warunków przestrzennych, środowiskowych i społecznych, a ich celem jest zapewnienie ładu przestrzennego oraz ograniczenie negatywnego oddziaływania inwestycji na środowisko.

Wyznaczenie stref planistycznych oparto na istniejącej strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy, uwarunkowaniach środowiskowych, a także kierunkach rozwoju określonych w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bogdaniec oraz aktualnych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W projekcie planu ogólnego gminy Bogdaniec wyznaczono następujące typy stref planistycznych, spośród 13 dopuszczonych w art. 13c ust. 2 upzp:

- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, oznaczona symbolem SW,
- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną, oznaczona symbolem SJ,
- strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową, oznaczona symbolem SZ,
- strefa usługowa, oznaczona symbolem SU,
- strefa gospodarcza, oznaczona symbolem SP,
- strefa produkcji rolniczej, oznaczona symbolem SR,
- strefa infrastrukturalna, oznaczona symbolem SI,
- strefa zieleni i rekreacji, oznaczona symbolem SN,
- strefa cmentarzy, oznaczona symbolem SC,
- strefa górnictwa, oznaczona symbolem SG,
- strefa otwarta, oznaczona symbolem SO,
- strefa komunikacyjna, oznaczona symbolem SK.

Gmina Bogdaniec charakteryzuje się rozbudowanym systemem obszarów chronionych i środowiskowo cennych. Na jej terenie znajdują się obszary Natura 2000: Ujście Warty (PLC080001) oraz Ostoja Witnicko-Dębniańska (PLB080003), dwa Obszary Chronionego Krajobrazu: Gorzowsko-Krzeszycka Dolina Warty i Lasy Witnicko-Dzieduszyckie, trzy rezerваты przyrody: Bogdanieckie Cisy, Bogdanieckie Grądy i Dębowa Góra, a także pomniki przyrody. Większość tych terenów została objęta strefą otwartą (SO) lub strefą zieleni i rekreacji (SN), co wyklucza możliwość realizacji intensywnej zabudowy i pozwala zachować ciągłość korytarzy ekologicznych, stabilność stosunków wodnych doliny Warty oraz integralność kluczowych struktur krajobrazowych.

Plan uwzględnia rosnące potrzeby mieszkaniowe gminy, wynikające z nasilających się procesów suburbanizacyjnych związanych z bliskością Gorzowa Wielkopolskiego oraz dobrą dostępnością komunikacyjną. Kluczową rolę w strukturze osadniczej odgrywa droga wojewódzka nr 132, stanowiąca główną oś rozwojową i komunikacyjną gminy, wzdłuż której koncentrują się funkcje mieszkaniowe, usługowe i gospodarcze. Strefy mieszkaniowe, usługowe i gospodarcze rozmieszczono przede wszystkim w Bogdańcu, Jeninie, Łupowie, a także w Stanowicach i Raławiu. Takie podejście sprzyja wykorzystaniu istniejącej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, ogranicza koszty inwestycyjne oraz zmniejsza ryzyko niekontrolowanego rozpraszania zabudowy na tereny cenne przyrodniczo. Jednocześnie rozwiązanie to zapewnia bardziej harmonijny rozwój przestrzenny gminy, zgodny z zasadami ładu przestrzennego i zrównoważonego gospodarowania środowiskiem.

Dogęszczanie zabudowy może powodować lokalne oddziaływania środowiskowe m.in. zwiększenie emisji z indywidualnych źródeł ciepła, wzrost natężenia ruchu czy postępujące uszczelnianie powierzchni. Mają one jednak charakter punktowy i są ograniczane poprzez parametry urbanistyczne planu oraz możliwość stosowania szczegółowych rozwiązań środowiskowych na etapie sporządzania planów miejscowych. Kluczowym założeniem dokumentu jest jednocześnie wyłączenie z zabudowy terenów najbardziej wrażliwych, w tym doliny Warty ze strefą krawędziową, obszarów podmokłych i torfowiskowych, skarp oraz rozległych kompleksów leśnych. Podejście to skutecznie ogranicza ryzyko naruszenia stosunków wodnych, degradacji siedlisk oraz przerwania lokalnych i ponadlokalnych korytarzy ekologicznych.

Podsumowując, projekt planu ogólnego gminy Bogdaniec został opracowany w sposób zapewniający możliwość zrównoważonego rozwoju przestrzennego. Przyjęte ustalenia nie powinny prowadzić do znaczącego pogorszenia stanu środowiska, a ewentualne oddziaływania będą weryfikowane i warunkowane na dalszych etapach, przede wszystkim w ramach opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub procedur oceny oddziaływania na środowisko, z możliwością wprowadzania środków zapobiegawczych i kompensacyjnych adekwatnych do skali inwestycji.

17. OŚWIADCZENIE

Oświadczam, że spełniam wymagania art. 74a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.). Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Paulina Matecka
uprawniona do wykonywania ocen
oddziaływania na środowisko
na podstawie art. 74a ustawy
z dnia 3 października 2008 r.
o ocenach oddziaływania na środowisko

18. LITERATURA I WYKORZYSTANE MATERIAŁY

- Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego;
- Bank Danych o Lasach;
- Centralna Baza Danych Geologicznych;
- Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody;
- Dane udostępnione przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej;
- Geoportal Państwowej Służby Hydrogeologicznej <http://epsh.pgi.gov.pl/epsh/>;
- Geoserwis Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>;
- Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Bogdaniec na lata 2023-2026;
- Informacja dotycząca zakładów dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej województwa lubuskiego;
- Internetowy System Ośłony Kraju;
- Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R., Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011;
- Karty informacyjne złóż kopalin, System Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych „MIDAS”;
- Mapa Podziału Hydrograficznego Polski;
- materiały Państwowego Instytutu Geologicznego i Państwowej Służby Hydrogeologicznej;
- materiały Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej;
- Numeryczny Model Terenu – dane Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej;
- Opracowanie ekofizjograficzne do plany ogólnego gminy Bogdaniec, Geofabryka Sp. z o.o., Toruń 2025;
- Państwowy Rejestr Granic;
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Bogdaniec na lata 2023-2026 z perspektywą do roku 2030;
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028;
- Roczna ocena jakości powietrza atmosferycznego w województwie lubuskim. Raport wojewódzki za rok 2024, kwiecień 2025, GIOŚ Zielona Góra;
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków;
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ujście Warty (PLC080001);
- Solon J., Borzyszkowski J., Bidłasik M., Richling A., Badora K., Balon J., Brzezińska-Wójcik T., Chabudziński Ł., Dobrowolski R., Grzegorzczak I., Jodłowski M., Kistowski M., Kot R., Krąż P., Lechnio J., Macias A., Majchrowska A., Malinowska E., Migoń P., Myga-Piątek U., Nita J., Papińska E., Rodzik J., Strzyż M., Terpiłowski S., Ziaja W., 2018, Physico-geographical mesoregions of Poland - verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data. Geographia Polonica, vol. 91, no. 2.;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bogdaniec;
- Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski, arkusze: Gorzów Wielkopolski, Krzeszyce;

- Szymońska E., Szymoński P., Kocoń A., Tuciński M., Przyroda ziemi bogdanieckiej, Bogdaniec 2017;
- Uchwała nr XXXIII/170/2006 Rady Gminy Bogdaniec z dnia 26 września 2006 r. w sprawie utworzenia Parku Kulturowego „Dolina Trzech Młynów”;
- Uchwała nr XLV/534/14 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 24 lutego 2014 r. zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu;
- Uchwała nr XLIX/767/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 17 września 2018 r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu o nazwie „Lasy Witnicko-Dzieduszyckie”;
- Uchwała nr LVII/885/23 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 9 października 2023 r. w sprawie uchwalenia Aktualizacji programu ochrony powietrza dla strefy lubuskiej wraz z planem działań krótkoterminowych;
- Uchwała nr II/16/24 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 17 czerwca 2024 r. w sprawie uchwalenia Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubuskiego;
- Uchwała nr III.17.2024 Rady Gminy Bogdaniec z dnia 24 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Bogdaniec;
- Wyniki pomiarów monitoringu pól elektromagnetycznych;
- Zarządzenie Nr 39/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 7 lipca 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Bogdanieckie Grądy";
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 15 kwietnia 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Witnicko-Dębniańska PLB320015;
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 15 lipca 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Bogdanieckie Grądy";
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 15 lipca 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Dębowa Góra”;
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 27 września 2018 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Bogdanieckie Cisy";
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 12 maja 2020 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Dębowa Góra”.

Paulina Matecka
 uprawniona do wykonywania ocen
 oddziaływania na środowisko
 na podstawie art. 74a ustawy
 z dnia 3 października 2008 r.
 o ocenach oddziaływania na środowisko